PIRMĀS INSTANCES TIESAS SPRIEDUMS

(piektā palāta)

2005. gada 25. oktobrī *

Lieta T-38/02

Groupe Danone, Parīze (Francija), ko pārstāv A. Vinklers [*A. Winckler*] un M. Vaha [*M. Waha*], advokāti,

prasītāja,

pret

Eiropas Kopienu Komisiju, ko pārstāv A. Bukē [*A. Bouquet*] un V. Vilss [*W. Wils*], pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

atbildētāja,

par prasību atcelt Komisijas 2001. gada 5. decembra Lēmumu 2003/569/EK attiecībā uz EK līguma 81. panta piemērošanu (Lieta IV/37.614/F3 *PO/Interbrew* un *Alken-Maes*) (OV 2003, L 200, 1. lpp.), un, pakārtoti, par prasību samazināt minētā lēmuma 2. pantā prasītājai uzlikto naudas sodu.

* Tiesvedības valoda — franču.

EIROPAS KOPIENU PIRMĀS INSTANCES TIESA
(piektā palāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs M. Vilars [*M. Vilaras*], tiesneši M. E. Martinša Ribeiru [*M. E. Martins Ribeiro*] un K. Jirimēe [*K. Jürimäe*],

sekretārs J. Plingerss [*J. Plingers*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu, un pēc tiesas sēdes 2004. gada 8. decembrī

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

Atbilstošās tiesību normas

1 Padomes 1962. gada 6. februāra Regulas Nr. 17 Pirmās regulas par Līguma [81.] un [82.] panta īstenošanu (OV 17, 204. lpp.), 15. panta 2. punktā ir noteikts:

"Komisija ar lēmumu var uzlikt uzņēmumiem vai uzņēmumu apvienībām sodanaudas [naudas sodus] 1000 līdz 1 000 000 norēķinu vienību [EUR] vai lielākā

apmērā, bet nepārsniedzot 10 % no katra pārkāpēja uzņēmuma iepriekšējā finanšu gada apgrozījuma, ja tie ar nodomu vai nolaidības dēļ:

a) pārkāpj Līguma [81.] panta 1. punktu vai [82.] pantu vai

b) neizpilda kādu no pienākumiem, kas uzlikts, ievērojot 8. panta 1. punktu.

Nosakot sodanaudas [naudas soda] apmēru, ņem vērā gan pārkāpuma smagumu [būtiskumu], gan tā ilgumu."

2 Pamatnostādnes naudas soda noteikšanai, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un EOTK Līguma 65. panta 5. punktu (OV 1998, C 9, 3. lpp., turpmāk tekstā — "Pamatnostādnes"), izveido metodoloģiju, kas jāpiemēro minēto naudas sodu noteikšanai, "kas balstās uz pamatsummas noteikšanu, kuru var palielināt, lai ņemtu vērā atbildību pastiprinošus apstākļus, un samazināt, lai ņemtu vērā atbildību mīkstinošus apstākļus" (Pamatnostādņu otrā daļa). Saskaņā ar tām pašām Pamatnostādnēm "[š]o pamatsummu nosaka, ievērojot pārkāpuma smagumu [būtiskumu] un ilgumu — vienīgos Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktā noteiktos kritērijus" (Pamatnostādņu 1. punkts).

3 Komisijas paziņojumā par naudas sodu neuzlikšanu vai to apmēra samazināšanu lietās par aizliegtajām vienošanām (OV 1996, C 207, 4. lpp., turpmāk tekstā — "paziņojums par sadarbību") "ir noteikti nosacījumi, kuros uzņēmumi, kas sadarbojas ar Komisiju to izmeklēšanas par aizliegto vienošanos laikā, var tikt atbrīvoti no naudas soda vai kuros uzņēmumiem samazina naudas sodu, kas citādi tiem būtu jāsamaksā" (paziņojuma A 3. punkts).

4 Paziņojuma par sadarbību D punkts ir formulēts šādi:

"D. Nozīmīga naudas soda apmēra samazināšana

1. Ja uzņēmums sadarbojas, neizpildot visus B. un C. [punktā] uzskaitītos nosacījumus, tam no 10 līdz 50 % samazina naudas soda apmēru, kas tam būtu uzlikta, ja tas nesadarbotos.

2. Proti, tāds gadījums var būt, ja:

— pirms paziņojuma par iebildumiem nosūtīšanas uzņēmums sniedz Komisijai informāciju, dokumentus vai citus pierādījumus, kuri palīdz apstiprināt izdarītā pārkāpuma esamību,

— uzņēmums pēc paziņojuma par iebildumiem saņemšanas ziņo Komisijai, ka pēc būtības neapstrīd faktus, uz kuriem Komisija balsta savu apsūdzību."

Prāvas rašanās fakti

5 Faktu rašanās laikā *Interbrew NV* (turpmāk tekstā — "*Interbrew*") un *Brouwerijen Alken-Maes NV* (turpmāk tekstā — "*Alken-Maes*") bija, attiecīgi, numur viens un numur divi Beļģijas alus tirgū. *Alken-Maes* bija filiāle grupai *Danone SA* (turpmāk tekstā — "prasītāja"), kas darbojās arī Francijas alus tirgū ar citas filiāles *Brasseries Kronenbourg SA* (turpmāk tekstā — "*Kronenbourg*") starpniecību. 2000. gadā prasītāja pārtrauca savu darbību alus jomā.

6 1999. gadā Komisija ar lietas numuru IV/37.614/F3 uzsāka izmeklēšanu attiecībā uz iespējamiem Kopienu konkurences noteikumu pārkāpumiem Beļģijas alus ražošanas sektorā.

7 2000. gada 29. septembrī minētās izmeklēšanas ietvaros Komisija uzsāka procedūru un pieņēma paziņojumu par iebildumiem pret prasītāju, kā arī pret uzņēmumiem *Interbrew, Alken-Maes, NV Brouwerij Haacht* (turpmāk tekstā — "*Haacht*") un *NV Brouwerij Martens* (turpmāk tekstā — "*Martens*"). Pret prasītāju uzsāktā procedūra un tai nosūtītais paziņojums par iebildumiem norādīja vienīgi tās iespējami nelikumīgu līdzdalību aizliegtajā vienošanās, sauktu "*Interbrew/Alken-Maes*", attiecībā uz Beļģijas alus tirgu.

8 2001. gada 5. decembrī Komisija pieņēma Lēmumu 2003/569/EK par EK līguma 81. panta piemērošanu (Lieta IV/37.614/F3 *PO/Interbrew* un *Alken-Maes*) (OV 2003, L 200, 1. lpp.) attiecībā uz prasītāju, kā arī uzņēmumiem *Interbrew, Alken-Maes, Haacht* un *Martens* (turpmāk tekstā — "apstrīdētais lēmums").

9 Apstrīdētajā lēmumā ir atzīti divi atsevišķi konkurences noteikumu pārkāpumi, proti, no vienas puses, līgumu vienots kopums un/vai saskaņotas darbības Beļģijā

pārdotā alus jomā (turpmāk tekstā — "aizliegtā vienošanās *Interbrew/Alken-Maes*") un, no otras puses, saskaņotas darbības ar izplatītāja preču zīmi pārdotā alus jomā. Apstrīdētajā lēmumā ir atzīts, ka prasītāja, *Interbrew* un *Alken-Maes* piedalījās pirmajā pārkāpumā, savukārt *Interbrew*, *Alken-Maes*, *Haacht* un *Martens* piedalījās otrajā pārkāpumā.

10 Lai gan prasītāja faktu rašanās laikā bija *Alken-Maes* mātes uzņēmums, apstrīdētajā lēmumā attiecībā uz to ir atzīts tikai viens pārkāpums. Faktiski, ņemot vērā prasītājas aktīvo lomu aizliegtajā vienošanās *Interbrew/Alken-Maes*, tā ir saukta pie atbildības kā par savu līdzdalību, tā arī par *Alken-Maes* līdzdalību minētajā aizliegtajā vienošanās. Savukārt Komisija uzskatīja, ka nebija pamats prasītājai uzvelt atbildību par tās filiāles līdzdalību saskaņotās darbībās ar izplatītāja preču zīmi pārdotā alus jomā, jo prasītāja pati nebija iesaistīta šajā aizliegtajā vienošanās.

11 Pārkāpums, ko pārmet prasītājai, sastāv no tās tiešas, kā arī ar filiāles *Alken-Maes* starpniecību, līdzdalības līgumu vienotā kopumā un/vai saskaņotās darbībās attiecībā uz vispārēju neuzbrukšanas līgumu, cenām un reklāmu mazumtirdzniecībā, klientūras sadalījumu "viesnīcu, restorānu, kafejnīcu" (turpmāk tekstā — "vireka") sektorā, tai skaitā, tā saukto "nacionālo" klientu sadalījumu, investīciju un reklāmas ierobežojumiem vireka tirgū, jaunu cenu struktūru, kas piemērojama vireka sektorā un mazumtirdzniecībā, un informācijas apmaiņu par pārdošanas apjomu vireka sektorā un mazumtirdzniecībā.

12 Apstrīdētajā lēmumā ir atzīts, ka iepriekš minētais pārkāpums ilga no 1993. gada 28. janvāra līdz 1998. gada 28. janvārim.

13 Komisija, uzskatot, ka visi fakti ļāva tai secināt, ka pārkāpums ir pārtraukts, neuzskatīja par nepieciešamu uzlikt pienākumu attiecīgajiem uzņēmumiem izbeigt pārkāpumu atbilstoši Regulas Nr. 17 3. pantam.

14 Savukārt Komisija uzskatīja, ka atbilstoši Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktam vajadzēja uzlikt naudas sodu *Interbrew* un prasītājai par līdzdalību aizliegtajā vienošanās *Interbrew/Alken-Maes*.

15 Šajā sakarā Komisija apstrīdētajā lēmumā norādīja, ka visi aizliegtās vienošanās *Interbrew/Alken-Maes* līdzdalībnieki ir apzināti izdarījuši pārkāpumu.

16 Lai aprēķinātu uzliekamā naudas soda summu, apstrīdētajā lēmumā Komisija sekoja Pamatnostādnēs definētai metodoloģijai, kā arī paziņojumam par sadarbību.

17 Apstrīdētā lēmuma rezolutīvā daļa ir formulēta šādi:

"*Pirmais pants*

[*Interbrew*], [*Alken-Maes*] un [prasītāja] pārkāpa [EKL] 81. panta 1. punktu, piedaloties līgumu vienotā kopumā un/vai saskaņotās darbībās attiecībā uz vispārēju neuzbrukšanas līgumu, cenām un reklāmu mazumtirdzniecībā, klientūras sadalījumu vireka sektorā (ieskaitot "klasisko" vireka sektoru un "nacionālos" klientus), investīciju un reklāmas ierobežojumiem vireka tirgū, jaunu cenu struktūru, kas piemērojama vireka sektorā un mazumtirdzniecībā, un informācijas apmaiņu par pārdošanu apjomu vireka sektorā un mazumtirdzniecībā no 1993. gada 28. janvāra līdz 1998. gada 28. janvārim.

2. pants

Šādi naudas sodi ir uzlikti [*Interbrew*] un [prasītājai], pamatojoties uz 1. pantā atzītajiem pārkāpumiem:

a) [*Interbrew*]: naudas sods 45,675 miljoni euro apmērā;

b) [prasītājai]: naudas sods 44,043 miljoni euro apmērā.

[..]"

Process un lietas dalībnieku prasījumi

18 Ar prasības pieteikumu, kas Pirmās instances tiesas kancelejā iesniegts 2002. gada 22. februārī, prasītāja cēla šo prasību.

19 Pēc tiesneša referenta ziņojuma Pirmās instances tiesa (piektā palāta) nolēma sākt mutvārdu procesu. Pirmās instances tiesa aicināja atbilstoši tās Reglamenta 64. pantam lietas dalībniekiem iesniegt dažus dokumentus un atbildēt uz rakstveida jautājumiem. Lietas dalībnieki atbildēja uz šiem lūgumiem noteiktajā termiņā.

20 2004. gada 30. novembra vēstulē prasītāja lūdza Pirmās instances tiesu, no vienas puses, pievienot lietas materiāliem Komisijas 2004. gada 29. septembra lēmumu par EK līguma 81. panta piemērošanu (Lieta COMP/C.37750/B2 — *Brasseries Kronenbourg, Brasseries Heineken*), paziņojuma numurs C (2004) 3597 galīgā redakcija (turpmāk tekstā — "lēmums lietā *Kronenbourg/Heineken*"), un, no otras puses, atbilstoši Reglamenta 64. panta 4. punktā paredzētiem procesa organizatoriskiem pasākumiem aicināt pirms tiesas sēdes vai tās laikā Komisiju izteikt savu viedokli par izmeklēšanas rezultātiem attiecībā uz iespējamu *Interbrew* dominējoša stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu Beļģijas alus tirgū.

21 Ar 2004. gada 3. decembra lēmumu Pirmās instances tiesa, no vienas puses, pievienoja lietai iepriekš minēto vēstuli un informēja Komisiju, ka tā ir aicināta tiesas sēdes laikā sniegt savus apsvērumus par prasītājas lūgumu pievienot lietas materiāliem lēmumu lietā *Kronenbourg/Heineken*. No otras puses, Pirmās instances tiesa noraidīja lūgumu par procesa organizatoriskiem pasākumiem attiecībā uz to, ka Komisija izsaka savu viedokli par izmeklēšanas rezultātiem attiecībā uz iespējamu *Interbrew* dominējoša stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu Beļģijas alus tirgū.

22 Lietas dalībnieku mutvārdu paskaidrojumi un viņu atbildes uz jautājumiem, ko Pirmās instances tiesa uzdeva mutvārdos, tika uzklausīti 2004. gada 8. decembra atklātas tiesas sēdes laikā. Tiesas sēdes laikā Komisija paziņoja, ka neiebilst prasītājas lūgumam pievienot lietas materiāliem lēmumu lietā *Kronenbourg/Heineken*, kas ar Pirmās instances tiesas lēmumu tika izdarīts.

23 Prasītājas prasījumi Pirmās instances tiesai ir šādi:

— atcelt apstrīdēto lēmumu atbilstoši EKL 230. pantam un, pakārtoti, samazināt minētā lēmuma 2. pantā uzlikto naudas sodu atbilstoši EKL 229. pantam;

— piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

24 Komisijas prasījumi Pirmās instances tiesai ir šādi:

— noraidīt prasību;

— piespriest prasītājai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Juridiskais pamatojums

25 Savas prasības pamatojumam prasītāja izvirza astoņus pamatus. Divi pamati, kas izvirzīti kā galvenie, attiecas uz apstrīdētā lēmuma atcelšanu, un ir balstīti uz tiesību uz aizstāvēšanos un labas pārvaldības principa pārkāpumu (pirmais pamats), kā arī pienākuma norādīt pamatojumu pārkāpumu (otrais pamats). Seši pārējie pamati, kas izvirzīti pakārtoti, attiecas uz uzliktā naudas soda apmēra samazinājumu. Tie attiecīgi ir balstīti uz kļūdainu pārkāpuma būtiskuma novērtējumu naudas soda sākotnējā apmēra noteikšanā, pārkāpjot samērīguma, vienlīdzīgas attieksmes un *nonbis in idem* principus (trešais pamats), kļūdainu pārkāpuma ilguma novērtējumu (ceturtais pamats), atbildību pastiprinoša apstākļa — uz *Interbrew* izdarīta spiediena — nepamatotu raksturu (piektais pamats), nepamatoti ņemtu vērā atbildību pastiprinošu apstākli par to, ka prasītāja ir atkārtoti izdarījusi pārkāpumu (sestais pamats), nepietiekami ņemtiem vērā piemērojamiem atbildību mīkstinošiem apstākļiem (septītais pamats) un nepareizu prasītājas sadarbības apmēra novērtējumu, pārkāpjot vienlīdzīgas attieksmes principu un paziņojumu par sadarbību (astotais pamats).

A — *Par prasījumiem atcelt apstrīdēto lēmumu*

1. *Par pamatu, kas balstīts uz tiesību uz aizstāvēšanos un labas pārvaldības principa pārkāpumu*

26 Šis pamats dalās trīs daļās. Pirmajā daļā prasītāja uzsver, ka tā nevarēja izpētīt apstākļus, kādos dokuments, ko Komisija izmanto kā pierādījumu, bija uzrakstīts. Otrajā daļā tā norāda, ka Komisija tai neļāva iepazīties pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas ar faktiem, kas ņemti vērā naudas soda aprēķinā. Visbeidzot, trešajā daļā prasītāja uzsver — tas, ka notiekošās sapulces starp Komisiju un *Interbrew* nebija protokolētas, kā arī Komisijas noraidījums tai darīt zināmu *Interbrew* atbildi uz paziņojumu par iebildumiem, ir ne tikai tiesību uz aizstāvēšanos pārkāpums, bet arī labas pārvaldības principa pārkāpums.

a) Par pirmo daļu, kas balstīta uz to, ka prasītāja nevarēja izpētīt apstākļus, kādos dokuments, ko Komisija izmanto kā pierādījumu, bija uzrakstīts

Lietas dalībnieku argumenti

27 Prasītāja uzsver, ka apstrīdētais lēmums jāatceļ, pamatojoties uz to, ka tā nav varējusi sniegt paskaidrojumus un apstrīdēt dokumenta izrakstu, ko Komisija sākotnēji saņēmusi kā kopiju no uzņēmuma *Heineken NV* (turpmāk tekstā — "*Heineken*") ar Nīderlandi saistītas izmeklēšanas ietvaros (turpmāk tekstā — "*Heineken* dokuments"). Komisija ir atsaukusies uz šo dokumentu apstrīdētā lēmuma 55. apsvērumā, pamatojot secinājumu, saskaņā ar kuru prasītāja izdarīja spiedienu uz *Interbrew*, tam piedraudot ar represijām Francijas tirgū, lai to piespiestu paplašināt aizliegtās

vienošanās teritoriju. Citi šī secinājuma pamatojumam vērā ņemtie fakti, kas ir minēti apstrīdētā lēmuma 54. apsvērumā, ir vienīgi vienpusēji *Interbrew* paziņojumi.

28 Prasītāja atzīst, ka *Heineken* dokuments ir minēts paziņojumā par iebildumiem un ka tā ar to iepazinās lietas materiālu apskates laikā. Tomēr Komisija apstrīdētajā lēmumā tikai norāda *Heineken* dokumenta saņemšanas vietu un apstākļus, piešķirot ticamību šim dokumentam bez citām formalitātēm, un nav devusi prasītājai iespēju izpētīt apstākļus, kādos tas bija uzrakstīts.

29 Tādējādi prasītājai nebija pieeja vēstulēm vai iekšējām piezīmēm, ciktāl tās nav lietas materiālos, kas bija pirms šī dokumenta vai pēc tā. Neviens cits ar šo dokumentu saistīts dokuments, kas varēja būt iegūts izmeklēšanas laikā Nīderlandē, nebija pievienots lietas materiāliem, pretēji prasītājas izteiktajam lūgumam šajā sakarā. *Heineken* un *Interbrew* iespējamie komentāri attiecībā uz minētā dokumenta piemērojamību arī netika pievienoti lietas materiāliem. Turklāt sarakste starp Komisiju un *Heineken* attiecībā uz Komisijas nosūtītā *Heineken* dokumenta konfidencialitāti nesniedza nekādu papildu informāciju, kā arī nepierādīja, ka Komisijas pašas rīcībā bija nepieciešamie fakti šī dokumenta interpretācijai.

30 Šajā sakarā prasītāja izsaka divus alternatīvus iebildumus. Vai nu šie fakti pastāvēja un nebija pievienoti lietas materiāliem, un, pārkāpjot tiesības uz aizstāvēšanos, piešķirtā pieeja lietas materiāliem bija nelikumīga, vai arī šie fakti nepastāvēja, un Komisijai, pamatojoties uz tās pienākumu veikt izmeklēšanu arī, lai attaisnotu pārkāpumu, bija jāpārbauda *Heineken* dokumentā ietvertās informācijas ticamība, mēģinot uzzināt apstākļus, kādos tas ir uzrakstīts.

31 Prasītāja apgalvo, ka jebkurā gadījumā, zinot *Heineken* dokumenta autoru un izstrādes apstākļus, administratīvajam procesam varēja būt cits rezultāts, jo tā, iespējams, varēja pierādīt minētā dokumenta autentiskuma vai ticamības trūkumu. Šādā gadījumā *Interbrew* atsevišķie paziņojumi nav pietiekami, lai pierādītu uz to šķietami izdarīto spiedienu. Tātad ir noticis tiesību uz aizstāvēšanos pārkāpums saskaņā ar Pirmās instances tiesas judikatūru (Pirmās instances tiesas 2000. gada 15. marta spriedums apvienotajās lietās T-25/95, T-26/95, no T-30/95 līdz T-32/95, no T-34/95 līdz T-39/95, no T-42/95 līdz T-46/95, T-48/95, no T-50/95 līdz T-65/95, no T-68/95 līdz T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 un T-104/95 *Cimenteries CBR* u.c./Komisija, saukts "Ciment", *Recueil*, II-491. lpp., 247. punkts).

32 Komisija norāda, ka prasītājai bija pieeja *Heineken* dokumentam, no kura tā pilnībā varēja saprast "kontekstu", un ka turklāt prasītāja administratīvā procesa laikā nemaz nav atsaukusies uz tiesību uz aizstāvēšanos pārkāpumu. Katrā ziņā *Heineken* dokuments nebija vienīgais fakts, kas pierāda prasītājas izteiktos draudus *Interbrew* sakarā.

Pirmās instances tiesas vērtējums

33 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru konkurences lietās pieejas lietas materiāliem mērķis ir tai skaitā ļaut iepazīties paziņojuma par iebildumiem adresātiem ar pierādījumiem, kas atrodas Komisijas lietas materiālos, lai tie, pamatojoties uz šiem faktiem, varētu atbilstoši izteikt savu viedokli par secinājumiem, pie kuriem Komisija ir nonākusi savā paziņojumā par iebildumiem (skat. Pirmās instances tiesas 2003. gada 30. septembra spriedumu apvienotajās lietās T-191/98 un no T-212/98 līdz T-214/98 *Atlantic Container Line* u.c./Komisija, *Recueil*, II-3275. lpp., 334. punkts un tajā minēto judikatūru). Pieeja lietas materiāliem attiecas uz procesuālām garantijām, kuru mērķis ir aizsargāt tiesības uz aizstāvēšanos un, it īpaši, nodrošināt tiesību tikt uzklausītam efektīvu īstenošanu (skat. iepriekš minēto spriedumu *Atlantic Container Line* u.c./Komisija, 334. punkts un tajā minēto judikatūru).

34 Komisijai ir pienākums uzņēmumiem, attiecībā uz kuriem piemēro EKL 81. pantu, piešķirt pieeju visiem izmeklēšanas laikā savāktiem dokumentiem — vienalga, vai tie šiem uzņēmumiem ir par labu vai nav, izņemot citu uzņēmumu komercnoslēpumus, iestādes iekšējos dokumentus un citu konfidenciālu informāciju (skat. iepriekš 33. punktā minēto spriedumu *Atlantic Container Line* u.c./Komisija, 335. punkts un tajā minēto judikatūru).

35 Ja izrādās, ka Komisija apstrīdētajā lēmumā ir balstījusies uz tādiem dokumentiem, kas pamato pārkāpumu un kuri neatrodas izmeklēšanas lietas materiālos, un nav darīti zināmi prasītājai, ir pamats izņemt minētos dokumentus kā pierādīšanas līdzekļus (šajā sakarā skat. Tiesas 1983. gada 25. oktobra spriedumu lietā 107/82 *AEG*/Komisija, *Recueil*, 3151. lpp., 24.–30. punkts; iepriekš 31. punktā minēto spriedumu *Ciment*, 382. punkts, un iepriekš 33. punktā minēto spriedumu *Atlantic Container Line* u.c./Komisija, 338. punkts).

36 Attiecībā uz dokumentiem, kas varēja ietvert pārkāpumu attaisnojošus faktus, jānorāda — ja minētie dokumenti atrodas Komisijas izmeklēšanas lietas materiālos, iespējams atzinums par tiesību uz aizstāvēšanos pārkāpumu ir neatkarīgs no attiecīgā uzņēmuma rīcības administratīvā procesa laikā un no jautājuma, vai šim uzņēmumam bija jālūdz, lai Komisija piešķir pieeju tās lietas materiāliem vai nosūta noteiktus dokumentus (Pirmās instances tiesas 1995. gada 29. jūnija spriedums lietā T-30/91 *Solvay*/Komisija, *Recueil*, II-1775. lpp., 96. punkts, un iepriekš 33. punktā minētais spriedums *Atlantic Container Line* u.c./Komisija, 340. punkts).

37 Savukārt attiecībā uz dokumentiem, kas varēja ietvert pārkāpumu attaisnojošus faktus un kas neatrodas Komisijas izmeklēšanas lietas materiālos, prasītājai ir jāiesniedz iestādei tieši izteikts lūgums piekļūt šiem dokumentiem; ja šādi nerīkojas administratīvā procesa laikā, tiek zaudētas tiesības celt iespējamo prasību par galīgā lēmuma atcelšanu (iepriekš 31. punktā minētais spriedums *Ciment*, 383. punkts, un iepriekš 33. punktā minētais spriedums *Atlantic Container Line* u.c./Komisija, 340. punkts).

38 Tieši ievērojot šos principus, ir jāpārbauda prasītājas izteikto iebildumu pamatotība.

39 Vispirms jānorāda, ka nemaz nav apstrīdēts, ka *Heineken* dokuments Komisijas rīcībā sākotnēji ir nonācis tās atbilstoši Regulas Nr. 17 14. panta 3. punktam veiktās pārbaudes laikā 2000. gada 22. un 23. martā *Heineken* telpās Nīderlandē saistībā ar citu lietu. Vēlāk, 2000. gada 14. aprīlī, Komisija administratīvā procesa attiecībā uz šajā spriedumā apskatāmo lietu ietvaros un, pieprasot informāciju saskaņā ar Regulas Nr. 17 11. pantu, pieprasīja *Heineken* nosūtīt jaunu dokumenta kopiju, ko pievienoja lietas materiāliem.

40 Ir svarīgi arī norādīt, ka prasītāja atzīst, ka *Heineken* dokuments ir minēts paziņojumā par iebildumiem un ka tā ar to iepazinās lietas materiālu apskates laikā administratīvajā procesā. Tātad attiecībā tieši uz šo dokumentu prasītāja varēja efektīvi īstenot savas tiesības tikt uzklausītai.

41 Prasītāja tomēr uzsver, ka tai nebija pieeja iespējamām vēstulēm vai iekšējām piezīmēm, kas varēja būt pirms *Heineken* dokumenta uzrakstīšanas vai pēc tā un kuras varēja ietvert pārkāpumu attaisnojošus faktus.

42 Attiecībā uz iebildumu, ko prasītāja balsta uz to, ka Komisija atturējās darīt zināmas tās rīcībā esošas vēstules vai iekšējas piezīmes, tas nav pieņemams. Jāatgādina, ka saskaņā ar judikatūru prasītāja varēja atsaukties uz tiesību uz aizstāvēšanos pārkāpumu tikai tad, ja tā iesniedza Komisijai administratīvā procesa laikā tieši izteiktu lūgumu piekļūt attiecīgiem dokumentiem (skat. iepriekš 37. punktu).

43 Taču prasītāja nemaz neizteica tādu lūgumu. Faktiski, no vienas puses, atbildē uz paziņojumu par iebildumiem attiecībā uz *Heineken* dokumentu prasītāja tikai apliecina, ka "šī dokumenta pierādījuma vērtība, šķiet, apšaubāma [un ka] nekas [paziņojumā par iebildumiem] vai šajā dokumentā neļauj [prasītājai] noteikt tā autoru vai izvērtēt tā kontekstu". Šis apliecinājums nav uzskatāms kā tieši izteikts lūgums piekļūt attiecīgām vēstulēm vai iekšējām piezīmēm. Atbildot uz Pirmās instances tiesas jautājumiem tiesas sēdes laikā attiecībā uz šo jautājumu, prasītāja, starp citu, apstiprināja, ka administratīvā procesa laikā izteiktais lūgums piekļūt lietas materiāliem bija vispārēja rakstura. No otras puses, savās 2002. gada 24. un 28. janvāra vēstulēs prasītāja ļoti vispārēji, īpaši neatsaucoties uz attiecīgajiem dokumentiem, tikai izsaka otro lūgumu piekļūt lietas materiāliem, kas jebkurā gadījumā notika pēc administratīvā procesa pabeigšanas.

44 Attiecībā uz iebildumu, ko prasītāja balsta uz to, ka — ja, iespējams, Komisijas rīcībā nebija vēstules vai iekšējas piezīmes pirms *Heineken* dokumenta uzrakstīšanas vai pēc tam, Komisija, pārkāpjot pienākumu būt objektīvai, atturējās pārbaudīt minētā dokumenta satura ticamību, ir pietiekami norādīt, ka šis iebildums neattiecas uz tiesību uz aizstāvēšanos jautājumu. Faktiski, prasītāja lūdz noteikt, vai Komisija pietiekami pierādīja to, ko tā vēlējās pierādīt, it īpaši ar *Heineken* dokumentu, un vai ir pietiekami noteikta tajā izklāstīto nodomu ticamība, ciktāl minētais dokuments bija nepieciešams šī pierādījuma ieviešanai. Prasītāja tātad apšauba *Heineken* dokumenta pierādījuma raksturu, kas ir neatbilstošs jautājums šī pamata, kas ir balstīts uz tiesību uz aizstāvēšanos pārkāpumu, pārbaudē (šajā sakarā skat. Pirmās instances tiesas 1995. gada 29. jūnija spriedumu lietā T-37/91 *ICI*/Komisija, *Recueil*, II-1901. lpp., 72. punkts) un kas būs analizēts turpmāk 260., 261., 271.–273. un 284.–290. punktā.

45 Tātad pamata pirmā daļa ir jānoraida.

b) Par otro daļu, kas balstīta uz to, ka Komisija nav ļāvusi prasītājai pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas iepazīties ar faktiem, kas ņemti vērā naudas soda aprēķinā

Lietas dalībnieku argumenti

46 Prasītāja atsaucas uz tiesību uz aizstāvēšanos pārkāpumu saistībā ar to, ka Komisija nevienā brīdī tai nedeva iespēju iepazīties un komentēt faktus, ko tā plānoja izmantot naudas soda apmēra noteikšanā. Paziņojumā par iebildumiem Komisija dažās rindiņās tikai apkopoja Pamatnostādnēs rekomendēto metodoloģiju, un minētajā paziņojumā nekas neļāva prasītājai paredzēt Komisijas sevišķi nelabvēlīgu un nevienlīdzīgu, salīdzinot ar *Interbrew*, attieksmi pret prasītāju.

47 It sevišķi paziņojumā par iebildumiem nekas nenorādīja, ka Komisija grasās atsaukties uz to, ka prasītāja ir atkārtoti izdarījusi pārkāpumu, kamēr šis atbildību pastiprinošais apstāklis Komisijas lēmumu pieņemšanas praksē bija ņemts vērā tikai nenoteiktā veidā. Šādi 2001. gadā Komisija bija vairākkārt sodījusi uzņēmumus, kas atkārtoti izdarīja pārkāpumus, taču attiecībā uz tiem, nosakot naudas sodu, neatsaucās uz šo atbildību pastiprinošo apstākli. Starp tiem bija uzņēmums *F. Hoffmann-La Roche AG* (turpmāk tekstā — "*Hoffmann-La Roche*") Komisijas 2001. gada 21. novembra Lēmumā 2003/2/EK attiecībā uz EK līguma 81. panta un EEZ līguma 53. panta piemērošanu (lieta COMP/E-1/37.512 — Vitamīni) (OV 2003, L 6, 1. lpp., turpmāk tekstā — "lēmums lietā Vitamīni") un Komisijas 2001. gada 5. decembra Lēmumā 2002/742/EK attiecībā uz EK līguma 81. panta un EEZ līguma 53. panta piemērošanu (lieta COMP/E-1/36.604 — Citronskābe) (OV 2002, L 239, 18. lpp., turpmāk tekstā — "lēmums lietā Citronskābe"), kā arī uzņēmums *Stora Kopparbergs Bergslags AB* (turpmāk tekstā — "*Stora*"), kaut arī lēmuma adresāts ar citu nosaukumu lietā, kurā ir pieņemts Komisijas 2001. gada 20. decembra Lēmums 2004/337/EK attiecībā uz EK līguma 81. panta un EEZ līguma 53. panta

piemērošanu (lieta COMP/E-1/36.212 — Paškopējošs papīrs) (OV 2004, L 115, 1. lpp., turpmāk tekstā — "lēmums lietā Paškopējošs papīrs"), vai vēl uzņēmums *Volkswagen AG* (turpmāk tekstā — "*Volkswagen*") Komisijas 2001. gada 29. jūnija Lēmumā 2001/711/EK, EK līguma 81. pantā paredzētā procedūrā (lieta COMP/F-2/36.693 — *Volkswagen*) (OV L 262, 14. lpp., turpmāk tekstā — "lēmums lietā *Volkswagen* II"). Tātad šī attieksmes atšķirība nebija pamatota.

48 Šādas norādes noklusēšana kaitēja vēl vairāk nekā lietā, kurā pieņemts Komisijas 2001. gada 20. jūnija Lēmums 2002/405/EK attiecībā uz EK līguma 82. panta piemērošanu (COMP/E-2/36.041/PO — *Michelin*) (OV 2002, L 143, 1. lpp., turpmāk tekstā — "lēmums lietā *Michelin* II"), kurā Komisija arī kā atbildību pastiprinošu apstākli ņēma vērā atkārtotu pārkāpuma izdarīšanu, taču attiecīgais uzņēmums varēja izteikt savus argumentus par šo jautājumu pirms lēmuma pieņemšanas.

49 Komisija uzsver, ka tai ir rīcības brīvība, nosakot naudas soda apmēru, un ka paziņojumā par iebildumiem tā minēja visus faktus, kurus plāno ņemt vērā šajā sakarā, kas ir prasīts kā pienākums norādīt pamatojumu. Turklāt tai nav pienākums norādīt to, ka tā domā ņemt vērā atbildību pastiprinošo apstākli par atkārtoti izdarītu pārkāpumu. Katrā ziņā prasītāja nevarēja neņemt vērā nedz to, ka Pamatnostādnes tieši min atkārtotu pārkāpuma izdarīšanu kā atbildību pastiprinošu apstākli, nedz to, ka divas reizes jau ir atzīti prasītājas pārkāpumi.

Pirmās instances tiesas vērtējums

50 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, ja Komisija īpaši norāda savā paziņojumā par iebildumiem, ka tā pārbaudīs, vai attiecīgajiem uzņēmumiem uzliekami naudas sodi, un ja tā arī norāda galvenos faktiskos un tiesību apstākļus, kas ir pamatā naudas sodu uzlikšanai, tādus kā pieņemtā pārkāpuma būtiskumu un ilgumu, un to, ka tas ir

pieļauts apzināti vai netīši, Komisija izpilda savu pienākumu ievērot uzņēmumu tiesības tikt uzklausītiem. Ar šo Komisija norāda nepieciešamos faktus, lai uzņēmumi sevi aizstāvētu ne tikai pret pārkāpuma konstatēšanu, bet arī pret naudas sodu uzlikšanu (Tiesas 1983. gada 7. jūnija spriedums apvienotajās lietās no 100/80 līdz 103/80 *Musique diffusion française* u.c./Komisija, *Recueil*, 1825. lpp., 21. punkts, un Pirmās instances tiesas 2002. gada 20. marta spriedums lietā T-31/99 *ABB Asea Brown Boveri*/Komisija, *Recueil*, II-1881. lpp., 78. punkts).

51 Attiecībā uz naudas soda apmēra noteikšanu attiecīgo uzņēmumu tiesības uz aizstāvēšanos Komisijā ir nodrošinātas ar iespēju sniegt apsvērumus par pārkāpuma ilgumu, būtiskumu un to, ka ir paredzams, ka pārkāpums ir vērsts pret konkurenci. Turklāt uzņēmumi saņem papildu nodrošinājumu attiecībā uz naudas soda apmēra noteikšanu, jo Pirmās instances tiesai ir neierobežota kompetence un tā var atcelt vai samazināt naudas sodu, pamatojoties uz 17. pantu Regulā Nr. 17 (Pirmās instances tiesas 1994. gada 6. oktobra spriedums lietā T-83/91 *Tetra Pak*/Komisija, *Recueil*, II-755. lpp., 235. punkts, un šajā sakarā iepriekš 50. punktā minētais spriedums *ABB Asea Brown Boveri*/Komisija, 79. punkts).

52 Šajā gadījumā ir pamats atzīt, pirmkārt, ka Komisija, ņemot vērā pārmetumus, norādīja paziņojuma par iebildumiem 213. punktā savu nodomu uzlikt naudas sodu adresāta uzņēmumiem, kuru vidū ir prasītāja. Paziņojuma par iebildumiem 214. punktā Komisija piebilda, ka, lai noteiktu uzliekamo naudas sodu apmēru, tai bija jāņem vērā visi šīs lietas apstākļi un, it sevišķi, pārkāpuma būtiskums un ilgums. Turklāt šī paziņojuma 216. punktā Komisija norādīja, ka no paziņojumā par iebildumiem izklāstītiem faktiem tā īpaši ņēma vērā to, ka attiecīgās aizliegtās vienošanās bija apzināts EK līguma 81. panta 1. punkta pārkāpums.

53 Tajā pašā 216. punktā Komisija arī norādīja, ka paziņojumā par iebildumiem aprakstītās vienošanās par tirgus sadalīšanu un cenu noteikšanu pēc to rakstura ir

visbūtiskākais EK līguma 81. panta 1. punkta pārkāpuma veids. Paziņojuma par iebildumiem 215. punktā tā precizēja, ka, lai novērtētu pārkāpuma būtiskumu, tā ņēma vērā pārkāpuma raksturu, tā patieso ietekmi uz tirgu, kad tā ir nosakāma, kā arī attiecīgā tirgus ģeogrāfisko platību. Minētā paziņojuma 216. punktā tā turklāt minēja, ka tā noteica katra uzņēmuma, kas izdarījis pārkāpumu, lomu, tai skaitā ņemot vērā katra uzņēmuma lomu attiecīgā slepenā vienošanās un katras līdzdalības ilgumu pārkāpumā.

54 Paziņojuma par iebildumiem 217. punktā Komisija arī precizēja, ka naudas soda apmērs, kas bija uzlikts katram uzņēmumam, atspoguļoja iespējamos atbildību pastiprinošos vai mīkstinošos apstākļus, un ka Komisija, kad bija pamats, piemēroja paziņojumu par sadarbību. Visbeidzot, 218. punktā Komisija norādīja, ka tā vēlējās noteikt naudas sodus pietiekamā apmērā, lai nodrošinātu pastiprinātu iespaidu.

55 No iepriekš minētā izriet, ka Komisija saskaņā ar iepriekš minēto judikatūru īpaši norādīja paziņojumā par iebildumiem (213.–218. punkts) tās nodomu uzlikt adresāta uzņēmumiem naudas sodus un norādīja faktiskos un tiesību apstākļus, ko tā ņēma vērā, aprēķinot prasītājai uzliekamā naudas soda apmēru, tādējādi šajā sakarā prasītājas tiesības tikt uzklausītai ir ievērotas.

56 Otrkārt, it sevišķi attiecībā uz atbildību pastiprinošu apstākli par atkārtoti izdarītu pārkāpumu, kas attiecināts uz prasītāju, jānorāda, no vienas puses, ka Pamatnostādnes kā atbildību pastiprinoša apstākļa piemēru min viena uzņēmuma atkārtoti izdarītu viena veida pārkāpumu un, no otras puses, ka paziņojumā par iebildumiem Komisija norādīja, ka tā ņēma vērā katra uzņēmuma lomu, ko tas ieņēma attiecīgajās slepenajās vienošanās, un ka naudas soda apmērs atspoguļoja iespējamos atbildību pastiprinošos vai mīkstinošos apstākļus. Prasītāja tātad nevarēja ignorēt to, ka Komisija ņemtu vērā šo atbildību pastiprinošo apstākli, ja tā nonāktu pie secinājuma, ka šie piemērošanas nosacījumi ir izpildīti.

57 Treškārt, it sevišķi attiecībā uz argumentu par to, ka prasītāja ir diskriminēta, salīdzinot ar citiem uzņēmumiem, kas ir izdarījuši atkārtotu pārkāpumu, kuriem šis atbildību pastiprinošais apstāklis nebija piemērots, ir svarīgi norādīt, ka tas vien, ka Komisija savā iepriekšējā praksē uzskatīja, ka daži fakti nebija atbildību pastiprinoši apstākļi, nosakot naudas soda apmēru, nenozīmē, ka tai ir pienākums saglabāt tādu pašu novērtējumu vēlāk pieņemtā lēmumā (pēc analoģijas tai skaitā skat. Pirmās instances tiesas 1991. gada 17. decembra spriedumu lietā T-7/89 *Hercules Chemicals*/Komisija, *Recueil*, II-1711. lpp., 357. punkts; 1998. gada 14. maija spriedumu lietā T-347/94 *Mayr-Melnhof*/Komisija, *Recueil*, II-1751. lpp., 368. punkts, un 2002. gada 20. marta spriedumu lietā T-23/99 *LR AF 1998*/Komisija, *Recueil*, II-1705. lpp., 234. un 337. punkts). No otras puses, kā izriet no iepriekš 56. punktā izklāstītiem apsvērumiem, citas lietas ietvaros uzņēmumam dotā iespēja izteikties par nodomu, ka attiecībā uz to atzīst atkārtoti izdarītu pārkāpumu, nekādā ziņā nenozīmē, ka Komisijai ir pienākums tādā veidā turpināt visos gadījumos, kā arī, ja tāda iespēja nepastāv, tas netraucē prasītājai pilnībā īstenot savas tiesības tikt uzklausītai.

58 Šajos apstākļos pamata otrā daļa ir jānoraida.

c) Par trešo daļu, kas balstīta uz to, ka sapulces starp Komisiju un *Interbrew* nebija protokolētas, kā arī par Komisijas atteikumu darīt zināmu prasītājai *Interbrew* atbildi uz paziņojumu par iebildumiem

Lietas dalībnieku argumenti

59 Prasītāja uzsver, no vienas puses, ka ne paziņojums par iebildumiem, ne apstrīdētais lēmums neietver precīzus faktus, kas tai ļautu novērtēt Komisijas un *Interbrew* pārstāvju sapulču, kas minētas apstrīdētā lēmuma 34. apsvērumā, saturu un nozīmi. Turklāt neviens šo sapulču, par kurām šajā gadījumā nebija darīts zināms prasītājai

pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas, protokols nebija pievienots Komisijas lietas materiāliem. No otras puses, ar 2002. gada 7. februāra vēstuli Komisija, tai atsakot piekļuvi *Interbrew* atbildei uz paziņojumu par iebildumiem, ir pārkāpusi prasītājas tiesības uz aizstāvēšanos, kā arī labas pārvaldības principu.

60 Pirmkārt, prasītāja uzskata, ka tai nebija iespēja pārbaudīt un, ja nepieciešams, apstrīdēt iepriekš minēto sapulču laikā *Interbrew* iespējamos paziņojumus, kuriem tomēr varēja būt nozīmīga ietekme uz Komisijas novērtējumu attiecībā uz attiecīgajiem faktiem un uzņēmumu sadarbību, kas ir izmeklēšanas priekšmets.

61 Šajā jautājumā prasītāja tai skaitā apgalvo, ka, kopumā ņemot, Komisija izrādīja labvēlīgu attieksmi pret *Interbrew*, pretstatā izrādītai stingrībai attiecībā uz prasītāju. Attiecīgo neoficiālo sapulču saturs varētu izskaidrot *Interbrew* dominējošā stāvokļa, kas tomēr bija izmeklēšanas pamats, neminēšanu procesa laikā. Turklāt lietas materiālos nebija apstiprinājums apstrīdētajā lēmumā minētajai telefonsarunai starp L. B. kungu (*Alken-Maes*) un A. B. kungu (*Interbrew*) 1996. gada 9. decembrī. Tas pats attiecas uz ziņojumu par *Interbrew* iekšējo sapulci 1994. gada 5. maijā, kuras laikā *Interbrew* galvenais izpilddirektors (turpmāk tekstā — "GID") (M. kungs), kas ir tās augstākais vadītājs, atklāja scenāriju, kas, domājams, bija saskaņā ar prasītājas lūgumu, atbilstoši kuram *Interbrew* bija jānodod *Alken-Maes* 500 000 hektolitri alus.

62 Otrkārt, prasītāja uzsver, ka tai nav bijusi piekļuve *Interbrew* atbildei uz paziņojumu par iebildumiem, jo Komisija piekļuvi noraidīja. 2002. gada 24. un 28. janvāra vēstulēs prasītāja speciāli lūdza Komisijai jaunu piekļuvi lietas materiāliem, it īpaši, piekļuvi *Interbrew* atbildei uz paziņojumu par iebildumiem, kuru ar 2002. gada 7. februāra vēstuli Komisija noraidīja.

63 Komisija uzsver, ka prasītāja zināja par neoficiālām sapulcēm un ka administratīvā procesa laikā tā nekad nav lūgusi piekļuvi iespējamām šo sapulču atskaitēm, kas vispār nepastāv un kas jebkurā gadījumā nebūtu lietderīgas. Visi apstrīdētajā lēmumā ietvertie faktiskie apstākļi bija balstīti uz lietas materiāliem, un prasītāja nekad nav apstrīdējusi, ka tai ir bijusi tiem piekļuve. Attiecībā uz izteikto lūgumu piekļūt dokumentiem atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 30. maija Regulai (EK) Nr. 1049/2001 par publisku piekļuvi Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem (OV L 145, 43. lpp.) — tas tika atsaukts.

Pirmās instances tiesas vērtējums

64 Pirmkārt, attiecībā uz lietas dalībnieku neoficiālām sapulcēm jānorāda, ka ne prasītāja, ne Komisija neapstrīd savos rakstveida apsvērumos faktu, ka par šādām sapulcēm sniegtās atskaites nav rakstītas. Sekojoši, pirmā pamata daļā attiecībā uz šīm sapulcēm ir apgalvots, ka Komisijai, ievērojot tiesības piekļūt lietas materiāliem konkurences lietās, ir pienākums sagatavot šādas atskaites un darīt tās pieejamas lietas dalībniekiem.

65 Šajā sakarā jāatgādina, ka iepriekš 33. un 34. punktā minētā judikatūra iedibina, ka konkurences lietās tiesību piekļūt lietas materiāliem mērķis ir paziņojuma par iebildumiem adresātiem ļaut iepazīties ar pierādījumiem, kas atrodas Komisijas lietas materiālos, lai varētu lietderīgi īstenot tiesības tikt uzklausītiem. Komisijai ir pienākums piešķirt piekļuvi procedūrā iesaistītiem uzņēmumiem visiem dokumentiem — vienalga, vai tie ir tiem par labu vai nav, ko tā ir ieguvusi izmeklēšanas laikā, izņemot citu uzņēmumu komercnoslēpumus, Komisijas iekšējos dokumentus un citu konfidenciālu informāciju.

66 Turklāt no judikatūras izriet, ka savukārt Komisijai nav vispārējs pienākums sagatavot atskaites par pārrunām sapulču laikā, ko tā noturējusi ar citiem lietas dalībniekiem, piemērojot Līguma konkurences noteikumus (šajā sakarā skat. iepriekš 33. 42punktā minēto spriedumu *Atlantic Container Line* u.c./Komisija, 351. punkts).

67 Šāda pienākuma neesība tomēr neatceļ Komisijai uzliktos pienākumus lietas materiālu piekļuves jautājumā. Nav atzīts, ka, izmantojot mutisku sazināšanos ar trešām personām, ir apdraudētas tiesības uz aizstāvēšanos. Ja Komisija vēlas savā lēmumā izmantot pārkāpumu pamatojošu pierādījumu, kuru cits lietas dalībnieks ir sniedzis tai mutiski, Komisijai tas jādara pieejams attiecīgajam uzņēmumam, lai tas varētu atbilstoši izteikt savu viedokli par secinājumiem, pie kuriem Komisija ir nonākusi, balstoties uz šo pierādījumu. Ja nepieciešams, tai šajā sakarā jāsagatavo rakstveida dokuments, kam jāatrodas lietas materiālos (šajā sakarā skat. iepriekš 33. punktā42 minēto spriedumu *Atlantic Container Line* u.c./Komisija, 352. punkts).

68 Šajā gadījumā jāatzīst, ka, izņemot divus konkrētus apgalvojumus, prasītājas argumentācija ietver vispārēju apgalvojumu, pirmkārt, par to, ka neoficiālām sapulcēm varēja būt nozīmīga ietekme uz novērtējumu attiecībā uz faktiem un uzņēmumu sadarbību, kas ir izmeklēšanas priekšmets, otrkārt, par to, ka Komisijai attiecībā pret *Interbrew* procesa laikā bija labvēlīga attieksme pretstatā apstrīdētā lēmumā izrādītai stingrībai attiecībā uz prasītāju, un, visbeidzot par to, ka, ja neoficiālo sapulču laikā bija darīta zināma informācija, kas bija lietderīga *Interbrew*, tā nevarēja neietekmēt prasītājas situāciju.

69 Šī vispārējā argumentācija, kas neprecizē — kādā veidā pārkāpumu pamatojošie pierādījumi, kurus Komisija norādīja apstrīdētājā lēmumā, bija balstīti uz neoficiālo sapulču laikā iegūtiem faktiem, nenorāda, ka ir noticis tiesību uz aizstāvēšanos pārkāpums, kas jāpārbauda, ņemot vērā katra gadījuma īpašos apstākļus (šajā sakarā skat. iepriekš 36. punktā minēto spriedumu *Solvay*/Komisija, 60. punkts). Kā izklāstīts iepriekš 33. punktā, konkurences lietās piekļuve lietas materiāliem ir atzīta

tikai, lai attiecīgajiem uzņēmumiem ļautu atbilstoši izteikt savu viedokli par secinājumiem, pie kuriem Komisija ir nonākusi paziņojumā par iebildumiem. Tomēr prasītāja, izņemot divus turpmāk pārbaudītus konkrētus apgalvojumus, nenorādot paziņojumā par iebildumiem un pēc tam apstrīdētajā lēmumā nevienu iebildumu, kas bijis balstīts uz neoficiālās sapulcēs mutiski iegūtiem faktiem, kuriem tai nav bijusi piekļuve, nav izteikusi pārmetumus Komisijai par tiesību uz aizstāvēšanos pārkāpumu šajā jautājumā (šajā sakarā skat. iepriekš 33. punktā minēto spriedumu *Atlantic Container Line* u.c./Komisija, 353. un 354. punkts).

70 Attiecībā uz iepriekš minētiem diviem konkrētajiem apgalvojumiem, saskaņā ar kuriem apstrīdētajā lēmumā izdarīto atsauču uz 1996. gada 9. decembra telefonsarunu un 1994. gada 5. maija iekšējās sapulces saturu pamatā ir neformālās sapulces, jāpārbauda, vai attiecīgie fakti ir balstīti uz precīziem apstākļiem, kas atrodas lietas materiālos.

71 Vispirms, attiecībā uz 1996. gada 9. decembra telefonsarunu, kura minēta apstrīdētā lēmuma 91. apsvērumā, jāatzīst, ka paziņojuma par iebildumiem 93. punktā ir norādīts, ka "pēc sapulces, kas [notika] 19. septembrī, L. B. kungam (*Alken-Maes*) [bija] telefonsaruna ar A. B. kungu (*Interbrew*) 1996. gada 9. decembrī". Šo teikumu papildina 116. zemsvītras piezīme, kurā norādīts, ka "2000. gada 7. marta *Alken-Maes* vēstule un tās 42. un 44. pielikums ([Komisijas lietas materiālu] 7884., 8513. un 8528.–8530. [lpp.]) ietver atsauces uz šādiem dokumentiem: pie *Alken-Maes* īstenotā pārbaude, dokuments AvW19 ([Komisijas lietas materiālu] 150.–153. [lpp.]) un dokuments MV17 ([Komisijas lietas materiālu] 532.–541. [lpp.])". Tādas pašas atsauces ir apstrīdētā lēmuma 123. zemsvītras piezīmē, kas atbilst 91. apsvērumam.

72 Atbildot uz Pirmās instances tiesas rakstveidā uzdotu jautājumu, ar kuru tā lūdza precizēt apstākļus, kas Komisijai ļāva secināt, ka 1996. gada 9. decembrī starp

L. B. kungu (*Alken-Maes*) un A. B. kungu (*Interbrew*) notika telefonsaruna par *Interbrew* cenām, Komisija atbildēja, ka tā ir nonākusi pie šī secinājuma, balstoties uz Komisijas lietas materiālu 8513. lpp., kas ir *Alken-Maes* 2000. gada 7. marta vēstules Komisijai 42. pielikuma pēdējā lapa.

73 Šī dokumenta, kuru veido L. B. kunga (*Alken-Maes*) komentāri rokrakstā, analīze norāda, ka tajā nav minēta 1996. gada 9. decembrī notikusī telefonsaruna, savukārt šis dokuments atklāj vairākas piezīmes, kas, nepārprotami, izdarītas pēc tā sākotnējās uzrakstīšanas, kas acīmredzot sniedz atbildi uz sākotnēji uzdotiem jautājumiem par *Interbrew* cenu nosacījumiem. Trīs no šīm piezīmēm ietver datumu "9/12/96" un divas no tām saīsinājumu "IB" (*Interbrew*), turklāt viena ietver A. B. kunga (*Interbrew*) iniciāļus.

74 Tātad vispirms jāsecina, ka paziņojumā par iebildumiem ir minēta sazināšanās 1996. gada 9. decembrī starp *Interbrew* un *Alken-Maes* par *Alken-Maes* cenu nosacījumiem un ka to, ka sazināšanās, uz kuru atsaucas Komisija, ir notikusi, pamato dokuments, kas, atrodoties lietas materiālos, bija pieejams prasītājai, jo tās bijusī filiāle *Alken-Maes* pati to nosūtīja Komisijai. Tam, vai sazināšanās bija telefoniska, no tiesību tikt uzklausītam izmantošanas viedokļa nav nozīmes, jo, lai arī ir nožēlojami, ka Komisijas apgalvojums šajā jautājumā nav pamatots, prasītājai bija jābūt tiesībām tikt uzklausītai attiecībā uz sazināšanās esamību un, ja nepieciešams, par tās saturu, nevis par to, vai šāda sazināšanās bijusi telefoniska vai nē, jo šis jautājums nav būtisks, nosakot to, vai ir noticis tiesību pārkāpums.

75 Turpinājumā attiecībā uz apstrīdētā lēmuma 53. apsvērumā ietverto apgalvojumu, proti, ka 1994. gada 5. maijā iekšējas sapulces laikā *Interbrew* GID atklātais "scenārijs" bija "saskaņā ar *Danone/Kronenbourg* lūgumu", t.i., ka *Interbrew* nodod *Alken-Maes* 500 000 hektolitrus (it īpaši mazumtirdzniecībā)", jāatzīst, ka paziņojuma par iebildumiem 55. punktā ir norādīts, ka "*Interbrew* iekšēju pārrunu

laikā [M. kungs] atklāj šādu *Danone/Kronenbourg* lūgumam atbilstošu scenāriju. *Interbrew* jānodod *Alken-Maes* 500 000 hektolitri (it īpaši mazumtirdzniecībā), un, ja "*Interbrew* neizpilda šo lūgumu, *Interbrew France* tiks iznīcināts, sadarbojoties ar *Heineken*, un ar ļoti zemām cenām ietekmēs *Interbrew* Beļģijā". Nākamajā, 56. punktā ir precizēts, ka "*Kronenbourg* sniegtais scenārijs bija izskatīts *Interbrew* iekšējas sapulces laikā 1994. gada 5. maijā". Paziņojuma par iebildumiem 55. punkts ir papildināts ar divām 35. un 36. zemsvītras piezīmēm, kuras atsaucas uz *Interbrew* 2000. gada 28. februāra vēstuli un tās 18. pielikumu (Komisijas lietas materiālu 7683. lpp.). Tās pašas atsauces uz dokumentiem ir atrodamas apstrīdētā lēmuma 53. apsvērumā.

76 Šajā sakarā jānorāda, ka *Interbrew* 2000. gada 28. februāra vēstules 18. pielikums, kuru veido C. kunga no *Interbrew* paziņojums, minētā paziņojuma 2. lpp. ietver šādu teikumu:

"[M. kungs] iekšējās sapulces laikā (1994. gada 5. maijā) mums stāstīja par scenāriju, kas bija *Kronenbourg* lūgums. Būtībā *KRO* īstenoja šantāžu, lai *ITW* nodotu 500 000 [hektolitrus] *AM* (galvenokārt 'Pārtikā'). Pretējā gadījumā viņi iznīcinātu *ITW-France*, sadarbojoties ar *Heineken*, un ar ļoti zemām cenām ietekmētu *ITW-Belgique*."

77 Tātad jāatzīst, ka apstrīdētā lēmuma 53. apsvērumā un paziņojuma par iebildumiem 55. un 56. punktā ietvertais apgalvojums būtībā pārņem *Interbrew* rakstveidā iesniegtas informācijas saturu, kas atrodas lietas materiālos, un kā tāds bija pieejams prasītājai. Tātad prasītāja nevarēja atsaukties uz faktu, ka attiecībā uz apstrīdētā lēmuma 53. apsvērumā izteikto apgalvojumu tā nevarēja efektīvi izmantot savas tiesības tikt uzklausītai.

78 No iepriekš minētā izriet, no vienas puses, ka apgalvojumi, kas, domājams, izrietēja no neoficiālām sapulcēm ar *Interbrew*, bija ietverti paziņojumā par iebildumiem un, no otras puses, ka jebkurā gadījumā, ciktāl tas ir nepieciešams EK līguma 81. panta 1. punkta pārkāpuma pierādīšanai, tie balstījās uz dokumentiem, kuriem prasītājai bija piekļuve. Tātad jāsecina, ka prasītāja varēja atbilstoši izteikt viedokli par šiem apgalvojumiem un ka tās tiesības tikt uzklausītai bija ievērotas.

79 Otrkārt, attiecībā uz argumentu, atbilstoši kuram prasītājai, pārkāpjot tiesības uz aizstāvēšanos, bija noraidīta piekļuve dokumentiem, kas pievienoti lietas materiāliem pēc tam, kad prasītāja bija ar tiem iepazinusies 2002. gada 5. oktobrī, no kuriem īpaši *Interbrew* atbilde uz paziņojumu par iebildumiem, kas varēja ietvert pārkāpumu attaisnojošus faktus, pietiek atgādināt, ka lūgums piekļūt lietas materiālu papildu dokumentiem bija iesniegts ar 2002. gada 24. un 28. janvāra vēstulēm pēc administratīvā procesa slēgšanas. Taču šāda lūguma neiesniegšanas administratīvā procesa laikā sekas ir tādas, ka tiek zaudētas tiesības vēlāk celt prasību atcelt tiesību aktu (šajā sakarā skat. iepriekš 31. punktā minēto spriedumu *Ciment*, 383. punkts). Tātad šis arguments ir jānoraida.

80 Attiecībā uz 2002. gada 4. martā iesniegto piekļuves lūgumu atbilstoši Regulai Nr. 1049/2001, ir pietiekami atzīt, ka minētās regulas 7. panta 2. punktā ir noteikts, ka "[s]aņemot pilnīgu vai daļēju atteikumu, pieteikuma iesniedzējs 15 darba dienu laikā pēc iestādes atbildes saņemšanas var iesniegt atkārtotu pieteikumu ar lūgumu iestādei mainīt savu nostāju". Taču jāatzīst, ka pēc Komisijas 2002. gada 26. marta atteikuma apmierināt prasītājas piekļuves lūgumu, prasītāja, neiesniedzot atkārtotu lūgumu paredzētajā termiņā, kā tā to apliecināja tiesas sēdes laikā, atbildot uz Pirmās instances tiesas jautājumu, atsauca savu 2002. gada 4. marta lūgumu.

81 No tā izriet, ka pamata trešā daļa, kā arī attiecīgi pamats kopumā ir jānoraida.

2. *Par pamatu, kas balstīts uz pienākuma norādīt pamatojumu pārkāpumu*

a) Lietas dalībnieku argumenti

82 Prasītāja uzsver, ka apstrīdētais lēmums ir nepietiekami pamatots, jo, no vienas puses, tajā nav definēti attiecīgie tirgi, lai arī tas ir nepieciešams priekšnosacījums pret konkurenci vērstas rīcības novērtējumā, un, no otras puses, naudas soda apmēra aprēķināšanā apstrīdētais lēmums tikai atsaucas uz Pamatnostādnēm, nenorādot izmantoto kritēriju precīzu piemērojamību prasītājai uzliktā naudas soda apmēra noteikšanā.

83 Pirmkārt, apstrīdētais lēmums bija nepietiekami pamatots, jo pretēji Pirmās instances tiesas judikatūras noteiktajai prasībai (Pirmās instances tiesas 1992. gada 10. marta spriedums apvienotajās lietās T-68/89, T-77/89 un T-78/89 *SIV* u.c./ Komisija, saukts "Plakans stikls", *Recueil*, II-1403. lpp., 159. punkts) tas nebalstījās uz šajā lietā atbilstošu attiecīgā tirgus definīciju, bet tikai atzina "Beļģijas alus tirgus" esamību. Komisija kļūdaini veica attiecīgo viena vai vairāku tirgu noteiktas ģeogrāfiskās platības, kā arī iespējamo dažādu alus produktu aizstājamības analīzi. Komisijas iebildumu rakstā izteiciena "alus sektors Beļģijā" aizvietošana ar izteicienu "Beļģijas alus tirgus" neatbilda prasītājas iebildumam, atbilstoši kuram šajā gadījumā tirgus definīcija bija daļa no pārkāpuma definīcijas. Minētie ģeogrāfiskie tirgi, proti, Beļģijas un Francijas tirgi, apstrīdētajā lēmumā bija definēti nepietiekami dokumentētā veidā.

84 Turklāt Komisija bija ņēmusi vērā faktiskos apstākļus attiecībā uz Francijas tirgu, neuzskatot par nepieciešamu analizēt to nozīmi attiecībā pret kādu specifisku šī

tirgus raksturojumu. It īpaši Komisija balstījās uz argumentu par represijas draudiem Francijas tirgū, ko prasītāja, iespējams, izteikusi *Interbrew*, lai arī šādas konkurenci ierobežojošas rīcības esamību varēja noteikt tikai tad, kad ir konstatēta noteikta vara atbilstoši definētā tirgū.

85 Šajā lietā dažiem faktiem, kas izmantoti pārkāpuma, kas ir apstrīdētā lēmuma priekšmets, atzīšanas pamatojumam, starp tiem 1994. gada 11. maija sapulcei, 1994. gada 6. jūlija telefona sarunai un 1997. gada 17. aprīļa sapulcei, pēc Komisijas domām, bija plašāks mērķis nekā Beļģija. Turklāt, pēc Komisijas domām, mijiedarbība starp Franciju un Beļģiju un rīcības līdzība šajās divās valstīs bija svarīgi pārkāpuma apstākļi, it īpaši attiecībā uz izteiktajiem draudiem.

86 Šajā sakarā Komisija, izvēloties atsevišķi iztirzāt līdzīgu rīcību, novirzījās no tās tradicionālās prakses vienā lēmumā atzīt dažādu rīcību, ar kuru izdarīts pārkāpums, ja pastāv saikne starp aizliegtās vienošanās dalībnieku identitāti, aizliegtās vienošanās mehānismu līdzību dažādās valstīs vai mijiedarbība starp dažādām teritorijām vai produktiem (skat., piemēram, Komisijas 1996. gada 10. janvāra Lēmumu 96/478/EK par EK līguma 85. panta piemērošanu (IV/34.279/F3 — *ADALAT*) (OV L 201, 1. lpp., turpmāk tekstā — "*ADALAT* lēmums") un lēmumus lietās Vitamīni un Paškopējoši papīri).

87 Izvēles pieņemt vairākus lēmumus rezultātā prasītāja nonāca tiesiskās nenoteiktības situācijā un sākotnējo summu un, iespējams, palielinošu koeficientu atkārtota piemērošana ļāva Komisijai mākslīgi palielināt uzlikto naudas sodu kopējo summu par visiem minētajiem faktiem, un attiecīgajiem uzņēmumiem nebija iespēja saprast, kādā veidā rīcība bija nošķirta un kādēļ tā veidoja atsevišķus pārkāpumus.

88 Otrkārt, apstrīdētais lēmums bija arī nepietiekami pamatots attiecībā uz naudas sodu apmēra aprēķināšanu. Komisija, apstrīdētā lēmuma 294. punktā tikai atsaucoties uz Pamatnostādnēs definētu metodoloģiju, kaut gan Pamatnostādņu mērķis ir "ļaut nodrošināt Komisijas lēmumu caurspīdīgumu un objektivitāti kā attiecībā pret uzņēmumiem, tā attiecībā pret Tiesu", neizpildīja tai uzlikto pienākumu norādīt pamatojumu un pārkāpa tiesiskās drošības principu.

89 Tā kā naudas soda apmēra pamatojums balstās uz metodoloģiju, kas ietver pamatsummas noteikšanu, kurai piemēro izmaiņas, ir būtiski, ka Komisija pietiekami detalizētā veidā precizē kritēriju, kas ietverti naudas soda apmēra aprēķinā, piemērojamību, lai sasniegtu pienākuma norādīt pamatojumu izvirzīto mērķi, proti, ļaut prasītājai novērtēt naudas soda apmēra noteikšanas konsekvenci un likumību ar mērķi aizstāvēt savas tiesības, Pirmās instances tiesai un Tiesai īstenot kontroli, kā arī ikvienai ieinteresētai personai iepazīties ar EK līguma piemērošanas, ko veic Komisija, nosacījumiem.

90 Šajā gadījumā, lai gan Komisija nav ietvērusi matemātisku formulu, apstrīdētais lēmums nenorādīja ne uzliktā naudas soda aprēķina sīkāku analīzi, ne katra izklāstītā kritērija precīzu piemērojamību tās apmēra noteikšanai. Pretēji pieejai, salīdzinot ar citiem lēmumiem, kas pieņemti aizliegto vienošanos jomā, kā lēmumos lietā Vitamīni un lietā Paškopējošs papīrs, patvaļīgas kopsummas 25 miljoni euro izvēli un centienu sasniegt naudas soda iebiedējošu ietekmi nozīmi, uz kuru izdarīta atsauce apstrīdētā lēmuma 305. apsvērumā, nepamatoja aprēķinu kritēriji. Tas, ka nebija atbilstošas attiecīgā tirgus definīcijas, nepārprotami parādīja naudas soda apmēra aprēķina nepietiekamu pamatojumu, jo atbilstoši Pamatnostādnēm sākotnējās summas izvēle ir saistīta ar apsvērumiem attiecībā uz attiecīgā ģeogrāfiskā tirgus lielumu, aizliegtās vienošanās ietekmi uz šo tirgu un tajā realizēto apgrozījumu.

91 It īpaši Komisija, balstoties uz diviem atbildību pastiprinošiem apstākļiem, kuri noteikti attiecībā uz prasītāju, proti, spiediena izdarīšana uz *Interbrew* un atkārtota pārkāpuma izdarīšana, ir piemērojusi tikai vienu procentu likmi, palielinot naudas sodu par 50 %, nenorādot katra noteiktā atbildību pastiprinošā apstākļa attiecīgo piemērojamību. Precizējumu neesamība attiecībā uz naudas soda aprēķinā dažādu izmantoto kritēriju attiecīgu nozīmīgumu nav ļāvusi prasītājai novērtēt, kādās proporcijās uzliktais naudas sods jāsamazina.

92 Turklāt skaidru un atbilstošu apstākļu neesamība bija jo vairāk nepiedodama tāpēc, ka ar to Komisija atzina, ka pastāv dokumenti, kurus tās dienesti sagatavojuši iekšējām konsultācijām un apspriedēm attiecībā uz naudas soda apmēra aprēķinu, un ka šie dokumenti nebija pieejami. Taču šāds apstāklis rosināja domāt, ka Komisija apstrīdētajā lēmumā ņēma vērā citus apstākļus, kas nebija prasītājai pieejami, tomēr tos neminēja lēmumā.

93 Prasītāja it īpaši uzsver, ka Komisija nav pietiekami pamatojusi atkārtoti izdarīta pārkāpuma kā atbildību pastiprinoša apstākļa piemērošanu pret to. Šis pamatojuma trūkums īpaši kaitēja prasītājai, jo Komisija sistemātiski nepalielināja naudas sodu par atkārtoti izdarītu pārkāpumu, bet savos līdzšinējos lēmumos izrādīja šaubas attiecībā uz atkārtoti izdarītam pārkāpumam piemērojamu lomu un nozīmīgumu naudas soda apmēra noteikšanā, un Pamatnostādņu pieņemšana nebija pietiekama, lai mazinātu no tā izrietošo nenoteiktību.

94 Komisija apstrīd prasītājas argumentāciju.

b) Pirmās instances tiesas vērtējums

95 Attiecībā uz prasībām, kas vērstas pret Komisijas lēmumiem par naudas soda uzlikšanu uzņēmumiem par konkurences noteikumu pārkāpumu, Pirmās instances tiesai ir kompetence divos gadījumos. Pirmkārt, tai jāpārbauda lēmumu tiesiskums atbilstoši EKL 230. pantam. To darot, tai it īpaši jāpārbauda, vai ir ievērots pienākums norādīt pamatojumu, kas paredzēts EKL 253. pantā, kura pārkāpuma gadījumā lēmums ir atzīstams par spēkā neesošu. Otrkārt, Pirmās instances tiesai neierobežotas kompetences ietvaros, kas tai piešķirta ar EKL 229. pantu un 17. pantu Regulā Nr. 17, ir kompetence izvērtēt naudas sodu apmēra piemērotību. Šis vērtējums var attaisnot papildu informācijas parādīšanos un ņemšanu vērā, kuras minēšana kā tāda apstrīdētajā lēmumā nav prasīta atbilstoši EKL 253. pantā paredzētam pienākumam norādīt pamatojumu (Tiesas 2000. gada 16. novembra spriedums lietā C-248/98 P *KNP BT*/Komisija, *Recueil*, I-9641. lpp., 38.–40. punkts, un Pirmās instances tiesas 2003. gada 9. jūlija spriedums lietā T-220/00 *Cheil Jedang*/Komisija, *Recueil*, II-2473. lpp., 215. punkts).

96 Attiecībā uz pienākuma norādīt pamatojumu ievērošanas pārbaudi — no pastāvīgās judikatūras izriet, ka EKL 253. pantā prasītajā pamatojumā skaidri un nepārprotami jānorāda akta izdevējas iestādes argumenti, lai ļautu ieinteresētajai personai iepazīties ar pieņemto pasākumu pamatojumu un kompetentai tiesai īstenot kontroli. Prasība norādīt pamatojumu jāvērtē, ņemot vērā konkrētā gadījuma apstākļus, it īpaši, akta saturu, argumentus, uz kuriem atsaucas, un adresāta vai citu tieši un individuāli ar aktu skarto personu intereses saņemt paskaidrojumus. Pamatojumā nav prasīts norādīt visus atbilstošos faktiskos un tiesību apstākļus, jo jautājums par to, vai akta pamatojums atbilst EKL 253. panta prasībām, jāvērtē, ne tikai ņemot vērā tā formulējumu, bet arī tā kontekstu, kā arī visas tiesību normas, kas regulē attiecīgo jomu (Tiesas 1985. gada 13. marta spriedums apvienotajās lietās 296/82 un 318/82 Nīderlande un *Leeuwarder Papierwarenfabriek*/Komisija, *Recueil*, 809. lpp., 19. punkts; 1996. gada 29. februāra spriedums lietā C-56/93 Beļģija/Komisija, *Recueil*, I-723. lpp., 86. punkts, un 1998. gada 2. aprīļa spriedums lietā C-367/95 P Komisija/*Sytraval et Brink's France*, *Recueil*, I-1719. lpp., 63. punkts; iepriekš 95.118 punktā minētais spriedums *Cheil Jedang*/Komisija, 216. punkts).

97 Par pienākuma norādīt pamatojumu piemērojamību attiecībā uz naudas soda, kurš uzlikts par Kopienu konkurences noteikumu pārkāpumu, aprēķināšanu jāatgādina, no vienas puses, ka tā jānosaka saskaņā ar Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkta otrās daļas noteikumiem, atbilstoši kuriem, "[n]osakot naudas soda apmēru, ņem vērā gan pārkāpuma būtiskumu, gan tā ilgumu". Tātad būtiskās formālās prasības, kas veido pienākumu norādīt pamatojumu, ir izpildītas, kad Komisija savā lēmumā norāda apstākļus, kuru vērtējums tai ļāva izsvērt pārkāpuma būtiskumu un ilgumu (Tiesas 2000. gada 16. novembra spriedums lietā C-291/98 P *Sarrió*/Komisija, *Recueil*, I-9991. lpp., 73. punkts, un 2002. gada 15. oktobra spriedums apvienotajās lietās C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, no C-250/99 P līdz C-252/99 P un C-254/99 P *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, *Recueil*, I-8375. lpp., 463. punkts). No otras puses, Pamatnostādnes, kā arī paziņojums par sadarbību ietver norādošus noteikumus par apstākļiem, kas Komisijai jāņem vērā, nosakot pārkāpuma būtiskumu un ilgumu (iepriekš 95. punktā minētais spriedums *Cheil Jedang*/Komisija, 217. punkts). Šajos apstākļos būtiskās formālās prasības, kas veido pienākumu norādīt pamatojumu, ir izpildītas, kad Komisija savā lēmumā norāda apstākļus, kurus tā ņēma vērā vērtējumā, piemērojot šīs Pamatnostādnes, un, ja nepieciešams, paziņojumu par sadarbību, kas tai ļāva izsvērt pārkāpuma būtiskumu un ilgumu naudas soda apmēra aprēķināšanai (iepriekš 95. punktā minētais spriedums *Cheil Jedang*/Komisija, 218. punkts).

98 Šajā gadījumā Komisija izpildīja šīs prasības.

99 Pirmkārt, attiecībā uz iebildumu, kas balstīts uz to, ka Komisija nebija iepriekš definējusi attiecīgo tirgu, jāatzīst, ka Komisijai šajā gadījumā nebija pienākums norobežot attiecīgo tirgu. Faktiski, no judikatūras izriet, ka atbilstoši EKL 81. panta 1. punktam attiecīgais tirgus jādefinē, lai noteiktu, vai vienošanās spēj skart tirdzniecību starp dalībvalstīm un tās mērķis vai tās rezultāts ir nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci kopējā tirgū (Pirmās instances tiesas 1995. gada 21. februāra spriedums lietā T-29/92 *SPO* u.c./Komisija, *Recueil*, II-289. lpp., 74. punkts; iepriekš 31. punktā minētais spriedums *Ciment*, 1093. punkts, un 2000. gada 6. jūlija spriedums lietā T-62/98 *Volkswagen*/Komisija, *Recueil*, II-2707. lpp., 230. punkts).

Līdz ar to pienākums norobežot attiecīgo tirgu lēmumā, kas pieņemts atbilstoši EKL 81. panta 1. punktam, Komisijai ir uzliekams tikai tad, ja bez šādas norobežošanas nav iespējams noteikt, vai vienošanās, lēmums par uzņēmumu apvienošanos vai attiecīgas saskaņotas darbības spēj skart tirdzniecību starp dalībvalstīm un tās mērķis vai tās rezultāts ir nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci kopējā tirgū (Pirmās instances tiesas 1998. gada 15. septembra spriedums apvienotajās lietās T-374/94, T-375/94, T-384/94 un T-388/94 *European Night Services* u.c./Komisija, *Recueil*, II-3141. lpp., 93.–95. punkts un 105. punkts, un iepriekš minētais spriedums *Volkswagen*/Komisija, 230. punkts). Taču prasītāja nav apstrīdējusi, ka attiecīgās vienošanās vai saskaņotās darbības spēja skart tirdzniecību starp dalībvalstīm un tās mērķis bija kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci kopējā tirgus iekšienē. Līdz ar to, ņemot vērā, ka Komisijas veiktā EKL 81. panta piemērošana neprasīja šajā lietā attiecīgā tirgus iepriekšēju definīciju, pienākuma norādīt pamatojumu pārkāpums nav atzīstams.

100 Šo pašu iemeslu dēļ, ja Komisijas atzinumam atbilstoši Pamatnostādnēm par prasītājas izteiktajiem draudiem jābūt skaidram un nepārprotamam, lai atbilstu EKL 253. panta prasībām, tad savukārt argumentos attiecīgā tirgus iepriekšēja norobežošana nebija nepieciešama. Tātad prasītājas izvirzīts pretējs arguments ir jānoraida.

101 Tas pats attiecas uz argumentiem par ģeogrāfiskā tirgus platības ņemšanu vērā. Tā kā prasītāja uzsver, ka tirgus nacionālā rakstura nepietiekams pamatojums ļāva Komisijai nepamatoti atzīt atsevišķus pārkāpumus, kam sekoja mākslīga prasītājai uzliktā naudas soda palielināšana, pietiek norādīt, ka šāds nolūks Komisijai ir piedēvēts tikai hipotētiski, jo šī atsauce balstās uz pieņēmumiem, tā kā to nepamato neviens mēģinājums pierādīt. Tātad uz to balstīts arguments ir jānoraida.

102 Otrkārt, attiecībā uz iebildumu, kas balstīts uz naudas soda apmēra aprēķina nepietiekamu pamatojumu, svarīgi norādīt, ka Komisija apstrīdētā lēmuma 296.–328. apsvērumā izklāstīja apstākļus, kurus tā ņēma vērā, lai aprēķinātu katra attiecīgā uzņēmuma naudas soda summu. No iepriekš minētajiem apstrīdētā lēmuma apsvērumiem izriet, ka Komisija skaidri un detalizēti norādīja argumentāciju, uz kuru pamatojās, šādi ļaujot prasītājai iepazīties ar apstākļiem, kas ņemti vērā novērtējumā, izsverot pārkāpuma būtiskumu un ilgumu, lai aprēķinātu naudas soda apmēru, un Pirmās instances tiesai īstenot kontroli. Tātad jāsecina, ka ar apstrīdēto lēmumu bija ievērota prasība norādīt pamatojumu, kas Komisijai uzlikta saskaņā ar EKL 253. pantu.

103 Tātad šis pamats, kā arī attiecīgi visi prasījumi par apstrīdētā lēmuma atcelšanu ir jānoraida.

B — *Par pakārtoti izvirzītiem prasījumiem attiecībā uz uzliktā naudas soda apmēra samazināšanu*

104 Prasītāja izvirza sešus pamatus attiecībā uz uzliktā naudas soda apmēra samazināšanu. Tie attiecīgi ir balstīti uz kļūdainu pārkāpuma būtiskuma novērtējumu naudas soda pamatsummas noteikšanā, pārkāpjot samērīguma, vienlīdzīgas attieksmes un *nonbis in idem* principus, kļūdainu pārkāpuma ilguma novērtējumu, atbildību pastiprinoša apstākļa — uz *Interbrew* izdarīta spiediena — nepamatotu raksturu, nepamatoti ņemtu vērā atbildību pastiprinošu apstākli par to, ka prasītāja ir atkārtoti izdarījusi pārkāpumu, nepietiekami ņemtiem vērā piemērojamiem atbildību mīkstinošiem apstākļiem, un, visbeidzot, nepareizu prasītājas sadarbības apmēra novērtējumu, pārkāpjot vienlīdzīgas attieksmes principu un paziņojumu par sadarbību.

1. *Par pamatu, kas balstīts uz kļūdainu pārkāpuma būtiskuma novērtējumu naudas soda pamatsummas noteikšanā, pārkāpjot samērīguma, vienlīdzīgas attieksmes un non bis in idem principus*

a) Lietas dalībnieku argumenti

Prasītājas argumenti

105 Prasītāja apstrīd īpašo pamatsummas, kuru Komisija ir noteikusi, ņemot vērā pārkāpuma būtiskumu, pamatotību, balstoties uz četriem šādiem iebildumiem, proti, to, ka tā, pārkāpjot Pamatnostādnes un dažus Kopienu tiesību vispārējos principus, ir kļūdaini novērtējusi, pirmkārt, pārkāpuma būtiskumu, otrkārt, tās faktisko ekonomisko spēju radīt ievērojamus zaudējumus citiem tirgus dalībniekiem, it īpaši patērētājiem, treškārt, naudas soda apmēru, kas atturētu no turpmākām tamlīdzīgām darbībām, ceturtkārt, faktu, ka tās rīcībā bija juridiska un ekonomiska rakstura pieredze, kas dod iespēju vieglāk konstatēt, ka tās veiktā darbība ir pārkāpums, un ļauj apzināties sekas, ko izraisa konkurences noteikumu pārkāpumi.

106 Tā uzskata, ka, it īpaši ņemot vērā produkta, kuru skāra aizliegtā vienošanās, ļoti ierobežoto kvantitatīvo apjomu, kas ir daudz mazāks no kopējā alus patēriņa Eiropas Savienībā, minētās aizliegtās vienošanās ļoti ierobežoto ģeogrāfisko platību un attiecīgā produkta realizētā apgrozījuma ļoti pieticīgo raksturu, uz to attiecinātajai pamatsummai jebkurā gadījumā nevajadzēja pārsniegt 8 miljonus euro.

— Par pārkāpuma būtiskuma novērtējumu: vienlīdzīgas attieksmes principa un samērīguma principa pārkāpums

107 Attiecībā uz Komisijas veikto pārkāpuma būtiskuma novērtējumu Pamatnostādņu 1. A punkta pirmās daļas nozīmē prasītāja neapstrīd pārkāpuma raksturojumu, kas minēts apstrīdētā lēmuma 297. apsvērumā, ko tā un *Alken-Maes* apliecina, ka ir atzinušas un darījušas zināmu Komisijai, bet apstrīd tikai Komisijas piešķirto nozīmi apstākļiem, kuri minēti apstrīdētā lēmuma pārkāpuma būtiskumam veltītā nodaļā, kā arī no tiem izrietošu pārkāpuma kā sevišķi būtiska vērtējumu. Prasītāja uzskata, ka Komisija, pieņemot šādu vērtējumu, kad līdzīgus pārkāpumus nekad nav vērtējusi kā sevišķi būtiskus, pārkāpa vienlīdzīgas attieksmes principu, izvērtējot līdzīgas situācijas atšķirīgi (iepriekš 57. punktā minētais spriedums *Hercules Chemicals*/Komisija, 295. punkts).

108 Vispirms prasītāja uzsver, ka, lai arī Komisija atsaucas uz Pamatnostādnēs norādītu pārkāpumu būtiskuma noteikšanas metodoloģiju, tā nepārbaudīja attiecīgās aizliegtās vienošanās konkrētu ietekmi uz tirgu.

109 Turpinājumā prasītāja apgalvo, ka Komisijas secinājums par pārkāpuma sevišķi būtisko raksturu ir pretrunā gan ar piemēriem, uz kuriem tā atsaucas Pamatnostādnēs, gan arī ar pieņemto lēmumu praksi pēc Pamatnostādņu publikācijas. Aizliegtās vienošanās atzīšana par sevišķi būtisku parasti bija attiecināta uz organizētām aizliegtajām vienošanām, pat institucionalizētām, kuras ietver pārbaudes, organizācijas un sarežģītas uzraudzības mehānismus, kam nav nekā kopēja ar šajā gadījumā pārmesto rīcību, un kas darbojas pasaules vai vairāku lielu dalībvalstu mērogā, kur mazākā teritorija, kuru skāra kā sevišķi būtiski vērtēti pārkāpumi, aptvēra četras lielākās Kopienu dalībvalstis [Komisijas 1999. gada 8. decembra

Lēmums 2003/382/EK par EK līguma 81. panta piemērošanu (Lieta IV/E-1/35.860-B — Tērauda caurules bez metinātas šuves) (OV 2003, L 140, 1. lpp., turpmāk tekstā — "Lēmums "Tērauda caurules bez metinātas šuves"")].

110 Prasītāja uzskata, pirmkārt, ka pārkāpums, ņemot vērā tā nedaudz formālo raksturu, bija jāraksturo kā būtisks un nevis sevišķi būtisks, vēl jo vairāk, ja Komisija raksturoja kā būtiskus tādus pārkāpumus, kuru sarežģītības pakāpe bija vismaz līdzvērtīga šajā gadījumā attiecīgā pārkāpuma sarežģītības pakāpei [Komisijas 2001. gada 11. decembra Lēmums 2003/25/EK par procedūras uzsākšanu atbilstoši EK līguma 81. pantam — Lieta COMP/E-1/37.919 (ex. 37.391) — Bankas komisijas euro zonas valūtas maiņai — Vācija (OV 2003, L 15, 1. lpp., turpmāk tekstā — "Lēmums "Vācijas bankas""); Komisijas 1998. gada 9. decembra Lēmums 1999/271/EK par EK līguma 85. panta piemērošanu (Lieta IV/34.466 — Grieķijas prāmji) (OV 1999, L 109, 24. lpp., turpmāk tekstā — "Lēmums "Grieķijas prāmji""); un Komisijas 1998. gada 14. oktobra Lēmums 1999/210/EK par EK līguma 85. panta piemērošanu (Lieta IV/F-3/33.708 — *British Sugar plc*, lieta IV/F-3/33.709 — *Tate & Lyle plc*, lieta IV/F-3/33.710 — *Napier Brown & Company Ltd* un lieta IV/F-3/33.711 — *James Budgett Sugars Ltd*) (OV 1999, L 76, 1. lpp., turpmāk tekstā — "Lēmums "*British Sugar*"")].

111 Otrkārt, ņemot vērā Beļģijas teritorijas ierobežoto platību, Komisija šajā gadījumā ir izrādījusi pārmērīgu stingrību, pārkāpjot samērīguma principu un vienlīdzīgas attieksmes principu, jo tās lēmumu pieņemšanas prakse norāda, ka tā vairākkārt kā attaisnojošu apstākli, vērtējot pārkāpumu kā būtisku, nevis sevišķi būtisku, pieņēma faktu, ka pārkāpums attiecās tikai uz pieticīgas nozīmes tirgu vai ģeogrāfiski ierobežotu platību (Lēmumi lietās "Grieķijas prāmji", "*British Sugar*" un "Vācijas bankas").

112 Treškārt, Komisijas argumentam, saskaņā ar kuru viens no pieņemtajiem kritērijiem pārkāpuma būtiskuma novērtējumā bija tā tiešā ietekme uz patērētājiem, nav

nozīmes. Pēc prasītājas domām, no vienas puses, attiecīgajām aizliegtajām vienošanām lēmumos Vācijas bankas un *British Sugar* bija tādas pašas pazīmes, tomēr Komisija tās nebija novērtējusi kā sevišķi būtiskas, un, no otras puses, attiecīgo produktu izplatīšanas struktūra šajā gadījumā, ciktāl tas attiecas uz liela apmēra izplatīšanu vireka sektorā — ņemot vērā noliktavu lielumu — ir bijusi ar spēcīgu atsvara lomu aizliegtajām vienošanām, ļaujot daļēji samazināt to negatīvo ietekmi uz patērētājiem.

113 Prasītāja secināja, ka Komisija nevarēja, nepārkāpjot vienlīdzīgas attieksmes principu, apstrīdētajā lēmumā atzīto pārkāpumu novērtēt kā sevišķi būtisku, jo tam nepiemita organizētas aizliegtās vienošanās ar sarežģītām struktūrām vai mehānismiem, kas nodrošina starp uzņēmumiem noslēgto vienošanos ievērošanu, pazīmes, un tas skāra tikai ierobežotu teritoriju un pieticīgu daļu no Eiropas Savienībā ražotā alus. Tātad naudas soda apmērs bija nozīmīgi jāsamazina.

114 Jebkurā gadījumā, ja arī Komisija nav pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes principu, novērtējot pārkāpumu kā sevišķi būtisku, naudas soda pamatsumma bija jāsamazina, vismaz ņemot vērā pārkāpuma ļoti mazo ietekmi uz Kopienu tirgu un produktu, kurus skāra aizliegtā vienošanās, nelielo pārdošanas apjomu, tāpat kā Komisija to darīja Lēmumā "Tērauda caurules bez metinātas šuves". Faktiski šajā lēmumā Komisija, nemainot pārkāpuma novērtējumu, noteica pamatsummu zemāku par pusi no apmēra, kuru tā Pamatnostādnēs paredz noteikt sevišķi būtiskiem pārkāpumiem, pamatojoties uz to, ka attiecīgo produktu pārdošanas apjoms, ko realizējuši aizliegtās vienošanās dalībnieki, četrās skartajās dalībvalstīs bija tikai apmēram 19 % no Kopienu patēriņa. Šajā gadījumā produkti, kurus skāra aizliegtā vienošanās, bija mazāk kā 2,5 % no kopējā Eiropas Savienības patēriņa. Tātad īpašā pamatsumma, kuru Komisija ir noteikusi, ir nesamērīga salīdzinājumā ar šo produktu apjomu un vērtību un tādējādi ir jāsamazina.

— Par prasītājas faktiskās ekonomiskās spējas radīt ievērojamus zaudējumus citiem tirgus dalībniekiem novērtējumu: samērīguma principa pārkāpums

115 Attiecībā uz Komisijas novērtējumu par prasītājas ekonomisko spēju apdraudēt konkurenci — prasītāja uzsver, ka Komisijai kā atsauce jāņem vērā tirgus, kurā pārkāpums ir izpaudies, un naudas soda apmēram jābūt saprātīgā attiecībā ar šajā tirgū realizēto apgrozījumu (Pirmās instances tiesas 1994. gada 14. jūlija spriedums lietā T-77/92 *Parker Pen*/Komisija, *Recueil*, II-549. lpp., 94. punkts).

116 Turklāt bija svarīgi ņemt vērā attiecīgo uzņēmumu stāvokli tirgū, uz kuru atsaucas, lai spriestu par to spēju ietekmēt konkurenci.

117 Komisija nav ievērojusi abus šos principus, lai arī tie ir izklāstīti apstrīdētajā lēmumā. Kaut gan attiecīgajā periodā *Interbrew* ir realizējis četras reizes lielāku pārdošanas apgrozījumu tirgū nekā prasītāja, *Interbrew* noteiktā īpašā pamatsumma ir divas reizes mazāka par pamatsummu, kas piemērota prasītājai. Samērīguma neesamība ir pretēja Komisijas jaunākajai praksei, kuru ilustrē tās 2002. gada 2. jūlija Lēmums 2003/674/EK par EK līguma 81. panta un EEZ līguma 53. panta piemērošanu (Lieta C.37.519 — Metionīns) (OV 2003, L 255, 1. lpp., turpmāk tekstā — "Lēmums "Metionīns""), kurā tā ir uzskatījusi, ka starpībai starp piemērotajiem naudas sodiem jāatspoguļo nesamērība starp pasaulē pirmā ražotāja tirgus daļām un vienu no viņa konkurentiem, kuram tirgus daļas bija piecas reizes mazāk.

118 Turklāt Komisija nav ņēmusi vērā *Interbrew* dominējošo stāvokli Beļģijas alus tirgū, kas prasītājas ekonomisko spēju ietekmēt tirgu vai nopietni apdraudēt konkurenci

neizbēgami ir padarījis ļoti ierobežotu. Starp citu, prasītāja tikai mēģināja aizkavēt tās izstumšanu.

119 Ievērojot to, ka Komisija bija tiesīga naudas soda pamatsummu noteikt drīzāk atkarībā no prasītājas kopējā apgrozījuma, kas bija tās "spējas kaitēt" rādītājs, nevis, pamatojoties uz attiecīgajā tirgū realizēto apgrozījumu, Komisija ir zaudējusi no redzesloka apstrīdētajā lēmumā norādīto "spējas nopietni apdraudēt konkurenci" kritēriju. Lai ņemtu vērā plašāku nekā Beļģijas alus tirgū realizēto apgrozījumu, Komisijai vienlaikus bija jādefinē attiecīgie tirgi un jāpierāda, kādā veidā prasītājas darbības šajos citos tirgos apdraudēja konkurenci alus tirgū.

120 Naudas sodu apmēri, kas attiecīgi noteikti *Interbrew* un prasītājai, ir neatbilstoši, lai atspoguļotu nepārprotamu nesabalansētību starp *Interbrew* un prasītājas situāciju, tieši pretēji liecināja par īpašās naudas soda pamatsummas, kas noteikta prasītājai atkarībā no tās faktiskās spējas ietekmēt tirgu, acīmredzamu nesamērīgumu.

121 Tādējādi, kaut gan *Interbrew* noteiktā kopsumma 45 miljonu euro apmērā bija mazāka nekā 6,6 % no tās realizētā apgrozījuma 1998. gadā, Komisija, nosakot kopsummu 25 miljonu euro apmērā, prasītājai uzlika naudas sodu, kas ir lielāks par 20 % no *Alken-Maes* — uzņēmuma, kurš faktiski bija iesaistīts aizliegtajā vienošanās — realizētā apgrozījuma 2000. gadā, tādējādi, ja šis uzņēmums ir sodīts par savu rīcību, ar Regulu Nr. 17 noteiktā robeža 10 % no kopējā apgrozījuma ir lielā mērā pārsniegta.

— Par naudas soda noteikšanu tādā apmērā, kas atturētu no turpmākām tamlīdzīgām darbībām: samērīguma principa pārkāpums

122 Prasītāja uzsver, no vienas puses, ka naudas soda apmēra aprēķinā Komisija nav individualizējusi atturēšanu no turpmākām tamlīdzīgām darbībām un ka, lai arī tā norādīja apstrīdētajā lēmumā, ka prasītāja un *Interbrew* ir lieli starptautiski uzņēmumi un ka pirmā turklāt ir uzņēmums, kas ražo vairākus produktus, Komisija nav izskaidrojusi principus, kuri bija par pamatu kritērija atturēt no turpmākām tamlīdzīgām darbībām piemērošanai.

123 No otras puses, Komisijas noteiktā naudas soda apmēra paaugstināšana kā sods ar mērķi atturēt no turpmākām tamlīdzīgām darbībām ir balstīta uz neatbilstošu un nesamērīgu pamatojumu.

124 Tādējādi naudas soda apmēra, kas atturētu no turpmākām tamlīdzīgām darbībām, noteikšanai bija jāatbilst konkurences mērķim un, pēc prasītājas domām, šāda noteikšana ir veicama, tikai ņemot vērā uzņēmuma lielumu attiecīgajā tirgū un tā cerības gūt labumu no inkriminētās rīcības minētajā tirgū. Tādi faktori kā uzņēmuma starptautiskais mērogs vai statuss par atkārtoti izdarītu pārkāpumu nav būtiski. Pretēji tam, ko Komisija atzina attiecībā uz uzņēmumu *ABB Asea Brown Boveri* 1998. gada 21. oktobra Lēmumā 1999/60/EK par EK līguma 85. panta piemērošanu (IV/35.691/E-4 — Siltumizolētas caurules) (OV 1999, L 24, 1. lpp., turpmāk tekstā — "Lēmums "Siltumizolētas caurules""), šajā gadījumā naudas soda apmērs pat nav samazināts par to, ka prasītājas struktūra un ārvalstu filiāles alus sektorā veicināja apstrīdēto rīcību.

125 Turklāt ekonomiskā teorija noteica, ka naudas sods ir pietiekams, kad tas pārsniedz labumu, ko aizliegtās vienošanās dalībnieki cerēja saņemt. Tātad šajā gadījumā

būtiski zemāks naudas soda apmērs būtu izpildījis šo nosacījumu, jo prasītājas rentabilitāte attiecīgajā tirgū bija negatīva visa inkriminētā perioda laikā.

126 Turklāt, pat tad, ja, kā to apgalvo Komisija, lai atturētu no turpmākām tamlīdzīgām darbībām, bija svarīgi paaugstināt naudas sodu, jo pārkāpuma atklāšanas iespējamība ir vāja slepenu aizliegto vienošanos jomā, prasītāja apgalvo, ka tās apmēram bija jābūt daudz zemākam, salīdzinot ar Komisijas noteikto apmēru. Turklāt attiecīgā aizliegtā vienošanās nebija slepena, jo vairākas sapulces attiecībā uz aizliegto vienošanos ir bijušas konkurentu klātbūtnē — tādas bija "*Vision* 2000" darba grupas sapulces, vai izplatītāju klātbūtnē — tāda bija 1993. gada 28. janvāra sapulce — un pēdējie ir cieši sekojuši aizliegtās vienošanās dalībnieku darbībām, kā to ilustrēja lieltirgotāju federācijas nosūtīta vēstule alus ražotājiem.

127 Visbeidzot, nav bijis lietderīgi ņemt vērā mērķi atturēt no turpmākām tamlīdzīgām darbībām, jo tas šajā gadījumā ir sasniegts kopš izmeklēšanas sākuma un līdz ar prasītājas sadarbošanos, ko ilustrē informācijas par pārdošanas apjomu apmaiņas tūlītēja pārtraukšana.

— Par to, ka ņemta vērā juridiska un ekonomiska rakstura pieredze, kas parasti ir lielu uzņēmumu rīcībā: *non bis in idem* principa pārkāpums

128 Prasītāja apgalvo, ka Komisija, ņemot vērā faktu, ka prasītājas rīcībā bija juridiska un ekonomiska rakstura pieredze, kas deva tai iespēju vieglāk konstatēt, ka tās veiktā darbība ir pārkāpums, un apzināties sekas, ko izraisa konkurences noteikumu

pārkāpumi no konkurences tiesību viedokļa, pārkāpa *non bis in idem* principu ar to, ka apstrīdētajā lēmumā tā paaugstināja naudas soda apmēru arī kā par atkārtoti izdarītu pārkāpumu.

Komisijas argumenti

129 Attiecībā uz pārkāpuma būtiskuma novērtējumu Komisija atsaucas uz attiecīgo faktu būtiskumu un uzsver, ka pārkāpumu, kuri attiecas uz vienu dalībvalsti, atzīšana par sevišķi būtiskiem nav pretējs tās lēmumu pieņemšanas praksei. Turklāt sektora lielums nav mērāms tikai atkarībā no tā ģeogrāfiskās platības, bet arī no ekonomiskās nozīmes aspekta. Tā kā Beļģijas alus sektors pārstāv aptuveni 1200 miljonus euro, pārkāpums ir bijis izdarīts ļoti nozīmīgā sektorā. Visbeidzot, pārkāpumam ir bijusi tieša ietekme uz patērētājiem, kuru alus izplatīšanas veids nekādā veidā nav samazinājis.

130 Attiecībā uz faktiskās ekonomiskās spējas izraisīt ievērojamus zaudējumus citiem tirgus dalībniekiem, it īpaši patērētājiem, kritēriju — Komisija uzsver, ka prasītājas kopējais apgrozījums lielā mērā pārsniedz *Interbrew* apgrozījumu. Turklāt Komisija varēja brīvi izvēlēties apgrozījuma veidu, kuru ņemt vērā, proti, kopējo apgrozījumu vai attiecīgajā sektorā realizēto apgrozījumu, ja nepieciešams, pat abus kombinēt. Visbeidzot, faktam, ka noteiktā īpašā pamatsumma atbilst 20 % no *Alken-Maes* gada kopējā apgrozījuma, nav nozīmes, jo ar Regulu Nr. 17 noteiktā robeža šajā gadījumā ir piemērojama prasītājas apgrozījumam.

131 Attiecībā uz centieniem sasniegt naudas soda apmēru, kas atturētu no turpmākām tamlīdzīgām darbībām, Komisija pievērš uzmanību, ka slepena pārkāpuma gadījumā naudas soda apmērs jānosaka daudz augstāks nekā cerētais labums, un lai noteiktu

naudas sodu tādā apmērā, kas atturētu no turpmākām tamlīdzīgām darbībām, piemērojamie kritēriji ir prasītājas lielums un darbības attiecībā uz vairākiem produktiem raksturs. Turklāt ne pārkāpuma pārtraukšana, ne prasītājas sadarbošanās nav ļāvusi secināt, ka ir sasniegts atbilstošs apmērs, kas atturētu no turpmākām tamlīdzīgām darbībām.

132 Visbeidzot, arguments, kas balstīts uz *non bis in idem* principa pārkāpumu attiecībā uz to, ka ir ņemta vērā juridiska un ekonomiska rakstura pieredze, kas parasti ir lielu uzņēmumu rīcībā, neatbilst pēc būtības. Lai noteiktu īpašo pamatsummu, Komisija ir balstījusies uz prasītājas novērtējumu, ka tās rīcība ir pārkāpums, kurpretim atkārtoti izdarīts pārkāpums ir noteikts, ņemot vērā prasītājas rīcības, ar kuru izdarīts pārkāpums, pastāvību.

b) Pirmās instances tiesas vērtējums

133 Ievadā jāatgādina, ka atbilstoši Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktam "Komisija ar lēmumu var uzlikt uzņēmumiem vai uzņēmumu apvienībām naudas sodus 1000 līdz 1 000 000 norēķinu vienību [EUR] vai lielākā apmērā, bet nepārsniedzot 10 % no katra pārkāpēja uzņēmuma iepriekšējā finanšu gada apgrozījuma, ja tie ar nodomu vai nolaidības dēļ [..] pārkāpj Līguma [81.] panta 1. punktu [..]". Tie paši noteikumi paredz, ka, "nosakot naudas sodu apmēru, ņem vērā gan pārkāpuma būtiskumu, gan tā ilgumu" (iepriekš 57. punktā minētais Pirmās instances tiesas spriedums *LR AF 1998*/Komisija, 223. punkts).

134 Turklāt no pastāvīgās judikatūras izriet, ka saskaņā ar Regulu Nr. 17 Komisijai ir rīcības brīvība naudas sodu apmēra noteikšanā, lai orientētu uzņēmumu rīcību ievērot konkurences noteikumus (Pirmās instances tiesas 1995. gada 6. aprīļa

spriedums lietā T-150/89 *Martinelli*/Komisija, *Recueil*, II-1165. lpp., 59. punkts; 1996. gada 11. decembra spriedums lietā T-49/95 *Van Megen Sports*/Komisija, *Recueil*, II-1799. lpp., 53. punkts, un 1997. gada 21. oktobra spriedums lietā T-229/94 *Deutsche Bahn*/Komisija, *Recueil*, II-1689. lpp., 127. punkts).

135 Turklāt fakts, ka Komisija iepriekš piemēroja noteikta apmēra naudas sodus noteikta veida pārkāpumiem, neliedz tai iespēju paaugstināt šo apmēru Regulā Nr. 17 noteiktajās robežās, ja tas ir nepieciešams Kopienu konkurences politikas īstenošanas nodrošināšanai (iepriekš 50. punktā minētais spriedums *Musique diffusion française* u.c./Komisija, 109. punkts; Pirmās instances tiesas 1992. gada 10. marta spriedums lietā T-12/89 *Solvay*/Komisija, *Recueil*, II-907. lpp., 309. punkts, un 1998. gada 14. maija spriedums lietā T-304/94 *Europa Carton*/Komisija, *Recueil*, II-869. lpp., 89. punkts). Tieši pretēji — Kopienu konkurences noteikumu efektīva piemērošana pieprasa, lai Komisija varētu jebkurā brīdī pielāgot naudas sodu apmēru šīs politikas vajadzībām (iepriekš 50. punktā minētais spriedums *Musique diffusion française* u.c./Komisija, 109. punkts, un iepriekš 57. punktā minētais spriedums *LR AF 1998*/Komisija, 236. un 237. punkts).

136 Tomēr ir svarīgi norādīt, ka Pirmās instances tiesa atbilstoši Regulas Nr. 17 17. pantam lemj neierobežotas kompetences ietvaros EKL 229. panta nozīmē par prasībām, kas celtas pret lēmumiem, ar kuriem Komisija nosaka naudas sodus un tātad ar kuriem tā var atcelt, samazināt vai palielināt uzlikto naudas sodu. Neierobežotas kompetences pārbaudes ietvaros Pirmās instances tiesai jāvērtē, vai uzliktā naudas soda apmērs ir samērīgs salīdzinājumā ar pārkāpuma būtiskumu un ilgumu (šajā sakarā skat. iepriekš 134. punktā minēto spriedumu *Deutsche Bahn*/Komisija, 125. un 127. punkts, iepriekš 95. punktā minēto spriedumu *Cheil Jedang*/Komisija, 93. punkts), un jālīdzsvaro pārkāpuma būtiskums un apstākļi, uz kuriem atsaucas prasītāja (šajā sakarā skat. Tiesas 1996. gada 14. novembra spriedumu lietā C-333/94 P *Tetra Pak*/Komisija, *Recueil*, I-5951. lpp., 48. punkts).

137 Turpinājumā jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru pārkāpumu būtiskums jānosaka atkarībā no daudziem apstākļiem, tai skaitā tādiem kā lietas īpašie apstākļi,

lietas konteksts un naudas sodu nozīme, lai atturētu no turpmākām tamlīdzīgām darbībām, un šajā sakarā nav noteikts obligāts vai izsmeļošs vērā ņemamo kritēriju saraksts (Tiesas 1996. gada 25. marta rīkojums lietā C-137/95 P *SPO* u.c./Komisija, *Recueil*, I-1611. lpp., 54. punkts; Tiesas 1997. gada 17. jūlija spriedums lietā C-219/95 P *Ferriere Nord*/Komisija, *Recueil*, I-4411. lpp., 33. punkts; Pirmās instances tiesas 1998. gada 14. maija spriedums lietā T-334/94 *Sarrió*/Komisija, *Recueil*, II-1439. lpp., 328. punkts, un iepriekš 57. punktā minētais spriedums lietā *LR AF 1998*/Komisija, 236. punkts). It īpaši pārkāpuma būtiskums jāvērtē, ņemot vērā konkurences ierobežojumu veidu (Tiesas 1970. gada 15. jūlija spriedums lietā 45/69 *Boehringer*/Komisija, *Recueil*, 769. lpp., 53. punkts; Pirmās instances tiesas 1997. gada 22. oktobra spriedums apvienotajās lietās T-213/95 un T-18/96 *SCK* un *FNK*/Komisija, *Recueil*, II-1739. lpp., 246. punkts). Komisijai arī jārūpējas, lai tās rīcība atturētu no turpmākiem tamlīdzīgiem pārkāpumiem, galvenokārt attiecībā uz tāda veida pārkāpumiem, kas ir īpaši kaitīgi Kopienu mērķu īstenošanai (iepriekš 50. punktā minētie spriedumi *Musique diffusion française* u.c./Komisija, 105. un 106. punkts, un *ABB Asea Brown Boveri*/Komisija, 166. punkts).

138 Tomēr saskaņā ar judikatūru, ja Komisija ievieš Pamatnostādnes, lai, ievērojot Līgumu, precizētu kritērijus, kurus tā gatavojas piemērot, īstenojot savu rīcības brīvību, no tā izriet šo tiesību automātiska ierobežošana, jo tai jāpielāgojas norādošiem noteikumiem, kurus pati ir pieņēmusi (iepriekš 57. punktā minētais 1991. gada 17. decembra spriedums *Hercules Chemicals*/Komisija, 53. punkts, apstiprināts ar Tiesas 1999. gada 8. jūlija spriedumu apelācijas tiesvedībā lietā C-51/92 P *Hercules Chemicals*/Komisija, *Recueil*, I-4235. lpp., 75. punkts). Lai noteiktu pārkāpumu būtiskumu, Komisijai turpmāk starp dažādiem apstākļiem noteikti jāņem vērā tie apstākļi, kas ir ietverti Pamatnostādnēs, izņēmuma gadījumā, ja nepieciešams, var atkāpties, tieši norādot pamatojumu, kas attaisno atkāpšanos konkrētā jautājumā (Pirmās instances tiesas 2003. gada 19. marta spriedums lietā T-213/00 *CMA CGM* u.c./Komisija, saukts "FETTCSA", *Recueil*, II-913. lpp., 271. punkts).

139 Saskaņā ar Pamatnostādnēm Komisija kā pamatsummu naudas sodu aprēķinā ņem vispārēju sākotnējo summu, kas noteikta atkarībā no pārkāpuma būtiskuma. Novērtējot pārkāpuma būtiskumu, jāņem vērā tā raksturs, faktiskā ietekme uz tirgu gadījumos, kad to iespējams noteikt, un attiecīgā ģeogrāfiskā tirgus apjoms

(1. A punkta pirmā daļa). Pārkāpumi ir grupēti trīs kategorijās, proti, "sīkāki pārkāpumi", kuriem piemērojamo naudas sodu apmērs ir 1000 līdz 1 miljons euro, "būtiski pārkāpumi", kuriem piemērojamo naudas sodu apmērs var svārstīties no 1 miljona līdz 20 miljoniem EUR, un "sevišķi būtiski pārkāpumi", kuriem piemērojamo naudas sodu apmērs ir virs 20 miljoniem euro (1. A punkta otrās daļas pirmais līdz trešais ievilkums).

140 Šajā sakarā Komisija precizē, ka sīkāki pārkāpumi var būt, piemēram, tirdzniecības ierobežojumi, parasti vertikāla rakstura, kuriem ir ierobežota ietekme uz tirgu un kuri ietekmē būtisku, bet salīdzinoši ierobežotu Kopienas tirgus daļu (1. A punkta otrās daļas pirmais ievilkums). Attiecībā uz būtiskiem pārkāpumiem Komisija precizē, ka parasti tie ir horizontāli vai vertikāli ierobežojumi, kuriem ir tāda pati struktūra kā sīkākiem pārkāpumiem, tikai tiem ir lielāka ietekme uz tirgu un to ietekme attiecas uz plašām kopējā tirgus jomām. Tā arī norāda, ka tas var attiekties uz dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu (1. A punkta otrās daļas otrais ievilkums). Visbeidzot, attiecībā uz sevišķi būtiskiem pārkāpumiem Komisija norāda, ka tie parasti ir horizontāli ierobežojumi, piemēram, cenu karteļi un tirgus sadales kvotas vai citāda prakse, kas apdraud vienotā tirgus pienācīgu darbību, piemēram, valstu tirgu sadale un izteikti ļaunprātīga dominējošā stāvokļa izmantošana, ko izdara uzņēmumi, kuriem ir kvazimonopols (1. A punkta otrās daļas trešais ievilkums).

141 Pamatnostādnēs ir pasludināts, ka katrā no minētajām kategorijām, it īpaši attiecībā uz "būtiskiem" un "sevišķi būtiskiem" pārkāpumiem, piedāvāto naudas sodu apjoms dos iespēju uzņēmumiem piemērot diferencētu pieeju, ņemot vērā izdarīto pārkāpumu būtiskumu (1. A punkta trešā daļa). Turklāt jāņem vērā arī pārkāpumu izdarītāju faktiskā ekonomiskā spēja radīt ievērojamus zaudējumus citiem tirgus dalībniekiem, it īpaši patērētājiem, un jānosaka tāds naudas soda apmērs, kas atturētu no turpmākām tamlīdzīgām darbībām (1. A punkta ceturtā daļa). Papildus,

var tikt ņemts vērā fakts, ka lielu uzņēmumu rīcībā parasti ir juridiska un ekonomiska rakstura pieredze, kas dod tiem iespēju vieglāk konstatēt, ka to veiktā darbība ir pārkāpums, un apzināties sekas, ko izraisa konkurences noteikumu pārkāpumi (1. A punkta piektā daļa).

142 Ja pārkāpumā iesaistīti vairāki uzņēmumi, piemēram, karteļi, atsevišķos gadījumos var būt vajadzība izsvērt piemērojamo naudas sodu apjomus, kas noteikti atbilstoši katrai no trim kategorijām, lai ņemtu vērā nodarījuma īpašo nozīmi un līdz ar to katra uzņēmuma nodarītā kaitējuma reālo ietekmi uz konkurenci, īpaši gadījumos, kad uzņēmumi, kuri izdarījuši viena veida konkurences pārkāpumus, būtiski atšķiras pēc apjoma (1. A punkta sestā daļa).

143 Pamatnostādnēs arī ir precizēts, ja apstākļi prasa, līdzvērtīga pārkāpuma gadījumā vienlīdzīga soda principu var īstenot, piemērojot attiecīgajiem uzņēmumiem dažādus naudas sodus, ja vien šo diferenciāciju neveic ar aritmētisku aprēķinu palīdzību (1. A punkta septītā daļa).

144 Tieši ievērojot šos principus, ir jāpārbauda, vispirms, vai Komisija, šajā gadījumā piemērojot Pamatnostādnēs definēto metodoloģiju, lai noteiktu pārkāpuma būtiskumu, pārkāpa principus, uz kuriem atsaucas prasītāja. Turpinājumā, pieņemot, kā uz to pakārtoti atsaucas prasītāja, ka pārkāpums jānovērtē kā sevišķi būtisks, jānosaka, vai galīgi noteiktā īpašā pamatsumma 25 miljonu euro apmērā attiecībā uz prasītāju pati par sevi ir atbilstoša salīdzinājumā ar apstākļiem, uz kuriem prasītāja atsaucas, proti, pārkāpuma ļoti mazo ietekmi uz Kopienu tirgu un produktu, kurus skāra aizliegtā vienošanās, nelielo pārdošanas apjomu.

Par pārkāpuma būtiskuma novērtēšanu

145 Šajā gadījumā no apstrīdētā lēmuma izriet, ka Komisija [pārkāpuma] būtiskumu novērtēja, balstoties uz šādiem apstākļiem: pārkāpuma pašu veidu, faktu, ka aizliegtā vienošanās skāra alus tirgus segmentus, ka pārrunas notika augstākajā līmenī un ka vienošanās un saskaņotās darbības skāra plašu konkurences parametru virkni, faktu, ka nav atzīstams, ka nepastāvētu ietekme vai ierobežota ietekme uz tirgu, un faktu, ka ģeogrāfiski tirgus pārklāja visu Beļģijas teritoriju.

146 Pirmkārt, attiecībā uz pārkāpuma būtiskuma novērtējuma atbilstību Pamatnostādnēm un samērīguma principam jāpārbauda, kādā veidā Komisija novērtēja minēto būtiskumu attiecībā uz trīs piemērojamiem kritērijiem, proti, pārkāpuma pašu veidu, tā konkrēto ietekmi uz tirgu, ja to iespējams noteikt, un attiecīgā ģeogrāfiskā tirgus apjomu (skat. iepriekš 139. punktu).

147 Pirmkārt, attiecībā uz pārkāpuma pašu veidu jānorāda, ka prasītāja neapstrīd apstrīdētā lēmuma 297. apsvērumā minētos faktus, proti, ka aizliegtā vienošanās ietvēra vispārēju neuzbrukšanas līgumu, informācijas apmaiņu par pārdošanas apjomu, tiešas un netiešas vienošanās un sadarbību attiecībā uz cenām un reklāmu mazumtirdzniecībā, klientūras sadalījumu vireka sektorā, kā arī investīciju un reklāmas ierobežojumus šajā pašā tirgū. No pastāvīgās judikatūras izriet, ka horizontālas aizliegtās vienošanās cenu jomā ir daļa no Kopienu konkurences tiesību sevišķi būtiskiem pārkāpumiem un tātad tās vienas pašas var tikt novērtētas kā sevišķi būtiski pārkāpumi (Pirmās instances tiesas 2001. gada 12. jūlija spriedums apvienotajās lietās T-202/98, T-204/98 un T-207/98 *Tate & Lyle* u.c./Komisija, *Recueil*, II-2035. lpp., 103. punkts, un iepriekš 138. punktā minētais spriedums *FETTCSA*,178 262. punkts). Mehānismi, kurus Komisija apraksta apstrīdētā lēmuma 297. apsvērumā, bez tā, ka tie apraksta aizliegto vienošanos cenu jomā, norāda uz

smagākajām konkurences apdraudējuma formām, jo tie tiecas skaidri un vienkārši iznīcināt konkurenci starp uzņēmumiem, kas tos īsteno. No tā izriet, ka Komisijas secinājums, saskaņā ar kuru attiecīgās vienošanās un sadarbība pēc to rakstura veidoja sevišķi būtisku pārkāpumu, nav apstrīdams. Šis secinājums jo mazāk ir apstrīdams, jo Komisija turklāt norādīja, ka vienošanās un saskaņotās darbības skāra plašu konkurences parametru virkni un attiecās uz visiem alus tirgus segmentiem — secinājumus, kas tieši un loģiski izriet no apstrīdētā lēmuma 297. apsvērumā minētajiem faktiskajiem apstākļiem un kurus prasītāja neapstrīd. Attiecībā uz sapulču noturēšanu par aizliegto vienošanos augstākās atbildības līmenī, proti, starp prasītājas un tās filiāles ģenerāldirektoriem, kuru esamība arī nav apstrīdēta, arī nesamazina paša pārkāpuma veida sevišķi būtisko raksturojumu.

148 Otrkārt, attiecībā uz aizliegtās vienošanās ietekmes kritēriju jāatzīst, ka, ja arī Komisija apstrīdētajā lēmumā norādīja, ka daži aizliegtās vienošanās komponenti nav bijuši piemēroti vai nav bijuši pilnībā piemēroti, tā tomēr atzina par neiespējamu secināt, ka ietekme uz tirgu nav bijusi vai tā ir bijusi ierobežotā apmērā. Šī atzinuma pamatojumam Komisija ne tikai atsaucās uz dokumentālu pierādījumu, ko sniedz *Interbrew* pārstāvja izdarītās piezīmes 1998. gada 28. janvāra sapulces laikā, kas rakstiski apstiprina dažus veikumus, bet arī Komisijas iedibinātu faktu, ka informācijas apmaiņa par pārdošanas apjomu starp *Alken-Maes* un *Interbrew* patiesi ir īstenota. Tātad vienošanās, kuras priekšmets ir vērsts pret konkurenci, īstenošana, lai arī daļēja, ir pietiekama, lai izslēgtu iespēju secināt, ka ar minēto vienošanos nav bijusi ietekme uz tirgu.

149 Prasītājas argumentu, saskaņā ar kuru aizliegtā vienošanās bija ar neizstrādātu un neformālu raksturu, kas liecināja par vāju nolūku izdarīt pārkāpumu, atspēko fakti. Ar aizliegto vienošanos sasniedzamo mērķu daudzums un vienlaicīgums, kurus prasītāja neapstrīd, liecina par īstu pret konkurenci vērstu plānu, kas liecina nevis par vāju, bet, tieši pretēji, spēcīgu nolūku izdarīt pārkāpumu. Kaut gan aizliegtā vienošanās ir bijusi raksturojama ar zemu formalitātes pakāpi, tā neliecināja par zemu izstrādes pakāpi.

150 Visbeidzot, attiecībā uz attiecīgā ģeogrāfiskā tirgus apjoma kritēriju Komisija apstrīdētajā lēmumā atzina, ka aizliegtā vienošanās pārklāja visu Beļģijas teritoriju, ko prasītāja neapstrīd. No judikatūras izriet, ka ģeogrāfiskais tirgus valsts apmērā atbilst kopējā tirgus būtiskai daļai (Tiesas 1983. gada 9. novembra spriedums lietā 322/81 *Michelin*/Komisija, *Recueil*, 3461. lpp., 28. punkts). Turklāt Pamatnostādnēs Komisija norādīja, ka visbiežāk kā sevišķi būtiski ir vērtēti horizontāli ierobežojumi, piemēram, "cenu karteļi" un tirgus sadales kvotas vai citāda prakse, kas apdraud iekšējā tirgus pienācīgu darbību (skat. iepriekš 140. punktu). No šī norādītā apraksta izriet, ka vienošanās vai saskaņotās darbības, it īpaši attiecībā uz cenu noteikšanu un klientūras sadalīšanu, kā šajā gadījumā, var tikt šādi vērtētas, balstoties tikai un vienīgi uz to veidu, un nav nepieciešams, lai šāda rīcība ietvertu īpašu ietekmi uz tirgu vai ģeogrāfiskā tirgus apjomu. Šo secinājumu apstiprina fakts, ka, ja par būtiskiem uzskatāmu pārkāpumu norādošais apraksts min, ka tas attiecas uz tāda paša veida pārkāpumiem kā pārkāpumi, kuri definēti kā sīkāki pārkāpumi, "tikai tiem ir lielāka ietekme uz tirgu un to ietekme attiecas uz plašām kopējā tirgus jomām", tad savukārt sevišķi būtisku pārkāpumu aprakstā nav minēta prasība ne attiecībā uz ietekmi, ne seku radīšanu īpašā ģeogrāfiskā zonā.

151 No iepriekš minētā izriet, ka Komisija, novērtējot pārkāpumu kā sevišķi būtisku Pamatnostādņu 1. A punkta nozīmē, nepārkāpa samērīguma principu.

152 Šajā sakarā jānorāda, ka Pirmās instances tiesa attiecībā uz cenu karteļiem, kas īstenoti ģeogrāfiski ierobežotā tirgū, nosprieda, ka aizliegtās vienošanās atzīšana par būtisku tās ierobežotās ietekmes uz tirgu dēļ jau bija nepietiekami stingrs salīdzinājumā ar parasti cenu karteļu gadījumos piemērojamiem kritērijiem naudas sodu noteikšanā, kas Komisijai lika novērtēt aizliegto vienošanos kā sevišķi būtisku (iepriekš 147. punktā minētais spriedums *Tate & Lyle* u.c./Komisija, 103. punkts).

153 Otrkārt, attiecībā uz argumentu, saskaņā ar kuru Komisija šajā gadījumā nav ievērojusi savu līdzšinējo praksi, pārkāpjot vienlīdzīgas attieksmes principu, jāatgādina, no vienas puses, ka Komisijas iepriekšējā prakse nevar būt par pamatu kā atbilstošās tiesību normas attiecībā uz naudas sodiem konkurences tiesību jomā (iepriekš 57. punktā minētais spriedums *LR AF 1998*/Komisija, 234. punkts) un, no otras puses, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru (skat. iepriekš 134. punktu) Regulas Nr. 17 ietvaros Komisijai ir rīcības brīvība naudas sodu apmēra noteikšanā, lai orientētu uzņēmumu rīcību uz to, ka tiek ievēroti konkurences noteikumi. Tātad Komisijai savas diskrecionārās varas ietvaros un, ņemot vērā Pamatnostādņu 1. A punkta otrās daļas trešajā ievilkumā ietvertās norādes, ir jānosaka, vai lietai raksturīgie apstākļi, kurus tā ir aplūkojusi, ļauj pārkāpumu novērtēt kā sevišķi būtisku. Tātad no iepriekš 146.–152. punktā minētā izriet, ka gadījums ir bijis tieši tāds.

154 Tādējādi, kā jau iepriekš ir norādīts 134. un 135. punktā, fakts, ka Komisija iepriekš piemēroja noteikta apmēra naudas sodus noteikta veida pārkāpumiem, neliedz tai iespēju paaugstināt šo apmēru Regulā Nr. 17 noteiktajās robežās, ja tas ir nepieciešams Kopienu konkurences politikas īstenošanas nodrošināšanai. Tieši pretēji — Kopienu konkurences noteikumu efektīva piemērošana pieprasa, lai Komisija varētu jebkurā brīdī pielāgot naudas sodu apmēru šīs politikas vajadzībām. Šāda Komisijas rīcība nav uzskatāma par vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu salīdzinājumā ar tās iepriekšējo praksi (šajā sakarā skat. Pirmās instances tiesas 1999. gada 20. aprīļa spriedumu apvienotajās lietās no T-305/94 līdz T-307/94, no T-313/94 līdz T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 un T-335/94 *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, sauktu "PVC II", *Recueil*, II-931. lpp., 1232. punkts).

155 Tātad jāsecina, ka, atzīstot attiecīgo pārkāpumu kā sevišķi būtisku Pamatnostādņu 1. A punkta nozīmē, Komisija ievēroja šīs Pamatnostādnes un nepārkāpa ne samērīguma principu, ne vienlīdzīgas attieksmes principu.

Par prasītājas faktiskās ekonomiskās spējas izraisīt ievērojamus zaudējumus citiem tirgus dalībniekiem vērtējumu

156 No Pamatnostādnēm izriet, ka minētā būtiskuma pārkāpumiem, ja pārkāpumā iesaistīti vairāki uzņēmumi (piemēram, karteļi), atsevišķos gadījumos var būt vajadzība izsvērt piemērojamo naudas sodu apjomus, kas noteikti atbilstoši katrai no trim kategorijām, lai ņemtu vērā nodarījuma īpašo nozīmi un līdz ar to katra uzņēmuma nodarītā kaitējuma reālo ietekmi uz konkurenci, īpaši gadījumos, kad uzņēmumi, kuri izdarījuši viena veida konkurences pārkāpumus, būtiski atšķiras pēc apjoma (1. A punkta sestā daļa, skat. iepriekš 142. punktu). It īpaši jāņem vērā pārkāpumu izdarītāju faktiskā ekonomiskā spēja radīt ievērojamus zaudējumus citiem tirgus dalībniekiem, it īpaši, patērētājiem (1. A punkta ceturtā daļa, skat. iepriekš 141. punktu).

157 Turklāt no judikatūras izriet, ka Pamatnostādnes neparedz, ka naudas sodu apjoms tiek aprēķināts atkarībā no apgrozījuma kopējā apjoma vai apgrozījuma apjoma, kuru uzņēmumi ir realizējuši attiecīgajā tirgū. Tomēr tās arī neiebilst, ka šādi apgrozījuma apjomi tiek ņemti vērā naudas soda apmēra noteikšanā, lai ievērotu vispārējos Kopienu tiesību principus un, ja apstākļi to prasa. It īpaši apgrozījuma apjomi var tikt ņemti vērā, apsverot dažādus apstākļus, kas uzskaitīti iepriekš 141.–143. punktā (iepriekš 57. punktā minētais spriedums *LR AF 1998*/Komisija, 283. un 284. punkts, un iepriekš 95. punktā minētais spriedums *Cheil Jedang*/Komisija, 82. punkts).

158 Tāpat no pastāvīgās judikatūras izriet, ka, novērtējot pārkāpuma būtiskumu, atbilstošos gadījumos kā viens no vērtējamiem faktiem var būt preču, kuras ir pārkāpuma priekšmets, apjoms un vērtība, uzņēmuma lielums un ekonomiskā spēja, un attiecīgi ietekme, kādu tas varēja īstenot tirgū. No vienas puses, izriet, ka, nosakot naudas soda apmēru, ir atļauts ņemt vērā gan uzņēmuma apgrozījuma kopējo apjomu, kas norāda, lai arī aptuveni un nepilnīgi, tā lielumu un ekonomisko spēju, gan arī preču, kas ir pārkāpuma priekšmets, pārdošanas apgrozījuma apjomu, kas dod norādi uz uzņēmuma lielumu. No otras puses, izriet, ka ne vienam, ne otram no

šiem apgrozījuma apjomiem nevajag piešķirt nesamērīgu nozīmīgumu salīdzinājumā ar citiem vērtējamiem faktiem, tādējādi piemēroti noteikts naudas soda apmērs nevar būt vienkārša aprēķina, kas balstīts uz apgrozījuma kopējo apjomu, rezultāts (iepriekš 50. punktā minētais spriedums *Musique diffusion française* u.c./Komisija, 120. un 121. punkts; iepriekš 115. punktā minētais Pirmās instances tiesas spriedums *Parker Pen*/Komisija, 94. punkts; Pirmās instances tiesas 1998. gada 14. maija spriedums lietā T-327/94 *SCA Holding*/Komisija, *Recueil*, II-1373. lpp., 176. punkts, un iepriekš 95. punktā minētais spriedums *Cheil Jedang*/Komisija, 83. punkts).

159 Šajā gadījumā, pirmkārt, jāatzīst par ierobežoti piemērojamu prasītājas argumentu, saskaņā ar kuru atšķirība, kas pastāv starp samēra attiecībām, kur, no vienas puses, ir katram uzņēmumam attiecīgi noteikta pamatsumma un, no otras puses, šo pašu uzņēmumu tirgus daļas Beļģijas alus tirgū, liecina par to, ka Komisija neievēroja principu, saskaņā ar kuru faktisko spēju izraisīt zaudējumu adekvāti atspoguļo katra dalībnieka pārdoto preču apjoms un vērtība. Jānorāda, ka pamatsummas, uz kurām atsaucas prasītāja, ietver ne tikai veikto pielāgošanu attiecībā uz faktisko spēju apdraudēt konkurenci tirgū, bet arī veikto pielāgošanu ar mērķi atturēt no turpmākām tamlīdzīgām darbībām.

160 Attiecībā uz šo jautājumu no apstrīdētā lēmuma 305. apsvēruma izriet, ka Komisija naudas sodu apmēra pielāgošanu ar mērķi atturēt no turpmākām tamlīdzīgām darbībām ir veikusi divos posmos. Sākumā prasītāja un *Interbrew* bija vienlīdzīgi, ciktāl attiecīgā īpašās pamatsummas noteikšanā Komisija ņēma vērā faktu, ka tie "bija lieli starptautiski uzņēmumi". Vēlāk Komisija norādīja, ka bija "jāņem vērā fakts, ka [prasītāja bija] uzņēmums, kas ražoja vairākus produktus", tādējādi attiecībā uz prasītāju norādot papildu vajadzību to atturēt no turpmākām tamlīdzīgām darbībām. No minētā izriet, ka ar mērķi atturēt no turpmākām tamlīdzīgām darbībām un, šajā posmā neapstrīdot Komisijas izdarītos secinājumus, prasītājai noteiktā naudas soda īpašajā pamatsummā ir ņemta vērā būtiskāka vajadzība atturēt no tamlīdzīgām darbībām nekā attiecībā uz *Interbrew*.

161 Tomēr jāatzīst, ka prasītājai noteiktā īpašā pamatsumma ir aptuveni par 45 % zemāka nekā *Interbrew* noteiktā pamatsumma. Turklāt Komisija uzsvēra, no vienas puses, apstrīdētā lēmuma 303. apsvērumā, ka ir ņemta vērā pārkāpuma izdarītāju faktiskā spēja nopietni apdraudēt konkurenci un, no otras puses, 304. apsvērumā, ka pastāvēja ievērojama atšķirība starp *Interbrew* lielumu — Beļģijas tirgus līderi ar aptuveni 55 % tirgus daļām — un *Alken-Maes*, otro šajā tirgū, ar aptuveni 15 %.

162 Tātad redzams, ka Komisija, lai noteiktu prasītājas īpašo pamatsummu, atbilstoši Pamatnostādnēm ņēma vērā attiecīgo divu uzņēmumu faktisko ekonomisko spēju radīt zaudējumus citiem tirgus dalībniekiem, būtiski samazinot kopējo pamatsummu, kas atbilst izdarītā pārkāpuma būtiskumam Pamatnostādņu 1. A punkta pirmās daļas nozīmē. Faktam, ka apstrīdētā lēmuma 303. apsvērumā ir atsauce uz spēju "nopietni apdraudēt konkurenci" tā vietā, lai pārņemtu vārds vārdā teikumu no Pamatnostādnēm, nav nozīmes. Tāpat fakts, ka samērības attiecība starp katram uzņēmumam noteikto pamatsummu atšķiras no precīzas samērības attiecības starp to attiecīgajām tirgus daļām, neietekmē metodes, pēc kuras Komisija vadījās, piemērojamību. Pamatnostādņu 1. A punkta septītajā daļā Komisija norādīja, ka dažādu naudas sodu piemērošana nav obligāti pakļauta aritmētiskam aprēķinam.

163 Otrkārt, attiecībā uz prasītājas argumentiem, saskaņā ar kuriem definētās īpašās pamatsummas neatspoguļoja acīmredzamu nesamērību, kas izriet no *Interbrew* dominējošā stāvokļa Beļģijas alus tirgū, kas ir piespiedusi *Alken-Maes* mēģināt aizkavēt tās izstumšanu un kas jebkurā gadījumā bija prasītājas nespējas apdraudēt konkurenci pierādījums, jāatgādina, ka prasītāja nav apstrīdējusi apstrīdētajā lēmumā atzīto pārkāpumu. Tātad šis pārkāpums, kuru veido vienošanos kopums un/vai saskaņotas darbības, ietver, no vienas puses, dalībnieku gribai atbilstošu vienošanos un, no otras puses, to, ka konkurencei radītais zaudējums izrietēja no šīs vienošanās un attiecīgi no katra dalībnieka gribas. Tādēļ prasītāja nevar atsaukties,

ka uz to izdarīts spiediens, lai izvairītos no [atbildības] par konkurencei radīto zaudējumu.

164 Turklāt pakārtoti jāuzsver, ka atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai uzņēmums, kas piedalās kopā ar citiem uzņēmumiem pret konkurenci vērstās darbībās, nevar atsaukties uz faktu, ka tas ir piedalījies citu dalībnieku spiediena rezultātā. Uzņēmums varēja ziņot par spiedienu, kas tiek uz to izdarīts, kompetentajām iestādēm un drīzāk iesniegt Komisijai sūdzību, piemērojot Regulas Nr. 17 3. pantu, nekā piedalīties attiecīgajās darbībās (Pirmās instances tiesas 1992. gada 10. marta spriedums lietā T-9/89 *Hüls*/Komisija, *Recueil*, II-499. lpp., 123. un 128. punkts; 1995. gada 6. aprīļa spriedums lietā T-141/89 *Tréfileurope*/Komisija, *Recueil*, II-791. lpp., 58. punkts, un iepriekš 57. punktā minētais spriedums *LR AF 1998*/Komisija, 142. punkts).

165 Visbeidzot, attiecībā uz argumentu, saskaņā ar kuru prasītājai noteiktā īpašā pamatsumma procentuāli no *Alken-Maes* apgrozījuma ir ievērojami augstāka par summu, kas noteikta *Interbrew*, ņemot vērā tā apgrozījumu, vispirms jāatgādina, ka minētie apjomi, kā jau norādīts iepriekš 159. un 160. punktā, neatspoguļo tikai faktiskos zaudējumus, kurus radījis katrs konkurences dalībnieks, bet arī ietver Pamatnostādnēs norādīto mērķi atturēt no turpmākām tamlīdzīgām darbībām. Attiecībā uz argumentu, kas balstīts uz faktu, ka attiecībā uz *Alken-Maes* noteiktā summa ir augstāka par robežu, kura noteikta ar Regulu Nr. 17 procentu veidā no apgrozījuma, tas jebkurā gadījumā nav atbilstošs, jo apstrīdētā lēmuma adresāts bija prasītāja.

166 Tātad visi argumenti, kas balstīti uz to, ka Komisija, pārkāpjot samērīguma principu, kļūdaini novērtējusi dalībnieku faktisko spēju radīt ievērojamus zaudējumus citiem tirgus dalībniekiem, it īpaši patērētājiem, jānoraida.

Par naudas soda apmēra noteikšanu, kas atturētu no turpmākām tamlīdzīgām darbībām

167 No Pamatnostādnēm izriet, ka, ja pārkāpumā iesaistīti vairāki uzņēmumi, piemēram, karteļi, piemērojamo naudas sodu apjomi var tikt izsvērti, nosakot īpašo pamatsummu, lai ņemtu vērā nodarījuma īpašo nozīmi un līdz ar to katra uzņēmuma nodarītā kaitējuma reālo ietekmi uz konkurenci, īpaši gadījumos, kad uzņēmumi, kuri izdarījuši viena veida konkurences pārkāpumus, būtiski atšķiras pēc apjoma (skat. iepriekš 142. punktu). It īpaši jānosaka tāds naudas soda apmērs, kas atturētu no turpmākām tamlīdzīgām darbībām (skat. iepriekš 141. punktu).

168 Mērķa atturēt no turpmākām tamlīdzīgām darbībām ņemšana vērā, lai noteiktu naudas soda apmēru par pārkāpuma būtiskumu, atbilst iedibinātajai judikatūrai, saskaņā ar kuru atturēšana no turpmākām tamlīdzīgām darbībām ir viens no apstākļiem, ko Komisija var ņemt vērā pārkāpuma būtiskuma novērtējumā un tātad naudas soda apmēra noteikšanā, jo pārkāpumu būtiskums jānosaka, ņemot vērā daudzus apstākļus, it īpaši tādus kā lietas īpašos apstākļus, tās kontekstu un naudas sodu nozīmi, lai atturētu no turpmākām tamlīdzīgām darbībām, un nav noteikts obligāts vai izsmeļošs vērā ņemamo kritēriju saraksts (iepriekš 137. punktā minētais rīkojums *SPO* u.c./Komisija, 54. punkts; iepriekš 137. punktā minētais spriedums *Ferriere Nord*/Komisija, 33. punkts, un iepriekš 137. punktā minētais 1998. gada 14. maija spriedums *Sarrió*/Komisija, 328. punkts).

169 Tāpat atbilstoši judikatūrai Komisijas kompetence uzlikt naudas sodus uzņēmumiem, kuri ar nodomu vai nolaidības dēļ pārkāpj EKL 81. panta noteikumus, ir viens no Komisijai piešķirtajiem līdzekļiem, lai tai ļautu īstenot uzraudzības uzdevumu, ko tai piešķir Kopienu tiesības, — uzdevumu, kas ietver pienākumu īstenot vispārēju politiku, lai piemērotu ar Līgumu noteiktos principus konkurences jomā un ievirzītu uzņēmumu rīcību šajā virzienā. No tā izriet, ka, novērtējot pārkāpuma būtiskumu, lai noteiktu naudas soda apmēru, Komisijai jārūpējas, lai tās rīcība atturētu no

turpmākām tamlīdzīgām darbībām, sevišķi pārkāpumu veidiem, kas īpaši kaitē Kopienu mērķu īstenošanai (iepriekš 50. punktā minētais spriedums *Musique diffusion française* u.c./Komisija, 105. un 106. punkts, un iepriekš 50. punktā minētais spriedums *ABB Asea Brown Boveri*/Komisija, 166. punkts).

170 Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija, nosakot naudas soda īpašo pamatsummu, kas precīzi atspoguļo izdarītā pārkāpuma būtiskumu, pamatoti ņēma vērā mērķi atturēt no turpmākām tamlīdzīgām darbībām. Centieni ar naudas sodiem atturēt no turpmākām tamlīdzīgām darbībām ir neatņemama daļa no naudas sodu pielāgošanas atkarībā no pārkāpuma būtiskuma, jo šie centieni novērš to, ka ar aprēķinu metodi nonāk pie naudas sodu apmēra, kas dažiem uzņēmumiem nesasniegtu atbilstošu apmēru, lai naudas sods atturētu no turpmākām tamlīdzīgām darbībām (iepriekš 50. punktā minētais spriedums *ABB Asea Brown Boveri*/Komisija, 167. punkts).

171 Attiecībā uz prasītājas argumentu, kas balstīts uz to, ka naudas soda aprēķinā atturēšana no turpmākām tamlīdzīgām darbībām nav individualizēta, jānorāda, ka Komisija Pamatnostādnēs nedefinēja metodoloģiju vai individuālus kritērijus, kuri obligāti ir jāizklāsta, lai ņemtu vērā mērķi atturēt no turpmākām tamlīdzīgām darbībām. Tātad šis arguments ir jānoraida.

172 Tas pats izriet attiecībā uz argumentu, saskaņā ar kuru principi, kas šajā gadījumā bija par pamatu vajadzības atturēt no turpmākām tamlīdzīgām darbībām novērtējumam, nav bijuši izskaidroti. Jānorāda, ka prasītāja pati atzina, ka Komisija apstrīdētā lēmuma 305. apsvērumā norādīja, ka prasītāja un *Interbrew* ir lieli starptautiski uzņēmumi un turklāt prasītāja ir uzņēmums, kas ražo vairākus produktus. Komisija 306. apsvērumā papildināja, ka tā ņēma vērā faktu, ka tās rīcībā bija juridiska un ekonomiska rakstura pieredze, kas dod tiem iespēju vieglāk

konstatēt, ka to veiktā darbība ir pārkāpums, un apzināties sekas, ko rada konkurences noteikumu pārkāpumi. Tātad redzams, ka, pretēji prasītājas apgalvotajam, principi, uz kuriem ir balstīts vajadzības atturēt no turpmākām tamlīdzīgām darbībām novērtējums, ir bijuši izskaidroti.

173 Visbeidzot, jāanalizē dažādi prasītājas izvirzītie argumenti, saskaņā ar kuriem Komisijas argumentācija atzinuma par īpašu vajadzību atturēt no turpmākām tamlīdzīgām darbībām pamatojumam nav atbilstoša un ir nesamērīga.

174 Arguments, saskaņā ar kuru statuss par atkārtoti izdarītu pārkāpumu nav piemērojams, ir jānoraida uzreiz, jo Komisija savu argumentāciju attiecībā uz atturēšanu no turpmākām tamlīdzīgām darbībām nebalstīja uz šādu iebildumu.

175 Attiecībā uz argumentu, saskaņā ar kuru uzņēmuma kopējam lielumam un starptautiskam mērogam nav nozīmes attiecībā uz konkurences mērķi, kas Komisijai bija jāsasniedz, vispirms jāuzsver, ka var tikt uzskatīts, ka fakts, ka prasītājas rīcība bija juridiska un ekonomiska rakstura pieredze, kas dod tai iespēju vieglāk konstatēt, ka tās veiktā darbība ir pārkāpums, un tai arī ir jāapzinās sekas, ko izraisa konkurences noteikumu pārkāpumi, izriet no uzņēmuma kopējiem resursiem un tātad tā lieluma, kur starptautiskais mērogs ir viena no pazīmēm. Tātad Komisija pareizi to ņēma vērā. Fakts, ka prasītāja piedalījās atzītajā aizliegtajā vienošanās, neskatoties uz līdzekļiem, kas bija tās rīcībā, lai novērtētu, ka veiktā darbība ir pārkāpums un tās sekas, objektīvi norāda uz papildu vajadzību atturēt no turpmākām tamlīdzīgām darbībām salīdzinājumā ar uzņēmumu, kura rīcībā nav šādi līdzekļi.

176 Arguments, saskaņā ar kuru aizliegtās vienošanās slepenības ņemšana vērā, lai noteiktu nepieciešamības atturēt no turpmākām tamlīdzīgām darbībām pakāpi, nav atbilstoša, jo minētā aizliegtā vienošanās nav bijusi slepena vai vismaz balstās uz

faktu, saskaņā ar kuru aizliegtās vienošanās ietvaros notika vairākas sapulces konkurentu klātbūtnē — piemēram, darba grupas "*Vision* 2000" sapulces — vai izplatītāju klātbūtnē, kā 1993. gada 28. janvāra sapulce, kurā piedalījās alus lieltirgotāji. Turklāt 1997. gada 4. augustā lieltirgotāju federācijas nosūtīta vēstule alus ražotājiem parādīja, ka lieltirgotāji cieši sekoja aizliegtās vienošanās dalībnieku darbībām.

177 Vispirms, attiecībā uz darba grupas "*Vision* 2000" sapulcēm jānorāda, ka apstrīdētā lēmuma 128.–155. apsvērumā Komisija neapgalvo, ka minētās sapulces — oficiālas, jo noturētas Beļģijas alus ražotāju konfederācijas (turpmāk tekstā — "*CBB*") ietvaros, un apvienojošas lielu aroda [pārstāvju] daļu — kā tādas bija pārkāpums. Komisija atzīst, ka, savstarpēji sazinoties, *Interbrew* un *Alken-Maes* kopīgi rīkojās un izmantoja priekšrocības, kas pastāv, uzņemoties dažas iniciatīvas *CBB* ietvaros, un ka *Interbrew* un *Alken-Maes* vienojās, ka viena no aizliegtās vienošanās daļām, proti, attiecībā uz investīcijām un reklāmu vireka tirgū un jauno cenu sistēmu, var tikt īstenota *CBB* ietvaros. Komisija norāda uz *CBB* izmantošanu kā instrumentu, citiem attiecīgo sapulču dalībniekiem to nezinot, lai īstenotu vienošanos starp *Interbrew* un prasītāju novirzīt dažus pētījumus par cenām, kuri tika vadīti aizliegtās vienošanās ietvaros tās mērķiem atbilstošā virzienā, neinformējot citus dalībniekus par aizliegtās vienošanās esamību. Turklāt jānorāda, ka mērķi, kurus *Interbrew* un prasītāja centās īstenot ar *CBB* un darba grupas "*Vision* 2000" sapulču starpniecību, proti, investīciju un reklāmas ierobežošana vireka tirgū un jaunas cenu struktūras attīstība, jebkurā gadījumā bija tikai viens aizliegtās vienošanās ierobežots aspekts, kas aptvēra citus slepenus apstākļus, tādus kā vispārēju neuzbrukšanas līgumu, cenas un reklāmu mazumtirdzniecībā, klientūras sadalījumu vireka sektorā un vēl informācijas apmaiņu par pārdošanas apjomu. Darba grupas "*Vision* 2000" sapulču noturēšana neļāva secināt, ka aizliegtā vienošanās nebija slepena.

178 Turpinājumā attiecībā uz 1993. gada 28. janvāra sapulci (skat. iepriekš 126. un 131. punktu) jānorāda, ka, ja par šo sapulci sniegtā atskaitē, ko uzrakstījis *Interbrew* pārstāvis, ir atsauce uz "alus lieltirgotāju sapulci" un ziņo aizliegtās vienošanās par cenu paaugstināšanu un minimālās cenas noteikšanu attiecībā uz dažās izplatīšanas ķēdēs pārdoto alu noteikumus, no minētās atskaites nekādi nevarēja secināt, ka tajā izteiktie pret konkurenci vērstie nodomi ir bijuši tādi, kādi tie kļuva zināmi alus lieltirgotājiem 1993. gada 28. janvāra sapulces laikā. Ja šie nodomi apliecina, ka pastāvēja *Alken-Maes* un *Interbrew* komerciālās politikas cieša saskaņošana, tie savukārt neļauj secināt, ka alus lieltirgotāji bija informēti par aizliegtās vienošanās esamību.

179 Attiecībā uz 1997. gada 4. augusta lieltirgotāju federācijas nosūtīto vēstuli *Alken-Maes* jāatzīst, ka tā tikai denuncē *Alken-Maes* izplatīšanas politiku ar to, ka tā pakļāva riskam neatkarīgo izplatītāju nākotni. Tā nekādā veidā neļauj secināt, ka alus lieltirgotāji zināja par aizliegto vienošanos.

180 Tātad arguments, saskaņā ar kuru apstrīdētajā lēmumā atzītā aizliegtā vienošanās nav bijusi slepena, ir jānoraida.

181 Līdz ar to Komisijai uzdevuma, kurš ir definēts iepriekš 134. un 135. punktā minētās judikatūras ietvaros, un, ievērojot atbilstošās tiesību normas, kas noteiktas Regulas Nr. 17 15. panta 2. daļā, bija atļauts ņemt vērā šos apstākļus, izvērtējot vajadzību atturēt no turpmākām tamlīdzīgām darbībām.

182 Attiecībā uz prasītājas argumentu, saskaņā ar kuru mērķa atturēt no turpmākām tamlīdzīgām darbībām ņemšana vērā kļūst lieka, kolīdz Komisijas iejaukšanās pārkāpumu pārtrauca, tas jānoraida, uzsverot, ka ar centieniem atturēt no

turpmākām tamlīdzīgām darbībām tiecas ievirzīt uzņēmuma turpmāko rīcību un ka fakts, ka uzņēmums pārtrauca rīcību, ar kuru izdarīts pārkāpums, kad Komisija to atklāja, nav pietiekams, lai secinātu, ka attiecīgais uzņēmums būs patiesi pārliecināts turpmāk neatkārtot šādu rīcību.

183 Tātad argumenti, kas balstīti uz kļūdaini noteiktu naudas sodu apmēru ar mērķi atturēt no turpmākām tamlīdzīgām darbībām, pārkāpjot samērīguma principu, ir jānoraida.

Par juridiska un ekonomiska rakstura pieredzes, kas parasti ir lielu uzņēmumu rīcībā, ņemšanu vērā

184 No judikatūras izriet, ka *non bis in idem* princips, kas nostiprināts 1950. gada 4. novembrī Romā parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas protokola Nr. 7 4. pantā, turpmāk tekstā — "ECTK", ir vispārējs Kopienu tiesību princips, kura ievērošanu nodrošina tiesa (Tiesas 1966. gada 5. maija spriedums apvienotajās lietās 18/65 un 35/65 *Gutmann*/Komisija, *Recueil*, 149., 172. lpp., un 1972. gada 14. decembra spriedums lietā 7/72 *Boehringer*/Komisija, *Recueil*, 1281. lpp., 3. punkts; iepriekš 154. punktā minētais spriedums *PVC II*, 96. punkts, kuru šajā jautājumā apstiprina iepriekš 97. punktā minētais spriedums *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, 59. punkts).

185 Kopienu konkurences tiesību jomā šis princips aizliedz Komisijai kādu uzņēmumu atkārtoti sodīt vai iesūdzēt tiesā par rīcību, kas vērsta pret konkurenci, par kuru tas ir sodīts vai atbildība ir noņemta ar iepriekšēju Komisijas lēmumu, kas nav pārsūdzams. Principa *non bis in idem* piemērošana ir pakļauta trīs nosacījumiem: fakti ir identiski, likumpārkāpējs ir viens un tas pats un aizsargātās tiesiskās intereses ir vienas un tās pašas (Tiesas 2004. gada 7. janvāra spriedums apvienotajās lietās C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P un C-219/00 P *Aalborg Portland* u.c./Komisija, *Recueil*, I-123. lpp., 338. punkts).

186 Šajā gadījumā jāatzīst, ka apstrīdētā lēmuma 306. apsvērumā Komisija prasītājai uzliekamā naudas soda apmēra novērtējuma pamatojumam norādīja faktu, ka prasītājas rīcībā bija juridiska un ekonomiska rakstura pieredze, kas dod iespēju vieglāk konstatēt, ka tās veiktā darbība ir pārkāpums, un ļauj apzināties sekas, ko izraisa konkurences noteikumu pārkāpumi. Turklāt apstrīdētā lēmuma 314. apsvērumā prasītājai uzliekamā naudas soda apmēra novērtējuma pamatojumam norādīja faktu, ka tā jau ir divreiz sodīta par EKL 81. panta pārkāpšanu.

187 Šajā sakarā vispirms jāatzīst, ka šajā gadījumā nepastāv apstākļi *non bis in idem* principa, kādu to definē judikatūra konkurences jomā (skat. iepriekš 185. punktu), piemērošanai, jo Komisija naudas soda apmēra aprēķinā tikai attiecināja faktiskos apsvērumus, proti, no vienas puses, ka prasītāja ar savu juridiska un ekonomiska rakstura pieredzi varēja novērtēt, ka tās veiktā darbība ir pārkāpums, un šīs darbības sekas, un no otras puses, ka tā jau divreiz ir sodīta par EKL 81. panta pārkāpumu. Jebkurā gadījumā, tieši ņemot vērā noteiktus apsvērumus, Komisija apstrīdētā lēmuma 306. un 314. apsvērumā uzsāka naudas soda apmēra novērtējumu. Tādējādi pamata ceturtā daļa ir jānoraida.

Par īpašās pamatsummas atbilstību, ņemot vērā apstākļus, uz kuriem atsaucas prasītāja

188 Pakārtoti prasītāja apgalvo, ka, lai arī Komisija, novērtējot pārkāpumu kā sevišķi būtisku, nav pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes principu, naudas soda pamatsumma būtu vismaz jāsamazina, lai ņemtu vērā pārkāpuma mazo ietekmi uz Kopienu tirgu un produktu, kurus skāra aizliegtā vienošanās, nelielo pārdošanas apjomu.

189 Jāatgādina, ka atbilstoši Pamatnostādnēs definētajai metodei (skat. iepriekš 139.–143. punktu) Komisija vispirms kā pamatsummu naudas sodu aprēķinā ņēma kopēju sākotnējo apjomu, kas noteikts, ņemot vērā pārkāpuma būtiskumu, pēc tam tā minēto kopējo sākotnējo apjomu pielāgoja atkarībā no, pirmkārt, attiecīgā uzņēmuma faktiskās spējas radīt ievērojamus zaudējumus citiem tirgus dalībniekiem, it īpaši patērētājiem, otrkārt, nepieciešamības noteikt tādu naudas soda apmēru, kas atturētu no turpmākām tamlīdzīgām darbībām, un, treškārt, nepieciešamības ņemt vērā faktu, ka liela mēroga uzņēmumu rīcībā parasti ir juridiska un ekonomiska rakstura pieredze, kas dod iespēju vieglāk konstatēt, ka to veiktā darbība ir pārkāpums, un ļauj apzināties sekas, ko izraisa konkurences noteikumu pārkāpumi.

190 Iepriekš 133.–187. punktā ir secināts, ka Komisija, novērtējot izdarīto pārkāpumu kā sevišķi būtisku, no vienas puses, un, pēc tam veicot iepriekš minēto pielāgošanu, no otras puses, nepārkāpa nevienu no principiem, uz kuriem atsaucās prasītāja. Turklāt jāatgādina, ka attiecībā uz sevišķi būtiskiem pārkāpumiem Pamatnostādnes paredz naudas sodu apmērus virs 20 miljoniem euro.

191 Attiecībā uz prasītājas argumentu, saskaņā ar kuru noteiktā īpašā pamatsumma jebkurā gadījumā bija nesamērīga, ņemot vērā faktu, ka produkti, kurus skāra aizliegtā vienošanās, bija mazāk kā 2,5 % no šo produktu kopējā patēriņa Eiropas Savienībā, jānorāda, ka pārkāpuma būtiskums ir atkarīgs ne tikai no tā ģeogrāfiskās platības vai pārdošanu, kuras skar aizliegtā vienošanās, samēra salīdzinājumā ar pārdošanām, kas realizētas Eiropas Savienībā kopumā. Neatkarīgi no iepriekš minētajiem kritērijiem, attiecīgo pārdošanu absolūtā vērtība arī ir pārkāpuma būtiskuma atbilstošs rādītājs, jo tas precīzi atspoguļo darījumu ekonomisko nozīmi, kuru pārkāpums izslēdz no normālas konkurences. Šajā gadījumā nav apstrīdēts, ka attiecīgās pārdošanas varēja tikt novērtētas 1200 miljonu euro apmērā, kas norāda uz

sektora ievērojamu ekonomisko nozīmi. Šajā sakarā prasītājai noteiktā īpašā pamatsumma 25 miljoni euro apmērā nav uzskatāma kā pārmērīga.

192 Par atsauci uz Komisijas praksi — Lēmumu "Tērauda caurules bez metinātas šuves", ir pietiekami atzīt, ka tā nav būtiska, ņemot vērā iepriekš 153. punktā minēto judikatūru.

193 Starp citu, jānorāda, ka Komisija apstrīdētajā lēmumā ņēma vērā faktu, ka cauruļu bez metinātas šuves veids, kuru skāra pārkāpums, bija tikai 19 % no visām caurulēm bez metinājuma šuves, kas var tikt izlietotas naftas un gāzes ražošanā, tādējādi, ka pārkāpuma ietekmi ierobežoja tas, ka ražošana varēja pāriet uz citiem produktiem, kurus neskāra aizliegtā vienošanās. Šajā gadījumā pārkāpums pārklāja ievērojamāku daļu Beļģijā pieejamā alus, kā Komisija to norādīja apstrīdētā lēmuma 4. apsvērumā, un šajā jautājumā netika apstrīdēta, ka 1998. gadā aizliegtās vienošanās dalībnieki ražoja aptuveni 70 % no Beļģijā pārdotā alus.

194 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, prasītājas arguments attiecībā uz uzliktā naudas soda apmēra iespējamu neatbilstību ir jānoraida.

195 Tātad pamats kopumā ir jānoraida.

2. *Par pamatu, kas balstīts uz kļūdainu pārkāpuma ilguma novērtējumu*

a) Lietas dalībnieku argumenti

196 Norādot, ka neapstrīd lietas būtību, prasītāja apgalvo, ka Komisija piešķīra kļūdainu nozīmi dažiem faktiem pārkāpuma ilguma noteikšanā. Komisija secinājuma, saskaņā ar kuru pārkāpums turpinājās līdz 1998. gada 28. janvārim, pamatojumam īpaši atsaucās uz telefonsarunu un divām sapulcēm starp prasītāju un *Interbrew* pēc 1996. gada jūlija ar vairāku mēnešu starpību. Ar šo Komisija nav iedibinājusi, ka pārkāpums turpinājās pēc 1996. gada jūlija. Līdz ar to bija jāatzīst, ka inkriminētā rīcība nepārsniedza trīs gadus un sešus mēnešus, kas pamato naudas soda īpašās pamatsummas paaugstināšanu līdz apmēram, kas ir zemāks par 45 %. Tādējādi Pirmās instances tiesai atbilstoši judikatūrai bija jāsamazina prasītājai uzliktais naudas sods, ņemot vērā pārkāpuma faktisko ilgumu.

197 Pirmkārt, attiecībā uz 1996. gada 9. decembra telefonsarunu starp *Interbrew* un prasītāju, pēdējā norāda, ka pretēji tam, ko ļauj pieņemt Komisijas atsauce uz citiem lietas materiāliem, *Alken-Maes* finanšu kontroliera 1996. gada 27. novembra komentāri rokrakstā un izdarītās atzīmes ir vienīgais dokuments, uz kuru Komisija balsta savus secinājumus.

198 Prasītāja neapstrīd, ka šie komentāri rokrakstā ir rakstīti iekšējas sapulces laikā, kas notika 1996. gada novembrī, kuras mērķis, pēc prasītājas domām, bija analizēt *Interbrew* jaunās cenas pēc *Alken-Maes* iegādes ar savu klientu starpniecību un *Interbew* jaunus vispārējus pārdošanas nosacījumus. Prasītāja savukārt apstrīd Komisijas interpretāciju attiecībā uz trīs piezīmēm, kas vēlāk izdarītas par komentāriem, kur katra ietver datumu "9/12/96", un acīmredzot dod atbildi uz trīs jautājumiem, kas uzdoti sākotnēji rakstītajos komentāros attiecībā uz vēl

nenoskaidrotiem jautājumiem par *Interbrew* cenu politiku. Komisija kļūdaini secināja, ka A. B. kunga no *Interbrew* viedoklis jāsaista ar to, kas notika 1996. gada 9. decembrī, kad *Interbrew* sniedza vienu pozitīvu un divas negatīvas atbildes. Pēc prasītājas domām, citi apstrīdētā lēmumā minētie lietas materiāli neļauj nonākt pie šīs interpretācijas. Piezīmes, kas izdarītas par 1996. gada 27. novembra komentāriem, varēja izrietēt no pārbaudes, kas izdarīta neatkarīgi no tiešas sazināšanās ar *Interbrew*, piemēram, pie izplatītājiem, kas ir tikai atsaukušies uz A. B. kunga doto interpretāciju. Tas bija normāli, ka *Alken-Maes* kā daļējs *Interbrew* produktu izplatītājs mēģināja saprast *Interbrew* jaunās cenas attiecībā uz loģistikas nosacījumiem. Attiecīgais dokuments nebija pietiekams, lai pierādītu Komisijas aizstāvēto versiju.

199 Otrkārt, attiecībā uz 1997. gada 17. aprīļa sapulci — prasītāja uzsver, ka šī tikšanās nepierāda aizliegto vienošanos attiecībā uz Beļģijas tirgu, jo atbilstoši J. D. kunga no *Interbrew* paziņojumam, kas minēts apstrīdētā lēmuma 96. apsvērumā, tās mērķis bija iespējamā sadarbība starp abām grupām un uzņēmumu rentabilitātes paaugstināšana gadījumā, ja *Interbrew* pārpērk *Alken-Maes* — prasītājas filiāli.

200 Prasītāja apstrīd Komisijas interpretāciju, saskaņā ar kuru iepriekš minētais J. D. kunga paziņojums pierāda, ka sapulce ir bijusi vērsta pret konkurenci. Šis paziņojums ietvēra kopsavilkumu par sazināšanos starp *Interbrew* un *Alken-Maes*. Īpaši attiecībā uz 1997. gada 17. aprīļa sapulci J. D. kungs tikai norādīja, ka sapulces dalībnieki veica soli pa solim *Alken-Maes* rezultātu analīzi, kas ir obligāts uzdevums sarunās par iespējamu uzņēmuma cesiju. Attiecībā uz pieciem dokumentā minētiem jautājumiem — tie visi bija apstākļi, kas ietekmēja *Alken-Maes* kā uzņēmuma rezultātus vai šo rezultātu aprēķina veidu.

201 Prasītāja arī apstrīd Komisijas secinājumu, saskaņā ar kuru *Alken-Maes* vadītāja R. V. kunga klātbūtne attiecīgajā sapulcē ir maz ticama gadījumā, ja pārrunas ir par

Alken-Maes cesiju, ņemot vērā šāda darījuma iespējami nelabvēlīgo rezultātu attiecībā uz viņu. Pēc prasītājas domām, viņa klātbūtne nebija nekas neparasts, īpaši, ja attiecīgais vadītājs vēlējās saglabāt savu lomu uzņēmumā. Turklāt šī vadītāja klātbūtni jo vairāk pamatoja tas, ka *Interbrew* paredzēja pirkumu ar "atpirktu vadību" — metode, kas ietver vietējās vadības ievērojamu lomu — kā to apliecināja divi lietas materiāliem pievienotie paziņojumi, proti, C. kunga un T. kunga paziņojumi.

202 Treškārt, attiecībā uz 1998. gada 28. janvāra sapulci, kurā tieši piedalījās A. D. kungs no *Interbrew* un N. V. kungs no *Alken-Maes*, prasītāja uzsver, ka pārrunas galvenokārt bija atgādinājums par iepriekšējām saistībām. Tā arī atzīmē, ka, pēc *Interbrew* pārstāvja domām, *Alken-Maes* pārstāvis neko nezināja par šiem notikumiem.

203 Pēc prasītājas domām, nekas neapstiprināja Komisijas versiju par A. D. kunga 1998. gada 28. janvāra komentāru rokrakstā nozīmi, proti, ka tie apliecina aizliegtās vienošanās esamību šajā laikā. It īpaši nekas neļāva secināt, ka minēto komentāru saturs var tikt attiecināts uz abiem lietas dalībniekiem, ko kļūdaini izdarīja Komisija, A. D. kunga komentāru saturu identificējot kā šķietamas sarunas saturu, lai arī šo komentāru saturs varēja atspoguļot tikai *Interbrew* viedokli. Šajā gadījumā būtu pārsteidzoši, ka *Alken-Maes* pārstāvis, kurš nebija informēts, varētu detalizēti aprakstīt 1994. gadā noslēgtās vienošanās. Turklāt apstrīdētajā lēmumā nebija apstrīdēts, ka 1998. gada 28. janvāra sapulcei nebija nekāda turpinājuma. No tā izrietēja, ka attiecīgie komentāri neiedibināja vienošanās vai saskaņotu darbību esamību vai piemērošanu attiecīgajā laikā, bet tikai apstiprināja no *Interbrew* puses 1994. gadā noslēgto aizliegto vienošanos, kā arī *Interbrew* vēlmi to atjaunot.

204 Prasītāja no tā secina, ka inkriminētā rīcība nepārsniedza trīs gadus un sešus mēnešus un ka līdz ar to noteiktā naudas soda palielināšana attiecībā uz ilgumu ir jāsamazina.

205 Komisija vispirms uzsver, ka, apgalvojot, ka aizliegtā vienošanās bija izbeigta 1996. gada jūlijā, prasītāja apstrīd tās ilgumu, lai arī tā neapstrīd lietas būtību. Turpinājumā Komisija ir no tiesību viedokļa pietiekami iedibinājusi pret konkurenci vērstas sazināšanās esamību starp prasītāju un *Interbrew* līdz 1998. gada 28. janvārim. Visbeidzot, prasītājai, publiski nedistancējoties no sapulcēm, kuru pret konkurenci vērstais mērķis bija iedibināts, un atzīstot, ka ir tajās piedalījusies, jebkurā gadījumā ir jāuzņemas atbildība par rīcību līdz 1998. gada 28. janvārim.

b) Pirmās instances tiesas vērtējums

206 Atbilstoši Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktam pārkāpuma ilgums ir viens no apstākļiem, kuru ņem vērā, nosakot uzliekamo naudas soda apmēru uzņēmumiem, kuri ir pārkāpuši konkurences noteikumus.

207 Pamatnostādnēs ir nodalīti īslaicīgi pārkāpumi (parasti mazāk nekā viens gads), kuriem piemērojamais pārkāpuma būtiskuma pamatapjoms nepalielinās, vidēji ilgi pārkāpumi (parasti no viena līdz pieciem gadiem), kuriem pārkāpuma būtiskuma apjoms var tikt palielināts līdz 50 %, un ilgtermiņa pārkāpumi (parasti vairāk nekā pieci gadi), kuriem pārkāpuma būtiskuma apjoms var tikt palielināts līdz 10 % gadā (1. B punkta pirmās daļas pirmais līdz trešais ievilkums).

208 Apstrīdētā lēmuma 281. apsvērumā Komisija norādīja tās rīcībā esošos pierādījumus attiecībā uz *Interbrew/Alken-Maes* aizliegto vienošanos vismaz laika posmā no 1992. gada 28. janvāra līdz 1998. gada 28. janvārim. Tā norādīja, ka "1993. gada 28. janvārī ir ziņots par pirmo sapulci, kuras mērķis ir bijis skaidri vērsts pret konkurenci" un ka "1998. gada 28. janvārī notika pēdējā sapulce, kas noturēta

aizliegtās vienošanās ietvaros, un Komisijas rīcībā ir dokumenti attiecībā uz tās saturu". Komisija secināja, ka "pārkāpums tātad ilga piecus gadus un vienu dienu". Šis secinājums bija atkārtots apstrīdētā lēmuma rezolutīvā daļā, kurā Komisija norādīja, ka pārkāpums turpinājās "laika posmā no 1993. gada 28. janvāra līdz 1998. gada 28. janvārim".

209 Apstrīdētā lēmuma 282. apsvērumā Komisija norādīja, ka prasītāja ir apstrīdējusi pārkāpuma ilgumu un ka tā apgalvoja, ka pārrunas starp *Alken-Maes* un *Interbrew* sākās tikai 1994. gada 12. oktobrī un beidzās 1996. gada jūlijā. Komisija tomēr šo argumentu noraidīja, uzskatot, ka atzītā pārkāpuma ilgums no tiesību viedokļa ir pietiekami pierādīts.

210 Šī pamata ietvaros prasītājas izvirzītā argumentācija no jauna attiecas uz faktu, ka Komisija nav pareizi noteikusi pārkāpuma ilgumu. Prasītāja apstrīd naudas soda palielināšanu tikai attiecībā uz to, ka, pēc tās domām, pārkāpums neturpinājās pēc 1996. gada jūlija.

211 Turklāt jāatzīst, ka prasītāja tieši nelūdz atcelt apstrīdētā lēmuma 1. pantu, kas definē tās piedalīšanās aizliegtajā vienošanās ilgumu. Faktiski, uz pamatu, kas attiecas uz pārkāpuma ilgumu, prasītāja atsaucās tikai pakārtoti, pamatojot lūgumu samazināt tai uzliktā naudas soda apmēru.

212 Vismaz šajā gadījumā no prasītājas dokumentiem izriet, ka tā būtībā apstrīd apstrīdētā lēmuma tiesiskumu daļā, kurā ir atzīts, ka pārkāpums turpinājās laika periodā no 1993. gada 28. janvāra līdz 1998. gada 28. janvārim, kā tas ir norādīts rezolutīvās daļas 1. pantā. Savā pieteikumā par lietas ierosināšanu prasītāja norādīja, ka "[apstrīdētais] lēmums ir nepamatots daļā, kurā atzīts, ka pārkāpums ilga no

1993. gada 28. janvāra līdz 1998. gada 28. janvārim" un ka Komisija "no tiesību viedokļa nav pietiekami pierādījusi, ka pārkāpums ir turpinājies pēc 1996. gada jūlija". Savā replikas rakstā prasītāja turpināja, norādot, ka "Komisijai, pareizi interpretējot lietas materiālus, bija jāatzīst pārkāpuma īsākais laiks un no tā jāizdara secinājumi attiecībā uz naudas soda apmēru". Turklāt nav strīda, ka prasītāja apstrīdēja pārkāpuma ilgumu administratīvā procesa laikā, it īpaši savā atbildē uz paziņojumu par iebildumiem, kā tas ir izklāstīts turpmāk 512. punktā.

213 Ņemot vērā iepriekš minēto, jāuzskata, ka prasītāja ar šo pamatu attiecībā uz ilgumu tiecas ne tikai samazināt soda naudas apmēru, bet arī daļēji atcelt apstrīdēto lēmumu, un it īpaši, rezolutīvās daļas 1. pantu, kurā Komisija kļūdaini atzina, ka pārkāpums ir turpinājies līdz 1998. gada 28. janvārim.

214 Līdz ar to šī pamata ietvaros jānosaka, vai Komisija, balstoties uz minētajiem faktiskajiem apstākļiem, no tiesību viedokļa pietiekami pierādīja, ka pārkāpums ir turpinājies līdz 1998. gada 28. janvārim.

215 Šajā sakarā jāatgādina, ka attiecībā uz EKL 81. panta 1. punkta pārkāpuma pierādīšanu Komisijai ir jāpierāda tās konstatētie pārkāpumi un jāsavāc atbilstoši pierādījumi, lai no tiesību viedokļa pietiekami pierādītu faktu, kuri veido pārkāpumu, esamību (Tiesas 1998. gada 17. decembra spriedums lietā C-185/95 P *Baustahlgewebe*/Komisija, *Recueil*, I-8417. lpp., 58. punkts, un 1999. gada 8. jūlija spriedums lietā C-49/92 P Komisija/*Anic Partecipazioni*, *Recueil*, I-4125. lpp., 86. punkts). Tiesas šaubas jāizmanto par labu uzņēmumam — lēmuma par pārkāpuma atzīšanu adresātam. Tādējādi tiesa nevarētu secināt, ka Komisija no tiesību viedokļa ir pietiekami pierādījusi attiecīgā pārkāpuma esamību, ja par šo jautājumu tai vēl ir šaubas, it īpaši, prasības par lēmuma, ar kuru ir uzlikts naudas sods, atcelšanu ietvaros.

216 Faktiski, šādā situācijā jāņem vērā nevainīguma prezumpcijas princips, kas tieši izriet no ECTK 6. panta 2. punkta un kas ir viena no pamattiesībām, kuras aizsargā Kopienu tiesību sistēma saskaņā ar Tiesas judikatūru, ko turklāt apstiprina Vienotā Eiropas akta preambula un Līguma par Eiropas Savienību 6. panta 2. punkts, kā arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas, kuru proklamēja 2000. gada 7. decembrī Nicā (OV C 364, 1. lpp.), 47. pants. Ņemot vērā attiecīgo pārkāpumu veidu, kā arī ar tiem saistīto sodu veidu un būtiskuma pakāpi, nevainīguma prezumpcijas princips ir tieši piemērojams procedūrās par konkurences noteikumu pārkāpumiem, kuras piemēro uzņēmumiem, attiecībā uz kuriem var tikt pasludināts lēmums par naudas soda vai kavējuma naudas uzlikšanu (skat. Tiesas 1999. gada 8. jūlija spriedumus lietā C-199/92 P *Hüls*/Komisija, *Recueil*, I-4287. lpp., 149. un 150. punkts, un lietā C-235/92 P *Montecatini*/Komisija, *Recueil*, I-4539. lpp., 175. un 176. punkts).

217 Tādējādi Komisijai ir jāsniedz precīzi un atbilstoši pierādījumi, lai radītu stingru pārliecību, ka pārkāpums ir izdarīts (skat. iepriekš 99. punktā minēto spriedumu *Volkswagen*/Komisija, 43. un 72. punkts un tajā minēto judikatūru).

218 Tomēr ir svarīgi norādīt, ka katram Komisijas sniegtajam pierādījumam nav obligāti jāatbilst šiem kritērijiem attiecībā uz katru pārkāpuma apstākli. Pietiek, ka vispārēji novērtēts pazīmju kopums, uz kuru atsaucas iestāde, atbilst šai prasībai (šajā sakarā skat. iepriekš 154. punktā minēto spriedumu *PVC II*, 768.–778. punkts, it īpaši, 777. punkts, kuru attiecīgajā jautājumā Tiesa ir apstiprinājusi apelācijas kārtībā iepriekš 97. punktā minētajā spriedumā *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, 513.–523. punkts).

Par 1996. gada 9. decembra telefonsarunu

219 Attiecībā uz sazināšanos 1996. gada 9. decembrī, kas, domājams, bija vērsta pret konkurenci, vispirms jāatzīst, ka apstrīdētā lēmuma 91. apsvērumā Komisija

apstiprina, ka "pēc sapulces, kas notika [1996.] gada 19. septembrī, *Alken-Maes* finanšu kontrolierim 1996. gada 9. decembrī [bija] telefonsaruna ar *Interbrew* "Pārtikas" direktoru attiecībā uz dažiem *Alken-Maes* uzdotiem jautājumiem par cenu pētījumu". Šī secinājuma pamatojumam Komisija balstās uz 2000. gada 7. marta *Alken-Maes* vēstules Komisijai 42. pielikumā esošā dokumenta pēdējo lapu (skat. iepriekš 72. punktu), kas atrodas lietas materiālu 8513. lpp. Starp lietas dalībniekiem nav strīda par to, ka minētais dokuments ietver komentārus rokrakstā, kurus pierakstījis L. B. kungs no *Alken-Maes* 1996. gada 27. novembrī iekšējās sapulces laikā, kuras mērķis bija analizēt *Interbrew* jaunās cenas, un ka to autors vēlāk ir izdarījis piezīmes šajā dokumentā, kas dod atbildes uz sākotnēji viņa komentāros uzdotiem jautājumiem.

220 Pēc Pirmās instances tiesas aicinājuma rakstveidā precizēt apstākļus, kas Komisijai ļāva secināt apstrīdētā lēmuma 91. apsvērumā, ka 1996. gada 9. decembrī ir notikusi telefonsaruna starp L. B. kungu (*Alken-Maes*) un A. B. kungu (*Interbrew*) par *Interbrew* cenām, tā vispirms norādīja, ka 1996. gada 27. novembra iekšējās sapulces, kuras laikā ir pierakstīti komentāri, pamats ir 1996. gada 29. jūlijā starp *Interbrew* un *Alken-Maes* notikusī sapulce, kuras laikā ir detalizēti pārrunāti *Interbrew* nodomi attiecībā uz tirdzniecības politikas loģistikas daļu, kura bija jāmaina un jāpiemēro pēc jauno cenu stāšanās spēkā, sākot no 1997. gada 1. janvāra.

221 Komisija norādīja, ka no 1996. gada 27. novembrī pierakstīto komentāru, kas ietvēra sešus ievilkumus ar vienas vai divu rindiņu tekstu rokrakstā ar jautājuma zīmi, pārbaudes ir secinājusi, ka minētajās piezīmēs bija L. B. kunga (*Alken-Maes*) tajā dienā uzdotie jautājumi par *Interbrew* cenām un ka vēlāk dokumentā izdarītās piezīmes norādīja virzienu, kur meklēt atbildes, vai sniedza atbildes uz minētajiem jautājumiem. Šajā gadījumā piezīmes, kas bija atbildes uz dažiem jautājumiem, ļāva pierādīt, ka atbildes uz jautājumiem no *Interbrew* ir saņemtas 1996. gada 9. decembrī.

222 Ņemot vērā, ka prasītāja ir kategoriski apstrīdējusi šādu interpretāciju, jāpārbauda, ciktāl no šīm piezīmēm izriet un attiecīgi ir pierādījums, ka ir notikusi pret konkurenci vērsta sazināšanās starp *Alken-Maes* un *Interbrew*.

223 Šajā sakarā jānorāda, ka 1996. gada 27. novembra dokumenta, saukta "Cenu pētījums", pēdējā lapā ir saraksts ar sešiem jautājumiem par *Alken-Maes* cenām.

224 Tātad, šķiet, ka sākotnējo komentāru autora prātā katrs no sešiem uzdotiem jautājumiem prasīja atbildi, kas komentāru pierakstīšanas brīdī vēl palika neapstiprināta. Faktiski, dokuments rosina domāt, ka ir veikti pasākumi, lai rastu atbildes uz katru no sešiem jautājumiem. Tādējādi pirmais un sestais jautājums, kuri aplūkoja juridiskus aspektus, tieši norāda uz personu, sauktu " [P. V. D.]", un visticamāk attiecas uz *Alken-Maes* juridisko padomnieku šajā laikā. Tāpat trešais jautājums rosina ar izplatītāju palīdzību veikt pārbaudi pie klientiem (*checken bij klanten via distributie*).

225 Attiecībā uz otro, ceturto un piekto jautājumu, kuriem pretī vēlāk ir izdarītas trīs apspriestās piezīmes, jānorāda, ka otrais jautājums sākas ar vārdiem "pārbaudīt IB", kur "IB" acīmredzot nozīmē *Interbrew*. Tātad, vēlāk rokrakstā izdarītā piezīme pretī otrajam jautājumam ir precizējums "*Ja, volgen* [A. B. kungs] (IB) 9/12/96". Šī piezīme rosina domāt, ka ir veikts pasākums, lai iegūtu atbildi uz šo jautājumu, proti, 1996. gada 9. decembrī L. B. kungs (*Alken-Maes*) sazinājās ar *Interbrew* A. B. kunga personā, kas sniedza apstiprinošu atbildi. Tātad ir pamats tādā pašā veidā interpretēt abas parējās piezīmes rokrakstā, kas izdarītas 1996. gada 9. decembrī.

226 Attiecībā uz prasītājas argumentu, saskaņā ar kuru ir pieņemams, ka minētās atbildes ir iegūtas no izplatītājiem, jāatzīst, ka šī versija ir pretrunā ar faktu, ka komentāros attiecībā uz trešo jautājumu īpaši ir norādīts uz to, lai atbilde tiktu iegūta no klientiem un izplatītājiem, un ka tieši pretī trešajam jautājumam nav izdarīta tāda veida piezīme, kāda ir attiecībā uz otro, ceturto un piekto jautājumu.

227 Tādējādi ir pierādīts, ka atbildes, no vienas puses, uz trešo jautājumu un, no otras puses, uz otro, ceturto un piekto jautājumu, ir sniegtas, izmantojot minētos informācijas kanālus. Šajā kontekstā fakts, ka bija īpašs mērķis trešo jautājumu noskaidrot pie klientiem un ka otrā jautājuma formulējums tieši rosina pārbaudīt *Interbrew*, apliecina, ka bija paredzēts sazināties ar pēdējo, lai saņemtu atbildes uz dažiem jautājumiem. Turklāt fakts, ka trīs piezīmes, kas ir atbildes uz jautājumiem, identiski ietver datumu 1996. gada 9. decembris un ka viena no tām tieši attiecas uz *Interbrew* un vienu no tā pārstāvjiem, ļauj neapšaubāmi apstiprināt, ka ir pierādīta pret konkurenci vērsta sazināšanās 1996. gada 9. decembrī, neatkarīgi no tā, vai tā ir vai nav bijusi telefoniska.

228 Tātad jāsecina, ka ir pierādīta pret konkurenci vērsta sazināšanās 1996. gada 9. decembrī.

Par 1997. gada 17. aprīļa sapulci

229 Attiecībā uz 1997. gada 17. aprīļa sapulci, kas, domājams, bija vērsta pret konkurenci, Komisija apstiprina apstrīdētā lēmuma 95. apsvērumā, ka *Interbrew*, prasītājas un *Alken-Maes* vadītāji tikās Parīzē 1997. gada 17. aprīlī. Prasītāja neapstrīd, ka tāda tikšanās ir notikusi.

230 Turklāt Komisija apstrīdētā lēmuma 96. apsvērumā izklāsta tā laika *Interbrew* ģenerāldirektora J. D. kunga paziņojumu par šīs sapulces saturu un, kā izriet no 284. apsvēruma, no tā secina, ka šīs sapulces mērķis bija saskaņot *Interbrew* un prasītājas rīcību tirgū, ko prasītāja kategoriski apstrīd.

231 Šajā sakarā ievadā ir svarīgi norādīt, ka prasītāja neapstrīd, ka *Interbrew* paziņojums nav neapgāžams pierādījums, ņemot vērā, ka tas ir bijis tikai uzņēmuma vienpusējs paziņojums, bet apstrīd tikai to, ka sapulces protokols vēl nepierāda, ka tās mērķis ir bijis vērsts pret konkurenci.

232 *Interbrew* paziņojuma fragments attiecībā uz 1997. gada 17. aprīļa sapulci ir šāds:

"Ar *Kronenbourg* notika galotņu tikšanās, kurās es nepiedalījos. Vēlāk notika "instruktāžas sapulces", kurās mēs visi (ģenerāldirektori un "Pārtikas" un "Vireka" direktori) piedalījāmies.

[..]

[1997. gada 17. aprīļa] sapulce ar prasītāju bija viena no šādām instruktāžas sapulcēm (no [prasītājas] puses piedalījās K. kungs). Mums ("Beļģijai" un "Francijai", bet katram atsevišķi) bija jāsniedz atskaite par sadarbību. Šīs sapulces laikā mēs soli pa solim caurskatījām P un Z [Peļņas un Zaudējumu kontu vai atskaiti par rezultātiem] un sistemātiski pētījām, kā samazināt izmaksas un paaugstināt rentabilitāti. Tēmas bija šādas: 1) ražošana; 2) kopējas izplatīšanas pamatprincipi;

3) cenu atlaides pirms vai pēc akcīzes nodokļa (šo tēmu izskatīja arī BARK); 4) mārketings un ieguldījumi reklāmās (*share of voice*); 5) alus tirgus pieaugums un apjoma pieauguma metodes, kas balstītas uz Francijas ūdens tirgū gūtiem panākumiem.

Attiecībā uz pārdošanu mēs izdarījām diezgan daudz lietas Pārtikas sektorā; daudz vairāk kā Vireka sektorā, kur nekas vai gandrīz nekas nenotika.

Pārtikas sektorā tika panāktas vienošanās par:

— atlaidēm, izmantojot patērētājam adresētas akcijas (piem., 5 + 1 par brīvu)

— tirdzniecības jautājumiem (piem., kuponu vērtība akciju laikā)

— folderu biežumu (piem., 10 folderi pie *GIB* par alus kastēm)

[..]"

233 Jānorāda, ka minētajā paziņojumā atsauce uz fragmentu attiecībā uz atskaites par rezultātiem caurskatīšanu "soli pa solim" neļauj skaidri noteikt, vai tā attiecas uz *Kronenbourg/Alken-Maes* atskaites par rezultātiem kopēju pārbaudi vai paralēlu atskaites par rezultātiem pārbaudi attiecībā uz pēdējo, no vienas puses, un attiecībā uz *Interbrew*, no otras puses.

234 Turklāt jānorāda, ka neatkarīgi no lietas dalībnieku iesniegto paskaidrojumu, ar kuriem tie atbildēja uz Pirmās instances tiesas rakstveidā uzdoto jautājumu, dažādības, no paziņojuma fragmenta attiecībā uz 1997. gada 17. aprīļa sapulci izriet, ka tā neapšaubāmi bija vērsta pret konkurenci.

235 Tas, ka sapulces mērķis ir vērsts pret konkurenci, pirmkārt, izpaudās uzsākto pārrunu specifiskās tēmās. Pats fakts, ka tādi jautājumi kā "ražošana", "cenu atlaides" vai "mārketings un ieguldījumi reklāmās" tika saskaņoti starp divu galveno konkurentu alus tirgū augstākajiem vadītājiem, ļauj secināt, ka tās mērķis bijis vērsts pret konkurenci.

236 Otrkārt, no *Interbrew* paziņojuma fragmenta, kas norādīts apstrīdētā lēmuma 96. apsvērumā, skaidri izriet, ka 1997. gada 17. aprīļa sapulce ir bijusi kā piemērs "instruktāžas sapulcēm", kas seko pēc citām aizliegtās vienošanās sapulcēm augstākā līmenī, tādējādi nav šaubu, ka tā ir vērsta pret konkurenci.

237 Treškārt, šajā kontekstā 96. apsvērumā norādītajā paziņojuma fragmentā termina "sadarbība" lietošana rosina domāt, ka tas vispārēji attiecas uz rezultātiem, kurus no "instruktāžas sapulcēm" kā, piemēram, 1997. gada 17. aprīļa sapulces, gaidīja atbildīgās personas karteļa augstākā līmenī, un nevis uz specifisku *Kronenbourg/Alken-Maes* pārpirkšanas jautājumu. Turklāt, kā to Komisija pareizi norāda atbildē uz repliku, šo terminu iepriekš ir lietojis paziņojuma autors, lai apzīmētu nevis

pārrunas par iespējamu *Kronenbourg/Alken-Maes* pārņemšanu, bet dažus sadarbības starp *Interbrew* un *Alken-Maes* Francijā aspektus. Šie apstākļi arī ir par labu tam, lai atzītu, ka 1997. gada 17. aprīļa sapulce ir vērsta pret konkurenci.

238 Ceturtkārt, kā to norāda Komisija, iepriekš minētie apstākļi jāanalizē, ņemot vērā citus administratīvā procesa laikā *Alken-Maes* izdarītos paziņojumus. Tātad jānorāda, ka 1999. gada 27. decembra atbildē uz Komisijas 1999. gada 11. novembra informācijas pieprasījumu *Alken-Maes*, vienlaikus lūdzot ņemt vērā paziņojumu par sadarbību, norādīja, ka "no 1992. gada līdz 1998. gadam ir notikušas vairākas sapulces starp *Alken-Maes* darbiniekiem, galvenokārt R. V. kungu, tātad izpilddirektoru, un *Interbrew* darbiniekiem, galvenokārt T. un J. D. kungiem, kuru laikā tika saskaņota alus izplatīšana un pārdošana Beļģijā".

239 Attiecībā uz argumentu, kas balstīts uz R. V. kunga klātbūtni 17. aprīļa sapulcē, jāuzskata, ka klātbūtne neļauj izdarīt pieņēmumu ne vienā, ne otrā virzienā, un tādējādi šis arguments ir jānoraida.

240 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, jāsecina, ka Komisija no tiesību viedokļa ir pietiekami pierādījusi, ka 1997. gada 17. aprīļa sapulce ir vērsta pret konkurenci.

Par 1998. gada 28. janvāra sapulci

241 Attiecībā uz 1998. gada 28. janvāra sapulces saturu, kuras esamību prasītāja nav apstrīdējusi, *Interbrew* Beļģijas komercdirektora A. D. kunga komentāriem rokrakstā

piešķiramā nozīme ir atkarīga no secinājumiem, kurus var izdarīt no diviem apstākļiem, proti, to satura veida un nozīmīguma pakāpes.

242 Vispirms, attiecībā uz komentāru satura veidu *Interbrew* pārstāvja A. D. kunga komentāru viendabīgums un struktūra, bez labojumiem tekstā, vedina secināt, ka tas nav sarunas atstāsts, bet piezīmes.

243 Turpinājumā, kas attiecas uz komentāru satura nozīmīguma pakāpi, redzams, ka to autors dažus apstākļus ir uztvēris kā nozīmīgus. Tas izriet, piemēram, no pirmajiem diviem punktiem, attiecīgi sauktiem "organizācija, apspriede" un "nozīmīgas lietas", kas parādās pirmajā rubrikā "Jautājumi". Tāpat trešā rubrika "Vireka saskaņošana", šķiet, norāda attiecīgās saskaņošanas iecerēto organizāciju. Turklāt otrā rubrikā, kas saukta "Atgriezeniskā saite 1.1.1994" ir minēta "īstenošana" un neļauj izslēgt faktu, ka autora prātā šī īstenošana atstāja iespaidu.

244 Zinot, ka 1998. gada 28. janvāra sapulces starp *Interbrew* un prasītāju esamība nav apstrīdēta, tāpat kā attiecībā uz 1997. gada 17. aprīļa sapulci (skat. iepriekš 237. punktu), šiem komentāriem piešķiramā nozīme jāanalizē kontekstā ar *Alken-Maes* 1999. gada 27. decembra atbildi uz Komisijas 1999. gada 11. novembra informācijas pieprasījumu, saskaņā ar kuru "no 1992. gada līdz 1998. gadam ir notikušas vairākas sapulces starp *Alken-Maes* darbiniekiem, galvenokārt R. V. kungu, tātad izpilddirektoru, un *Interbrew* darbiniekiem, galvenokārt T. un J. D. kungiem, kuru laikā tika saskaņota alus izplatīšana un pārdošana Beļģijā". Ar šo paziņojumu kā tādu prasītāja atzīst faktu, ka pret konkurenci vērstas sapulces ar tās līdzdalību notika līdz 1998. gadam. Tādējādi to saturs ļauj A. D. kunga komentāriem rokrakstā piemērot tādu nozīmi, kas pierāda, ka 1998. gada 28. janvāra sapulce bija vērsta pret konkurenci.

245 Turklāt jānorāda, ka no judikatūras izriet, ka tad, kad ir pierādīts, ka uzņēmums ir piedalījies acīmredzami pret konkurenci vērstās sapulcēs starp uzņēmumiem, tā pienākums ir izvirzīt tādus pierādījumus, kas norāda, ka tā piedalīšanās minētajās sapulcēs nav bijusi vērsta pret konkurenci, pierādot, ka tas saviem konkurentiem ir norādījis, ka ir piedalījies ar citu nolūku nekā viņi (iepriekš 216. punktā minētie spriedumi *Hüls*/Komisija, 155. punkts; *Montecatini*/Komisija, 181. punkts, un iepriekš 185. punktā minētais spriedums *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 81. punkts). Ja nav šāds pierādījums par distancēšanos, piedalīšanās minētajās sapulcēs, lai arī pasīva, ļauj uzskatīt, ka uzņēmums piedalās no šīm sapulcēm izrietošā aizliegtajā vienošanās (iepriekš 185. punktā minētais spriedums *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 84. punkts, un Pirmās instances tiesas 2002. gada 20. marta spriedums lietā T-9/99 *HFB* u.c./Komisija, *Recueil*, II-1487. lpp.164, 223. punkts). Turklāt fakts, ka šis uzņēmums nepielāgojas šo sapulču rezultātā izlemtajam, nenoņem tam atbildību par faktu, ka tas piedalās aizliegtajā vienošanās (iepriekš 185. punktā minētais spriedums *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 85. punkts; iepriekš 57. punktā minētais spriedums *Mayr-Melnhof*/Komisija, 135. punkts, un iepriekš 31. punktā minētais spriedums *Ciment*, 1389. punkts).

246 Šajā gadījumā jāatzīst, ka prasītāja nav izvirzījusi tādus pierādījumus, kas pierāda, ka tās piedalīšanās 1998. gada 28. janvāra sapulcē, kura nav apstrīdēta, nav bijusi vērsta pret konkurenci, it īpaši, pierādot, ka tā ir *Interbrew* pārstāvim norādījusi, ka tajā piedalījās ar citu nolūku nekā *Interbrew*.

247 No iepriekš minētā izriet, ka Komisija no tiesību viedokļa ir pietiekami pierādījusi, ka attiecīgais pārkāpums turpinājās līdz 1998. gada 28. janvārim.

248 Šādos apstākļos šis pamats ir jānoraida.

3. *Par pamatu, kas balstīts uz atbildību pastiprinoša apstākļa — uz Interbrew izdarīta spiediena — nepamatotu raksturu*

a) Lietas dalībnieku argumenti

249 Pēc prasītājas domām, secinot, ka tā 1994. gada 11. maija sapulces laikā ir izdarījusi spiedienu uz *Interbrew* par aizliegtās vienošanās paplašināšanu, sākot no šī brīža, draudot to izstumt no Francijas tirgus gadījumā, ja tas atsakās piešķirt prasītājai pārdošanas kvotu 500 000 hektolitru apmērā Beļģijas tirgū, Komisija kļūdās attiecībā uz attiecīgo faktu nozīmi.

250 Pirmkārt, ja patiesi laika periodā līdz 1994. gada 11. maija sapulcei pārrunas galvenokārt bija par cenām, papildu elementu, proti, pietātes pret katra klientūru un jaunu cenu, ieviešana pēc šī perioda nevarēja tikt interpretēta kā nozīmīga pārkāpuma paplašināšana. It īpaši rūpes par savstarpēju pietāti pret klientūru diktēja tikai tas, ka *Interbrew* neievēroja ekskluzīvus līgumus, kuri saistīja *Alken-Maes* ar dažiem tā klientiem. Turklāt citi jautājumi bija sapulču dienas kārtībā kā pirms, tā arī pēc 1994. gada 11. maija sapulces, tādējādi dalībnieku apspriestie jautājumi būtu jāvērtē kā sadarbības paplašināšana 1994. gada maijā.

251 Otrkārt, ja pēc 1994. gada attiecības ir attīstījušās strukturētākas aizliegtās vienošanās virzienā, šī attīstība, pat attiecībā uz cenām, atbilda abu dalībnieku interesēm, bet, it īpaši, *Interbrew* interesēm, un neviens aizliegtās vienošanās aspekts nebija tikai prasītājas interesēs.

252 Tādējādi *Interbrew* interesi noslēgt neuzbrukšanas līgumu pirms 1994. gada pierāda bažas par cenu pazemināšanos Beļģijas alus tirgū. Kā to apstrīdētajā lēmumā atzina

Komisija, *Interbrew* ir dedzīgi vēlējies vienoties par cenām Beļģijā, lai izvairītos no prasītājas agresīvas politikas šajā jomā, tomēr turpinot agresīvu politiku attiecībā uz ekskluzīviem līgumiem starp *Alken-Maes* un dažiem tās klientiem, un izvairītos no paralēlā importa par zemām cenām no Francijas. Kaut gan tā spēja ar tirdzniecības kara palīdzību izslēgt *Alken-Maes* no tirgus, *Interbrew* bija noteikts mērķis nodibināt mieru Beļģijas tirgū, kurā tā dominēja, lai varētu finansēt savu starptautisko attīstību, pateicoties Beļģijā, kur cenas bija augstākas, gūtai peļņai. Tātad *Alken-Maes* vismaz sākotnēji šai miera atjaunošanas vēlmei ir pretstatījis nežēlīgu konkurenci ar noteiktu mērķi sasniegt rentabilitātes robežu. Tātad *Interbrew* ir bijusi interese nekavējoties noslēgt neuzbrukšanas līgumu.

253 Turklāt *Interbrew* ir bijusi interese vienoties ar prasītāju par tās "alus" daļas atpirkšanu. Aizliegtā vienošanās ar *Alken-Maes* arī ir izskaidrojama ar vēlmi iegūt partneri, ieviešot tirgū jaunu cenu struktūru. Turklāt, riskējot ar sodu par dominējoša stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, *Interbrew* varēja būt interese drīzāk vienoties ar *Alken-Maes*, nekā to izstumt no tirgus.

254 Turklāt Interbrew šķietami atturīga attieksme pirms 1994. gada, uz ko Komisija balstījās apstrīdētajā lēmumā un iebildumu rakstā, atsaucoties tieši uz 1993. gada marta *Interbrew* iekšējiem komentāriem, izrietēja no kļūdas, kuru Komisija pieļāvusi attiecībā uz šī dokumenta piemērojamību. Ja arī Komisijas citētais fragments iedibina "iebildi", tā izmantošana tomēr bija tendencioza, jo no šī dokumenta izrietēja ne tikai, ka šī iebilde attiecās uz aizliegumu atbilstoši EKL 82. pantam, bet arī, ka tā laika *Interbrew* GID piespieda šo komentāru autoru vest pārrunas ar *Alken-Maes*, pierādot tieši pretēji labprātīgu piedalīšanos un neiebilšanu par aizliegto vienošanos, ko tajā laikā izlēma *Interbrew* augstākais vadītājs. Visbeidzot, Komisija nav norādījusi, ka komentāru autors, kas iedibināja iebildi 1993. gada martā, ir tas pats, kas sešus mēnešus vēlāk, kļūstot par *Interbrew* GID, uzņēmās iniciatīvu piespiest *Alken-Maes* sadarboties, lai sasniegtu *Interbrew* vēlamo cenu.

255 Komisija arī neievēroja faktu, ka *Interbrew* kopš 1994. gada noteica skaidrus mērķus saistībā ar aizliegto vienošanos, par ko liecināja vairāki apstrīdētā lēmuma apsvērumi, kas apstiprināja tā vadošo lomu aizliegtajā vienošanās pirms 1994. gada, kā tas arī ir minēts apstrīdētajā lēmumā. Turklāt tas, ka *Interbrew* aizliegto vienošanos apzīmēja ar kodētu nosaukumu, apliecināja tā strukturētu pieeju attiecīgajām darbībām. Visbeidzot, *Alken-Maes* bijušā izpilddirektora paziņojums, saskaņā ar kuru liela daļa *Interbrew* vadītāju aizliegto vienošanos vēlējās noslēgt pirms 1994. gada, arī pierādīja *Interbrew* iespējamas atturīgās attieksmes trūkumu.

256 Treškārt, lai arī prasītāja, no vienas puses, atzina, ka 1994. gada 11. maija sapulces laikā tā brīdināja *Interbrew* attiecībā uz tā līdzdalību izplatīšanas līgumu pārkāpumos Francijā, tā tomēr nav rūpējusies par precīzu minēto līgumu ievērošanu, līdz ar to neizdarot spiedienu. Apstrīdētajā lēmumā versija par to, ka uz *Interbrew* ir izdarīts spiediens, vispār ir pretrunā ar atzinumu, saskaņā ar kuru *Interbrew* nav pievērsis uzmanību prasītājas prasībai saistībā ar 500 000 hektolitru nodošanu *Alken-Maes*.

257 No otras puses, prasītājas un *Interbrew*, attiecīgi, Francijā un Beļģijā spēka samēra asimetrija ir bijusi ļoti izteikta. Tā kā Francijā prasītājai nebija dominējošs stāvoklis, tā jebkurā gadījumā nespēja izstumt *Interbrew* no šīs teritorijas. Tā kā pārdošanas vietas, par kurām ar prasītāju bija noslēgtas vienošanās par izplatīšanu, bija tikai 16 % preču noieta Francijā, bija acīmredzami nepamatoti domāt, ka *Interbrew* varēja saskarties ar risku tikt izstumtam. Turklāt iespējamām sekām, ja prasītāja stingri piemērotu līgumus par izplatīšanu Francijā, nebija nekā kopēja ar prasītājas filiāles Beļģijā izraisīto risku attiecībā uz *Interbrew* patieso ietekmi Beļģijā. Līdz ar to pastāvēja acīmredzama nesamērība starp šķietamu draudu, kas nav īstenoti, esamību un naudas soda apmēra palielināšanu šī apstākļa dēļ.

258 Turklāt, lai gan prasītāja ir piešķīrusi nozīmi *Interbrew* adresētam brīdinājumam, kas pēc tās domām skāra tikai likumīgus līdzekļus — šajā gadījumā neizmantotus — lai samazinātu *Interbrew* līdzdalību attiecībā uz tā līgumu pārkāpumiem Francijā, Komisija nav ņēmusi vērā *Interbrew* draudus un represijas pret *Alken-Maes* visā periodā. Tādējādi *Interbrew* nesamērīgā reakcija uz *Alken-Maes* agresīvo tirdzniecības politiku 1994. gadā, nepiespiestība, ar kādu tā vēlējās pārliecināt *Alken-Maes* ievērot augstas cenas politiku 1993. gadā vai vēl *Interbrew* uzbrukumi *Alken-Maes* saistītām kafejnīcām, ko pēdējā pārcieta, bija tikpat daudz pierādījumi par pastāvīgu, pret prasītāju vērstu agresiju no *Interbrew* puses, dominējošā uzņēmuma, kas "terorizēja tirgu", tādējādi gatavojoties izstumt *Alken-Maes*.

259 Attiecībā uz to, ka 1998. gada janvārī *Interbrew* izteica apmierinātību par aizliegtās vienošanās rezultātiem, par ko liecināja Beļģijas komercdirektora pierakstītie komentāri, tas nesaskan ar versiju par to, ka *Alken-Maes* izdarījusi spiedienu uz *Interbrew*.

260 Visbeidzot, ceturtkārt, prasītāja apgalvo, ka jebkurā gadījumā draudi, kurus tā ir izteikusi, nav pierādīti. Visi *Interbrew* paziņojumi ir uzrakstīti 2000. gadā un darīti zināmi Komisijai izmeklēšanas procedūras sākumstadijā. Tie ir atbilstoši *Interbrew* aizstāvības stratēģijai un līdz ar to Komisija tos nevar uzskatīt kā pierādījumus. Attiecībā uz vienīgo dokumentu, kas ir no trešās personas un pamato Komisijas versiju, proti, *Heineken* dokumentu, tas tāpat nav uzskatāms par pierādījumu.

261 Tā kā šajā dokumentā bija izklāstīti *Interbrew* paziņojumi, tas nebija neatkarīgs atzinums par izdarīto spiedienu. Nezinot ne tā autoru, ne datumu, bija arī pamats apšaubīt izdarīto komentāru patiesumu, jo vairāk tāpēc, ka nebija iespējams noteikt, vai šo dokumentu ir rakstījusi atbildīgā persona no *Heineken* vai no *Interbrew*. Turklāt šī dokumenta veidu bija grūti aptvert un tā saturs bija neizprotams. Faktiski, dokuments nebija ne vēstule, ne komentāri, bet drīzāk saraksta fragments, kurā

parādījās kāda *Interbrew* vadītāja, kas amatu ieņēma 90-tajos gados (C. kunga), kļūdaini uzrakstīts vārds un attiecībā uz kuru bija trīs ar ievilkumiem papildinātas teikumu daļas, kas šķietami bija daļa no kāda uzskaitījuma. Otrajā ievilkumā bija šādi vārdi holandiešu valodā: "Pirms trīs gadiem K. kungs lika *Interbrew* izvēlēties dot 500 000 hektolitrus *Maes* vai viņus izliks no Francijas". Vārds "dot" nebija holandiešu tekstā un vārdi *"Alken-Maes"* bija pievienoti rokrakstā. Tādējādi nav iespējams piešķirt skaidru nozīmi četrām no to konteksta atrautām rindiņām, kuras arī ir *Heineken* dokuments. Kamēr Komisija nav ieguvusi plašāku informāciju par *Heineken* dokumentu un tā satura nozīmi, tam nav pierādījuma vērtība.

262 Pēc Komisijas domām, no apstrīdētā lēmuma 45. un 46. apsvēruma, kurus prasītāja nav apstrīdējusi, izriet, no vienas puses, ka pirms 1994. gada 11. maija sapulces *Interbrew* izrādīja neizlēmību par sadarbības paplašināšanu ar prasītāju Beļģijā un ka tā pieeja bija "nesākt karu", un, no otras puses, ka pēc šī datuma ir noslēgts neuzbrukšanas līgums. Prasītājas izvirzītā versija par *Interbrew* vēlmi vienoties ar *Alken-Maes*, lai izbeigtu pēdējās agresīvu tirdzniecības politiku, ir tikai spekulatīva, kaut arī *Alken-Maes* agresīvā politika pret *Interbrew* bija neapstrīdama. Ņemot vērā *Interbrew* attieksmes izmaiņas, bija jāsecina, ka ir cēloņsakarība starp prasītājas, kas turklāt atzīst sadarbības paplašināšanos, sākot no 1994. gada 11. maija, izteiktajiem draudiem un *Interbrew* attieksmes izmaiņām.

263 Fakts, ka *Interbrew* ir nozīmīgākā Beļģijas alus tirgus dalībniece, neizslēdz, ka tai ir bijusi atturīga attieksme attiecībā uz aizliegtās vienošanās paplašināšanu, kā arī, ka tai ar tirdzniecības karu ir draudējusi kopumā ekonomiski nozīmīgāka dalībniece, it īpaši, spēcīga Francijā, valstī, kur *Interbrew* savukārt bija vājā pozīcijā. Šāds scenārijs ir vēl jo vairāk ticams, jo attiecīgie draudi bija prasītājas un *Heineken* saskaņota darbība, un *Alken-Maes* nebija atsevišķs uzņēmums, bet prasītājas filiāle, tātad

starptautiska grupa. Visbeidzot, fakts, ka *Interbrew* paziņoja, ka ir apmierināts ar iegūtajiem rezultātiem aizliegtās vienošanās beigās, neļauj secināt, ka sākotnēji tam nav bijusi atturīga attieksme.

264 Attiecībā uz prasītājas argumentu, saskaņā ar kuru no 1993. gada 12. marta M. kunga komentāriem izrakstītais citāts ir tendenciozs patiesības izklāsts, Komisija vispirms norāda, ka šī citāta izmantošana apstrīdētā lēmuma 45. apsvērumā nekādā veidā neslēpj spiedienu, kuru izdarīja *Interbrew* hierarhija. Turklāt no tā paša citāta izrietēja, ka prasītāja vēlējās pastiprināt sadarbību un ka tai bija vairāk ko iegūt, nekā *Interbrew*, ko prasītāja neminēja. Fakts, ka *Interbrew* atturīgo attieksmi varēja motivēt bažas par konkurences tiesību pārkāpuma sekām, neietekmē šīs atturīgās attieksmes esamību. Tas attiecas arī uz iniciatīvu, ar kuru *Interbrew* sākotnēji atturīgās attieksmes autors vēlāk ir saukts pie atbildības, uzspiežot *Alken-Maes* noteikt *Interbrew* vēlamo cenu. Attiecībā uz *Alken-Maes* bijušā izpilddirektora paziņojumu, saskaņā ar kuru liela daļa *Interbrew* vadītāju aizliegto vienošanos vēlējās noslēgt pirms 1994. gada, tas ir sniegts pēc faktu rašanās un ir izmantots ļoti selektīvi, noklusējot dažus tā fragmentus, kuros ir atsauce uz *Interbrew* izteiktiem draudiem.

265 Komisija atkārto, ka tā nekad nav apšaubījusi *Interbrew* interesi noslēgt aizliegto vienošanos, bet vienkārši pierādījusi, ka aizliegtās vienošanās paplašināšana bija prasītājas izdarītā spiediena rezultāts.

266 Prasītājas arguments, saskaņā ar kuru pirms 1994. gada *Interbrew* vēlējās vienoties par cenām, lai apturētu *Alken-Maes* agresīvo tirdzniecības politiku un izvairītos no paralēlā importa par zemām cenām no Francijas, nav pamatots ne ar vienu pierādījumu. Dokumentos, kas, domājams, pierāda *Alken-Maes* agresīvo cenu politiku, ir atsauce uz tikšanos starp *Alken-Maes* un *Interbrew* atbildīgām personām pēc 1994. gada maija, kas neļāva secināt, ka aizliegtās vienošanās paplašināšana šajā laikā notika pēc *Interbrew* gribas. Dokumenti attiecībā uz paralēlo importu neļāva

izdarīt secinājumus, tāpat kā dokumenti, kuri, domājams, pierāda *Interbrew* vēlmi finansēt savu starptautisko attīstību, pateicoties Beļģijā gūtai peļņai. Attiecībā uz pārrunām par iespējamu *Kronenbourg* pārpirkšanu — tās nepierāda *Interbrew* pēkšņu interesi noslēgt aizliegto vienošanos, tāpat kā bažas par dominējoša stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas sekām nepierāda *Interbrew* iniciatīvu noslēgt aizliegto vienošanos, kas arī ir nelikumīga no konkurences tiesību viedokļa.

267 Turpinājumā Komisija uzsver, ka prasītājas paskaidrojums par 1994. gada 11. maija sapulci un 500 000 hektolitru minēšana nav ticama, ievērojot, ka tā neapstrīd, ka faktiski ir dots mājiens uz šo daudzumu, kā arī izteikti zināma veida draudi.

268 Attiecībā uz to, ka prasītāja apstrīd pierādījumu par draudiem, Komisija vispirms norāda, ka prasītāja atbildē uz paziņojumu par iebildumiem minēja, ka *Alken-Maes* atbildīgā persona (R. V. kungs) informēja *Interbrew*, "kas bija sadusmota par tās [*Alken-Maes*] agresīvo politiku, ka viņš nerēķinās nopelnīt vairāk kā 500 000 hektolitrus, kas atbilst rentabilitātes robežai". Turklāt, ņemot vērā neatbilstošās darbības vireka sektorā Beļģijā, *Interbrew* ir bijis paziņots, ka prasītāja "var pieņemt stingrāku politiku attiecībā pret *Interbrew* Francijā, ja *Interbrew* neizbeidz nelikumības Beļģijā". No šiem diviem apgalvojumiem izrietēja noteikti draudi, jo lūgums konkurentam izbeigt zināmas darbības, to informējot par nepieciešamību iegūt zināmu apjomu, lai iegūtu rentabilitāti, nonāca pie lūguma nodot šo apjomu, draudot ar pretpasākumiem.

269 Komisija turklāt atzīmē, ka *Interbrew* pārstāvis (C. kungs) paziņoja, ka *Alken-Maes* pārstāvis (K. kungs) "atkārtoja prasību nodot 500 000 [hektolitrus] [*Alken-Maes*], draudot iznīcināt [*Interbrew*] Francijā". Papildus, ir "rekomendēta [*Interbrew*]/

[*Alken-Maes*] rīcība Beļģijā, kas atdarināja "līgumus Francijā"", norādot, ka "Francijas mehānisms izpaužas tādējādi, ka *Heineken* un *Kronenbourg* pārtikas pārdošanas (*Food*) direktori ļoti bieži apspriežas, lai kontrolētu attiecīgās tirgus daļas, manipulējot ar akcijām, cenām, nosacījumiem".

270 Komisija atbildē uz repliku, atbildot uz prasītājas apgalvojumu, saskaņā ar kuru, lai pierādītu draudu esamību, tā ir balstījusies tikai uz *Heineken* dokumentu, arī norāda uz *Interbrew* 2000. gada 14. janvāra paziņojumu, kurā paziņojuma autors raksta: "[prasītājas] pozīcija bija, ka [*Alken-Maes*] atrodas grūtā situācijā un [*Interbrew*] tai jāpalīdz. Arguments mūsu pārliecināšanai bija tāds, ka *Kronenbourg* var padarīt mums ļoti grūtu dzīvi Francijā".

271 Turklāt draudus neatkarīgi pierāda *Heineken* dokuments, kas minēts paziņojumā par iebildumiem, kā arī apstrīdētajā lēmumā. Šajā dokumentā, kas nav datēts un nav parakstīts, bet kas tika atrasts *Heineken* administrācijas padomes locekļa biroja atvilktnē, bija minēts, ka pirms trīs gadiem *Alken-Maes* atbildīgā persona K. kungs "lika *Interbrew* izvēlēties dot 500 000 hektolitrus *Alken-Maes* vai tikt izstumtai no Francijas tirgus. Viņš atsaucās uz *Heineken* un *Kronenbourg* sadarbības nosacījumiem Francijā".

272 Komisija uzskata, ka datuma un autora vai personu, kas zināja par šo dokumentu, identifikācijas trūkums nav mainījis šī dokumenta, kura izpaužamai versijai prasītājai bija piekļuve, pierādījuma spēku. Ņemot vērā vietu, kur tas tika atrasts, tas liek domāt, ka dokumentu ir rakstījis *Heineken* administrācijas padomes loceklis vai ka tas ir rakstīts viņam. Turklāt *Heineken* padome ir apstiprinājusi, ka tās dalībnieks ir radījis šo dokumentu.

273 Pēc Komisijas domām, prasītājas apgalvojumu viendabīgais raksturs, *Interbrew* paziņojumi un *Heineken* dokumenta saturs pierādīja faktu, ka draudi *Interbrew* patiešām ir izteikti.

274 Attiecībā uz argumentiem, kurus prasītāja izvirzīja iebildumu rakstā, lai pamatotu apgalvojumu, saskaņā ar kuru draudiem nav iestājušās sekas, ievadā Komisija norāda, ka tie netieši iepriekš pieņem, ka draudi ir izteikti. Turklāt viena no tā laika direktoriem paziņojumi, uz kuriem atsaucas prasītāja, bija nekonsekventi. Ja pēdējais norāda, ka "*Kronenbourg* nemaz nevarēja izstumt *Interbrew*", tas ir pretrunā ar faktu, kuru viņš darīja zināmu, ka "*Danone* varēja pieņemt stingrāku politiku attiecībā pret *Interbrew* Francijā, ja *Interbrew* neizbeidz nelikumības Beļģijā". Nav ticams, ka ir izteikti draudi, pilnībā apzinoties to īstenošanas neiespējamību. Attiecībā uz to, ka *Interbrew*, domājams, nepievērsa uzmanību izteiktajiem draudiem, prasītāja šo faktu nevar pierādīt, lai arī savukārt no lietas materiāliem izriet, ka *Interbrew* šos draudus ņēma nopietni.

275 Turklāt iespējams *Interbrew* pretreakcija pēc *Alken-Maes* pasākumiem attiecībā uz dzērienu noietu neļauj izslēgt, ka *Interbrew* ir ņēmis nopietni to, ko uztvēra kā draudus. Attiecībā uz dokumentiem, kuri minēti, lai pierādītu "teroru", ar kādu *Interbrew* ir valdījis tirgū, tie neļauj izdarīt secinājumus. Ne no viena dokumenta neizrietēja, ka *Interbrew* ir sistemātiski iespaidojis *Alken-Maes* tirdzniecības vietas.

276 Visbeidzot, Komisija norāda, ka prasītāja, apstrīdot, ka ir izteikusi draudus, šķiet, neapstrīd, ka draudi, lai arī tie ir bez sekām, ir atbildību pastiprinošs apstāklis.

b) Pirmās instances tiesas vērtējums

277 Kā izriet no judikatūras, ja pārkāpumā iesaistīti vairāki uzņēmumi, nosakot naudas soda apmēru, jāpārbauda katra uzņēmuma nodarītā kaitējuma būtiskums (Tiesas 1975. gada 16. decembra spriedums apvienotajās lietās no 40/73 līdz 48/73, 50/73, no 54/73 līdz 56/73, 111/73, 113/73 un 114/73 *Suiker Unie* u.c./Komisija, *Recueil*, 1663. lpp., 623. punkts), kas, it īpaši, ietver, ka jānosaka katra uzņēmuma loma pārkāpumā, kamēr ir tajā piedalījies (iepriekš 215. punktā minētais spriedums Komisija/*Anic Partecipazioni*, 150. punkts; Pirmās instances tiesas 1991. gada 17. decembra spriedums lietā T-6/89 *Enichem Anic*/Komisija, *Recueil*, II-1623. lpp., 264. punkts).

278 Šis secinājums loģiski izriet no sodu individuālās piemērošanas principa, saskaņā ar kuru uzņēmumam ir jāpiemēro sods tikai par tiem faktiem, kas individuāli tam tiek pārmesti, princips, kas ir jāpiemēro ikvienā administratīvā procesā, kurš var noslēgties ar sankciju piemērošanu atbilstoši Kopienu konkurences noteikumiem (attiecībā uz naudas soda uzlikšanu skat. Pirmās instances tiesas 2001. gada 13. decembra spriedumu apvienotajās lietās T-45/98 un T-47/98 *Krupp Thyssen Stainless* un *Acciai speciali Terni*/Komisija, *Recueil*, II-3757. lpp., 63. punkts).

279 Atbilstoši šiem principiem Pamatnostādņu 2. un 3. punkts paredz naudas soda pamatapjoma izmaiņas atkarībā no dažiem atbildību pastiprinošiem vai mīkstinošiem apstākļiem, kas ir savi katram attiecīgajam uzņēmumam. Pamatnostādņu 2. punkts iedibina neizsmeļošu atbildību pastiprinošu apstākļu izklāstu, kas jāņem vērā.

280 Šajā gadījumā apstrīdētā lēmuma 315. apsvērumā Komisija izvirzīja pret prasītāju faktu, ka tā "piespieda *Interbrew* paplašināt sadarbību, draudot ar represijām gadījumā, ja tā atsakās".

281 Ievadā jānorāda, ka Komisija ir pareizi uzskatījusi, ka fakts, ka uzņēmums, kas ir aizliegtās vienošanās dalībnieks, piespiež otru minētās aizliegtās vienošanās dalībnieku to paplašināt, draudot ar represijām atteikuma gadījumā, var tikt uzskatīts par atbildību pastiprinošu apstākli. Faktiski šāda rīcība tieši palielina ar aizliegto vienošanos nodarīto kaitējumu, un uzņēmumam, kas ir šādi rīkojies, ir jāuzņemas īpaša atbildība par šo faktu (pēc analoģijas ar aizliegtās vienošanās "chef de file" lomas novērtēšanu skat. Tiesas 1983. gada 8. novembra spriedumu apvienotajās lietās no 96/82 līdz 102/82, 104/82, 105/82, 108/82 un 110/82 *IAZ* u. c./Komisija, *Recueil*, 3369. lpp., 57. un 58. punkts, un 2000. gada 16. novembra spriedumu lietā C-298/98 P *Finnboard*/Komisija, *Recueil*, I-10157. lpp., 45. punkts; iepriekš 57. punktā minēto spriedumu *Mayr-Melnhof*/Komisija, 291. punkts).

282 Iepriekš minētā atbildību pastiprinošā apstākļa atzinuma pamatojumam Komisija pierāda cēloņsakarību starp sadarbības paplašināšanu, kura tieši ir apskatīta apstrīdētā lēmuma 236., 239., 243. un 244. apsvērumā, kas ir balstīta uz 51.–68. apsvērumā aprakstītiem faktiem attiecībā uz 1994. gadu, un represiju draudiem, kurus prasītāja izteikusi *Interbrew* sadarbības paplašināšanas atteikuma gadījumā.

283 Lai noteiktu Komisijas atzinuma par atbildību pastiprinoša apstākļa piemērošanu prasītājai pamatotību, pēc kārtas jāpārbauda, vai tas, ka ir izteikti represiju draudi, un sadarbības paplašināšana atbilst īstenībai, un gadījumā, ja abi šie faktiskie apstākļi apstiprinās, vai izteiktajiem draudiem ir bijusi faktiska ietekme uz sadarbības paplašināšanu.

284 Pirmkārt, attiecībā uz pierādījumu par to, ka ir izteikti draudi, jāatzīst, ka Komisija šajā sakarā lēma, balstoties, no vienas puses, uz C. kunga no *Interbrew* 2000. gada 12. janvāra paziņojumu, kas pievienots pielikumā Nr. 18 *Interbrew* 2000. gada 28. februāra vēstulei Komisijai, un, no otras puses, uz *Heineken* dokumenta saturu (skat. iepriekš 271. punktu). Pēc Komisijas domām, *Interbrew* paziņojuma, saskaņā ar kuru 1994. gada 11. maija sapulces laikā ir izteikti draudi, ticamību apstiprina *Heineken* dokuments, kurā minēts izteikto draudu izteikums.

285 Attiecībā uz prasītājas argumentu, saskaņā ar kuru *Interbrew* paziņojums nav uzskatāms par pierādījumu, jāatgādina, ka atbilstoši judikatūrai neviens Kopienu tiesību noteikums vai vispārējs princips neaizliedz Komisijai, apsūdzot kādu uzņēmumu, atsaukties uz cita apsūdzētā uzņēmuma paziņojumiem. Pretējā gadījumā, Komisijai piekrītošais rīcības, kas ir pretēja EKL 81. un EKL 82. pantam, pierādīšanas pienākums būtu nepierādāms un nesavienojams ar šo noteikumu pareizas piemērošanas uzraudzības uzdevumu, kurš tai ir uzlikts ar EK līgumu (iepriekš 154. punktā minētais spriedums *PVC II*, 512. punkts). Tomēr uzņēmuma, kas ir apsūdzēts par piedalīšanos aizliegtajā vienošanās, paziņojums, kura pareizību apstrīd vairāki apsūdzētie uzņēmumi, nevar uzskatīt par tādu, kas pietiekami pierāda attiecīgos faktus, kamēr to nepamato citi pierādījumi (šajā sakarā skat. Pirmās instances tiesas 1998. gada 14. maija spriedumu lietā T-337/94 *Enso-Gutzeit*/Komisija, *Recueil*, II-1571. lpp., 91. punkts). Tā kā aizliegtā vienošanās šajā gadījumā ietvēra tikai divas dalībnieces, ir pietiekami ar to, ka prasītāja ir apstrīdējusi *Interbrew* paziņojuma saturu, lai būtu nepieciešams, ka šo paziņojumu pamato citi pierādījumi. Vēl jo vairāk, tas attiecas uz paziņojumu, kas samazina uzņēmuma, kura vārdā tas ir izteikts, atbildību, to piedēvējot citam uzņēmumam. Tātad jānosaka, vai *Interbrew* paziņojumu apstiprina citi pierādījumi.

286 Tā kā Komisija, lemjot par *Interbrew* paziņojuma ticamību, ir arī balstījusies uz *Heineken* dokumentu, kas pierāda, ka ir izteikti minētie draudi, un kura pierādījuma raksturu prasītāja arī apstrīd, tad ir jānosaka, vai minētais dokuments pietiekami pierāda, ka draudi ir izteikti, lai, balstoties uz minēto dokumentu un *Interbrew* paziņojumu, varētu uzskatīt par pierādītu to, ka draudi ir izteikti. Šajā sakarā jāatgādina, ka, lai novērtētu dokumenta pierādījuma vērtību, vispirms jāpārbauda informācijas, kuru tas ietver, ticamība. Tātad, it īpaši jāņem vērā dokumenta izcelsme, tā izstrādes apstākļi, adresāts un jāpārliecinās, vai pēc satura tas šķiet saprātīgs un uzticams (tiesneša Vesterdorfa secinājumi, pildot ģenerāladvokāta pienākumus, Pirmās instances 1991. gada 24. oktobra spriedumā lietā T-1/89 *Rhône-Poulenc*/Komisija, *Recueil*, II-867. lpp., II-869. lpp., II-956. lpp.; iepriekš 31. punktā minētais spriedums *Ciment*, 1838. punkts).

287 Šajā gadījumā vispirms jāatzīst, ka *Heineken* dokuments norāda uz to, ka faktu rašanās laikā prasītājas "alus" nodaļas ģenerāldirektors "lika *Interbrew* izvēlēties dot 500 000 [hektolitrus] *Maes* vai tikt izstumtai no Francijas un [..] atsaucās uz *Heineken* un *Kronenbourg* sadarbības nosacījumiem Francijā". Šajā sakarā ir izteikti draudi, ja ir izteikta prasība, pēc kuriem ir iespējami represiju pasākumi.

288 Turpinājumā attiecībā uz dokumenta uzticamības pakāpi, pirmkārt, jānorāda, ka, lai arī tas nav datēts, *Heineken* dokuments ir noteikti radīts pirms 2000. gada 22. marta, jo sākotnēji tas ir nokopēts pie *Heineken* atbilstoši Regulas Nr. 17 14. panta 3. punktam veiktās pārbaudes laikā šajā datumā (skat. iepriekš 39. punktu), un tātad ir pastāvējis pirms procedūras uzsākšanas un paziņojuma par iebildumiem nosūtīšanas attiecīgajiem uzņēmumiem. Otrkārt, jāuzskata, ka, lai arī *Heineken* dokuments nav parakstīts, tā atrašana *Heineken* administrācijas padomes locekļa atvilktnē, proti, trešā uzņēmuma augstas amatpersonas birojā, ļauj secināt, ka šī dokumenta saturs ir uzticības cienīgs. Treškārt, fakts, ka *Interbrew* varēja attiecīgos komentārus nodot *Heineken*, kā to apgalvo prasītāja, neapstrīd tā satura ticamību. Faktiski, nekādi nav pieņemama vienīgā versija, kas varētu pamatot šaubas par dokumenta satura ticamību, proti, ka *Interbrew* varēja ar nodomu izklāstīt izdomātus faktus *Heineken*, ar vienīgo mērķi radīt versiju par izdarīto spiedienu gadījumam, ja Komisija pieņem lēmumu uzlikt naudas sodu, kas ļautu samazināt tās lomu aizliegtajā vienošanās.

289 Visbeidzot, ir svarīgi norādīt, ka, ja arī prasītāja apstrīd faktu, ka 1994. gada 11. maija sapulces laikā ir izteikti draudi, tā tomēr neapstrīd ne to, ka ir izteikts brīdinājums šajā sakarā (skat. iepriekš 256. punktu), ne to, ka sapulces laikā ir bijis izvirzīts jautājums par 500 000 hektolitru apjomu un, visbeidzot, ne arī to, ka *Heineken* dokuments attiecas uz 1994. gada 11. maija sapulci.

290 No iepriekš minētā izriet, ka *Heineken* dokumentam ir augsta pierādījuma vērtība un ka, ņemot vērā blakus apstākļus, kurus prasītāja neapstrīd, C. kunga no *Interbrew* 2000. gada 12. janvāra paziņojums kopā ar *Heineken* dokumentu pierāda, ka prasītāja patiešām draudēja *Interbrew* 1994. gada 11. maijā.

291 Otrkārt, attiecībā uz atzītās sadarbības paplašināšanu vispirms jānorāda, ka, ja prasītāja uzskata, ka starp dalībniekiem pārrunāto jautājumu maiņu vērtēt kā sadarbības paplašināšanu ir pārmērīgi, tā vismaz atzīst, ka pārrunas pēc 1994. gada maija ir attīstījušās, pat ja, pēc tās domām, šī attīstība sākotnēji ir bijusi tikai attiecībā uz "pietāti pret katra klientūru", kaut gan tā ir bijusi saistīta ar ekskluzīvām saistībām.

292 Ir arī jānorāda, ka prasītāja neapstrīd apstrīdētā lēmuma secinājumus, saskaņā ar kuriem aizliegtā vienošanās ietvēra vienošanos par tirgus sadali neuzbrukšanas līguma formā. Faktiski, tā pati norādīja Komisijai par neuzbrukšanas līguma esamību, par ko liecina *Alken-Maes* 2000. gada 7. marta vēstule Komisijai, kurā norādīts:

"Šķiet, ka tieši 1994. gada beigās ir noslēgta vienošanās starp abiem uzņēmumiem, pārklājot izplatīšanas apriti Beļģijā, bet ar īpašu niansi attiecībā uz vireka apriti. Vienošanās tieši iekļāva [..] neuzbrukšanas līgumu [..]"

293 Visbeidzot, jāatzīst, ka Komisija, it īpaši, apstrīdētā lēmuma 56., 59.–65., 73. un 104. apsvērumā no tiesību viedokļa pietiekami pierāda, ka aizliegtā vienošanās kopš 1994. gada otrā semestra ietvēra tirgus sadales komponenti. Turklāt no apstrīdētā lēmuma 53.–58. apsvērumam izriet, ka [tirgus sadales] iekļaušanas process ir sācies 1994. gada maijā.

294 Tātad jāsecina, ka kopš 1994. gada maija ir notikusi sadarbības paplašināšana ar neuzbrukšanas līgumu, aplinkus sadalot alus tirgu.

295 Treškārt, jāpārbauda, vai 1994. gada 11. maijā prasītājas izteiktie draudi bija izšķiroši, piespiežot *Interbrew* piekrist paplašināt minēto aizliegto vienošanos līdz neuzbrukšanas līgumam. Šai pārbaudei jābalstās, no vienas puses, uz prasītājas un tās filiāles *Alken-Maes*, un, no otras puses, *Interbrew* izrādītās attieksmes salīdzinošas analīzes, kā pirms 1994. gada otrā semestra, tā arī tā laikā un pēc tam, kad aizliegtās vienošanās paplašināšanas process beidzās 1994. gada 12. oktobrī ar neuzbrukšanas līgumu. *Interbrew* attieksmes pārbaude šajā sakarā ir īpaši svarīga.

296 Ievadā jānorāda, ka apstrīdētā lēmuma 313. apsvērumā Komisija norādīja, ka kā prasītāja, tā arī *Interbrew* uzņēmās iniciatīvu attiecībā uz dažādiem aizliegtās vienošanās elementiem tādējādi, ka nevienam no apsūdzētajiem dalībniekiem nebija vadoša loma attiecībā uz aizliegto vienošanos kopumā.

297 Pirmkārt, attiecībā uz katra dalībnieka attieksmi pret aizliegto vienošanos pirms 1994. gada otrā semestra un tā laikā vispirms jāatzīst, ka no apstrīdētā lēmuma izriet, ka prasītāja un tās filiāle *Alken-Maes* ir aizsākušas aizliegtās vienošanās paplašināšanu līdz neuzbrukšanas līgumam, ietverot vienošanos par tirgus daļām vai vismaz par klientūras sadali.

298 Ja sākotnēji aizliegtā vienošanās ietekmēja cenas un komercieguldījumu samazināšanos, tad 5. maijā *Interbrew* iekšējās sapulces laikā un atkārtoti 1994. gada 11. maija sapulces laikā, kur pēdējo apstiprina *Heineken* dokuments, atbilstoši *Interbrew* paziņojumiem, prasītāja pirmo reizi prasīja ņemt vērā pārdošanas apjomu kritērijus, kas var tikt pielīdzināts priekšlikumam paplašināt aizliegto vienošanos līdz tirgus

sadalei. Turklāt no apstrīdētā lēmuma 54. un 57. apsvērumā minētā *Interbrew* paziņojuma, kuru apstiprina šī paziņojuma autora 1994. gada 5. oktobra iekšējie komentāri, kuri minēti apstrīdētā lēmuma 58. apsvērumā, izriet, ka *Alken-Maes* ir izteikusi vēlmi sadalīt tirgu, un *Interbrew* ir to sapratis kā vēlmi transponēt Beļģijā līgumu mehānismus, kuros prasītāja piedalījās Francijā. Turklāt no šiem pašiem dokumentiem izriet, ka *Interbrew* bija atturīgs attiecībā uz šādu priekšlikumu.

299 Tomēr jānorāda, ka *Interbrew* attieksme liecina par aktīvu rīcību aizliegtās vienošanās sakarā līdz 1994. gada maijam. Komisija apstrīdētā lēmuma 310. apsvērumā apstiprina, ka *Interbrew* uzņēmās iniciatīvu attiecībā uz informācijas apmaiņu, kas tika uzsākta 1992. gadā, un, kā izriet no rakstveida pierādījumiem, 1993. gada augustā un novembrī *Interbrew* bija noteicošā loma attiecībā uz vienošanos par cenām mazumtirdzniecībā. No *Interbrew* 1993. gada 12. marta iekšējiem komentāriem arī jāsecina, ka šī uzņēmuma augstākais vadītājs ir aktīvi piedalījies aizliegtās vienošanās pirmajā posmā, uzliekot pienākumu padotajiem piedalīties saskaņotās darbībās. Komentāros ir šāds teksts: "acīmredzot viņi vēlas pastiprināt "sadarbību" Beļģijā. [Bijušais *Interbrew* GID] mūs piespieda uzsākt sarunas, jo "mums ir nepieciešama mazliet nauda", bet mēs esam ļoti atturīgi šajā sakarā, jo vēlamies izvairīties no problēmām, kas saistītas ar EKL 8[1]. un 8[2]. pantu".

300 Turklāt redzams, ka piecus mēnešus vēlāk, iepriekš minēto komentāru autors, kļūstot par *Interbrew* GID, pats pārņēma šādu aktīvu attieksmi attiecībā uz aizliegto vienošanos. M. kungs 1993. gada 19. augusta iekšējos komentāros *Interbrew* faktiski dara zināmu, ka var palīdzēt pārliecināt *Alken-Maes* par cenu paaugstināšanu par 4 % atkarībā no pārdošanas. Turklāt 1993. gada 3. novembra komentāros viņš atskaitās par sazināšanos ar lielākajiem izplatītājiem, rakstot šādi:

"[..] augstu novērtēja, ka *Interbrew* uzņēmās iniciatīvu saistīties ar [..] un [..] [NB: Trīs lielākie Beļģijas lielveikalu tīkli] vēlas pakāpeniski paaugstināt alus cenas [..],

sasniedzot *Interbrew* vēlamo līmeni. [..] Kad vienošanās kļūs skaidrāka, varēs plānot sapulci [trijatā] [..]. Domāju, ka nebūtu slikta doma mani uzaicināt uz galotņu sapulci ar [..] un [..]. [..] *Maes* iniciatīva pagājušajā gadā izrādījās neīstenojama: a) uzticības trūkuma dēļ, bet arī un galvenokārt b) *Maes* bija pārāk maza. Tikai [*Interbrew*] var to panākt."

301 No iepriekš minētā izriet, ka prasītājas un tās filiāles *Alken-Maes* rīcība 1994. gada otrā semestra laikā liecina par vēlmi paplašināt sadarbību līdz tirgus sadalei, savukārt *Interbrew* rīcība bija aktīva pārkāpuma pirmajā posmā, par ko liecina iniciatīvu, kuru ierobežojošais raksturs nav bijis apstrīdēts, uzņemšanās.

302 Otrkārt, attiecībā uz aizliegtās vienošanās dalībnieku attieksmi laikā no 1994. gada maija, datuma, kad ir izteikti draudi, līdz 1994. gada 24. novembrim, kad noslēgts neuzbrukšanas līgums, kas tika atkārtoti starp dalībniekiem pārrunāts 1994. gada 12. oktobrī, vispirms jāatzīst, ka, neskatoties uz prasītājas izteiktiem draudiem, *Interbrew* attieksme neatbilst tāda uzņēmuma attieksmei, kas spiediena rezultātā ir spiests pieņemt ierobežojošas vienošanās, kurā tas piedalās, paplašināšanu.

303 Tādejādi jānorāda, ka *Interbrew* GID norādīja, ka 1994. gada 7. jūlijā ir vienojies ar prasītājas augstāko vadītāju "nesākt karu, bet mēģināt iegūt laiku". Tātad prasītājas un *Alken-Maes* ieņemtā poza aizliegtās vienošanās pirmajā posmā, kas ilga no 1993. gada sākuma līdz 1994. gada pirmā semestra beigām, bija agresīva attiecībā pret *Interbrew*, un 1994. gada 11. maijā prasītājas pieņemtās nostājas, lai gan tā bija draudu apzīmogota, pamatā bija iespēja uzsākt tirdzniecības karu Francijā. Tātad *Interbrew* attieksme var tikt vērtēta ne tikai kā pakļaušanās prasītājas draudiem, bet arī kā apzināta atteikšanās uzsākt tirdzniecības karu, proti, uz konkurenci vērstu rīcību. Šajā sakarā arī jānorāda, ka apstrīdētā lēmuma 51. apsvērumā, atsaucoties uz izteiktajiem draudiem, Komisija norādīja, ka, "lai arī tā nepievērš uzmanību

prasītājas prasībai attiecībā uz 500 000 hektolitru nodošanu *Alken-Maes*, *Interbrew* nevēlas uzsākt konfliktu un abi dalībnieki paliek ciešā kontaktā".

304 Tātad redzams, no vienas puses, ka *Interbrew* pievērsa tikai nelielu uzmanību izteiktajiem draudiem, un, no otras puses, ka *Interbrew* rīcība bija vēlmes nenonākt konfliktā ar prasītāju rezultāts, kas rosina domāt, ka aizliegtās vienošanās paplašināšana varēja būt nevis spiediena rezultāts, bet drīzāk *Interbrew* izdarītās izvēles sekas. Turklāt apstrīdētā lēmuma 235. apsvērumā Komisija norāda, ka prasībai nodot 500 000 hektolitrus *Alken-Maes* nebija nekādas sekas, pat ja tā uzreiz mīkstina šo atzinumu, apgalvojot, ka *Interbrew* no šī brīža tomēr gatavojās paplašināt līgumu ar *Alken-Maes* nozīmi, un vairs neaprobežoties ar informācijas apmaiņu un vienošanos attiecībā uz cenām mazumtirdzniecībā.

305 Turklāt *Interbrew* vireka sektora Beļģijā komercdirektora sagatavotie komentāri, plānojot 1994. gada 12. oktobra sapulci, kuras laikā ir bijis noslēgts neuzbrukšanas līgums, neliecina par principiālu atturēšanos no vienošanās par tirgus sadali perspektīvas vai vienas līgumslēdzējpuses uztveres, kas radīja šādas perspektīvas. Komentāri vairāk atspoguļo to autora pārdomātu novērtējumu par šādas aizliegtās vienošanās priekšrocībām un trūkumiem attiecībā uz *Interbrew*, ieskaitot salīdzinājumu ar priekšrocībām, ko *Alken-Maes* varētu no tās saņemt. Tādējādi tajos var lasīt, ka "dominējošā stāvokļa un 1993. gada aprīļa likuma par šo jautājumu dēļ [*Interbrew*] rada papildu risku" vai vēl — ka "šādas aizliegtās vienošanās sniedz vairāk priekšrocību konkurentam nekā tirgus līderim". Komentāros sniegtā perspektīva attiecībā uz vienošanos ar *Alken-Maes* nav pozitīva, jo to autors raksta: "Personīgs vērtējums: neticu šādām vienošanām, jo tās nekad nevar tikt pielietotas

praksē, un tās nedod būtiskas priekšrocības [*Interbrew*]." Tomēr tie neliecina, ka uz *Interbrew* noteikti ir izdarīts spiediens, jo komentāri var tikt arī iztulkoti kā tādi, kas ir atkarīgi no *Interbrew* uzsāktā pārdomu procesa attiecībā uz veidu, kā pret konkurenci vērstie līgumi varētu tikt efektīvi īstenoti.

306 Turklāt jānorāda, ka *Interbrew* 1994. gada 14. oktobra iekšējie komentāri, kas ziņo par 1994. gada 12. oktobra sapulces rezultātiem, nerosina domāt, ka neuzbrukšanas līgums *Interbrew* ir uzspiests spiediena rezultātā, bet drīzāk, ka *Interbrew* iesaistījās pārrunās pat tik daudz, ka iesniedza *Alken-Maes* savu priekšlikumu. *Interbrew* Beļģijas ģenerāldirektors minētajos komentāros raksta: "pielikumā nosūtu dokumentu no mūsu draugiem un manis piedāvāto priekšlikumu uz vienas lapas. Mūsu draugi tam principā ir piekrituši". Tātad *Interbrew* piedāvātais "priekšlikums uz vienas lapas", kuru Komisija atkārto apstrīdētā lēmuma 60. apsvērumā, tieši norāda uz "džentlmeņu vienošanos", it īpaši, ietverot šādus punktus: "neuzbrukšana attiecībā uz saistībām" (proti, vireka sektora pārdošanas vietām, ar kurām ir bijis noslēgts ekskluzīvs iepirkumu līgums) un "plānveidīga neuzbrukšana preču zīmēm savu tiesību robežās".

307 Treškārt, attiecībā uz dalībnieku attieksmi pēc 1994. gada otrā semestra, vispirms jāatzīst, ka Komisija apstrīdētā lēmuma 77. apsvērumā, balstoties uz *Interbrew* iekšējiem 1995. gada jūlija dokumentiem, norāda, ka tās vadītāji uzskata, ka Beļģijā vienošanos ir ievērojuši. Turklāt apstrīdētā lēmuma 310. apsvērumā Komisija norāda, ka 1995. gadā *Interbrew* uzņēmās iniciatīvu uzsākt sarunas cenu jomā. [Apstrīdētā lēmuma] 83.–92. apsvērumā apraksts par pārrunām, kurās 1996. gadā abi dalībnieki pārrunāja jaunu cenu projektus, apstiprina, ka sadarbība ir brīvprātīga rakstura. Apstrīdētā lēmuma 92. apsvērumā Komisija, piemēram, min *Interbrew* vadītāja 1996. gada 11. oktobrī uzņēmuma akcionāram adresēta telefaksa saturu, kurā ir precizēts: "tagad ir gads, kopš mēs kopā runājam par konstruktīvu konkurenci Beļģijā. Pamatā nekas nav noticis. Un acīmredzami atbildība šajā sakarā ir dalīta. Nākamajā nedēļā mēs centīsimies atsākt šo procesu".

308 Visbeidzot, jāatzīst, ka *Interbrew* Beļģijas vireka sektora komercdirektora komentāri, kas rakstīti saistībā ar 1998. gada 28. janvāra sapulci, liecina par pozitīvu attieksmi attiecībā pret aizliegto vienošanos un kā aizliegtās vienošanās mērķus attiecībā uz vireka sektoru iekļauj "saistību ievērošanu un piegādes tiesības". Attiecībā uz saskaņotām darbībām vireka sektorā — komentāros arī ir minēts "tieša sazināšanās par nozīmīgām lietām un konkurence attiecībā uz nacionāliem klientiem".

309 No iepriekš minētā izriet, ka visā pārkāpuma laikā abi aizliegtās vienošanās dalībnieki uzņēmās pret konkurenci vērstas iniciatīvas un, it īpaši, ka, balstoties uz lietas materiāliem, nevarēja secināt, ka tikai spiediena ietekmē *Interbrew* piekrita aizliegtās vienošanās paplašināšanai līdz neuzbrukšanas līgumam. Lai gan Komisija savos dokumentos precizē, ka prasītājai piemērotais atbildību pastiprinošais apstāklis neatbrīvo *Interbrew* no atbildības par aizliegto vienošanos, *Interbrew* attieksme visa pārkāpuma laikā neļauj secināt par tiešas cēloņsakarības esamību starp prasītājas izteiktajiem draudiem 1994. gada 11. maijā un aizliegtās vienošanās paplašināšanu.

310 No tā izriet, ka saistībā ar dalībnieku attieksmi attiecībā uz aizliegto vienošanos pirms un pēc 1994. gada otrā semestra, kā arī nozīmi, kāda varēja būt šiem draudiem, ņemot vērā kontekstu, kādā tie tika izteikti, Komisija nav pietiekami iedibinājusi cēloņsakarības esamību starp izteiktajiem draudiem un aizliegtās vienošanās paplašināšanu, kuras iemesli varēja būt ne tikai draudi, bet izrietēt no abu aizliegtās vienošanās dalībnieku kopīga mērķa ierobežot konkurenci plašākā nozīmē.

311 Tātad no iepriekš minētā izriet, ka Komisija ir kļūdaini piemērojusi pret prasītāju atbildību pastiprinošu apstākli, saskaņā ar kuru tā ir piespiedusi *Interbrew* paplašināt sadarbību, tai draudot ar represijām gadījumā, ja tā atsakās.

312 Tiesas sēdē izjautāta par attiecīgiem paaugstināšanas procentiem, kurus tā ir noteikusi par katru no atbildību pastiprinošiem apstākļiem, kuri piemēroti pret prasītāju, zinot, ka naudas soda pamatapjoms tika paaugstināts kopā par 50 %, Komisija norādīja, ka, ņemot vērā, no vienas puses, apstrīdētā lēmuma motīvu daļā katram no šiem diviem atbildību pastiprinošiem apstākļiem attiecīgi piešķirto nozīmi, un, no otras puses, lēmumu pieņemšanas praksi šajā jomā, jāuzskata, ka atbildību pastiprinošam apstāklim par atkārtoti izdarītu pārkāpumu bija izšķiroša loma un ka atbildību pastiprinošam apstāklim, kas piemērots par spiediena izdarīšanu, bija mazāka loma.

313 Šādos apstākļos Pirmās instances tiesa uzskata, ka jāizmanto pilnvaras lemt neierobežotas kompetences ietvaros, kas tai piešķirtas ar 17. pantu Regulā Nr. 17, nosakot kopējo naudas soda pamatapjoma paaugstināšanu par atbildību pastiprinošiem apstākļiem 40 % apmērā.

4. *Par pamatu, kas balstīts uz nepamatoti ņemtu vērā atbildību pastiprinošu apstākli par to, ka prasītāja ir atkārtoti izdarījusi pārkāpumu*

a) Lietas dalībnieku argumenti

314 Pirmkārt, prasītāja norāda, ka tas, ka Komisija ir ņēmusi vērā šķietami atkārtoti izdarīta pārkāpuma faktu, ir ar Regulas Nr. 17 15. pantu piešķirtā pilnvarojuma pārkāpums, jo Komisija ir pilnvarota noteikt naudas soda, kuru tā uzliek, apmēru tikai atkarībā no pārkāpumam piemītošā būtiskuma un tā ilguma.

315 No dalībvalstu tiesību aktiem izriet, ka atkārtoti izdarīta pārkāpuma statuss attiecas nevis uz pārkāpumu pastiprinošiem apstākļiem, tas ir, faktu būtiskuma objektīvu novērtējumu, bet uz fakta atzīšanu no pārkāpuma izdarītāja puses, proti, tā tieksmi pieļaut šādus pārkāpumus.

316 Atbildot uz Komisijas argumentu, saskaņā ar kuru atkārtoti izdarīts pārkāpums ir [ietverts] Pamatnostādnēs kā atbildību pastiprinošs apstāklis, prasītāja norāda, ka neapšauba Komisijas tiesības ar paziņojumu par iztulkošanu paredzēt metodoloģiju naudas sodu piemērošanas jomā. Savukārt tā norāda, ko uzskata par pilnvaru pārkāpumu, proti, faktu, ka Komisija bez likumīga apliecinājuma piesavinās tiesības padarīt smagāku sodu par atkārtoti izdarītu pārkāpumu, kā arī neierobežoti lemj par šī koncepta piemērošanas nosacījumiem.

317 Attiecībā uz Komisijas norādījumu, saskaņā ar kuru prasītāja neatsaucās uz izņēmumu no nelikumības atbilstoši EKL 241. pantam, tā uzsver, ka šādu tiesību esamība nav pretrunā ar to, ka prasītāja atsaucas uz apstrīdētā lēmuma nelikumību attiecībā uz Regulu Nr. 17, kaut gan Komisija piemēroja Pamatnostādnes. Attiecībā uz Pirmās instances tiesas noraidījumu jautājumā par izņēmumu no nelikumības, uz kuru atsaucās arī Komisija un kas tika izvirzīts lietā, kurā taisīts iepriekš 245. punktā minētais spriedums *HFB* u.c./Komisija, prasītāja uzsver, ka attiecīgais spriedums bija tikai attiecībā uz konkrētu Pamatnostādņu punktu un tam nav vispārīga nozīme, kādu Komisija gribēja tam piešķirt.

318 Uz Komisijas argumentu, saskaņā ar kuru Pirmās instances tiesa ir atzinusi vairākās lietās atkārtoti izdarīta pārkāpuma konceptu, prasītāja atbild, ka nevienā no tām Pirmās instances tiesa nav tieši pasludinājusi, ka atkārtoti izdarīta pārkāpuma koncepta piemērošana ir likumīga attiecībā uz Regulu Nr. 17, ne arī attiecībā uz Kopienu tiesību vispārējiem principiem. Tādējādi iepriekš 154. punktā minētajā

spriedumā *PVC II* Pirmās instances tiesa ir balstījusies uz faktu, ka uzņēmums jau ir pieļāvis līdzīgu pārkāpumu nevis, lai palielinātu uzliktā naudas soda apmēru, bet tikai, lai atzītu Komisijas noraidījuma piemērot mīkstinošu apstākli pamatotību. Tātad Pirmās instances tiesa nav nostiprinājusi atkārtoti izdarīta pārkāpuma principu.

319 Pēc prasītājas domām, ja ir tiesa, ka Komisija, nosakot naudas soda sākotnējo apjomu, var ņemt vērā iepriekšējus pārkāpumus, lai pamatotu, ka jauns pārkāpums ir izdarīts apzināti, tas nenozīmē to, ka iepriekšēja pārkāpuma esamības dēļ var piemērot smagāku sodu par atkārtoti izdarītu pārkāpumu, to tieši likumīgi neapliecinot. Šāda palielināšana faktiski būtu tas pats, kas uzlikt jaunu sodu, kurš papildina galveno sodu, kas izskaidro, ka atkārtoti izdarīta pārkāpuma koncepts valstu tiesību sistēmās tiek uzskatīts par tādu, kas izriet no likuma un attiecībā uz kuru piemēro striktu interpretāciju. Tātad Regulā Nr. 17 nebija tieša apliecinājuma, kas ļautu Komisijai palielināt naudas sodu par atkārtoti izdarītu pārkāpumu.

320 Attiecībā uz Pirmās instances tiesas 1999. gada 11. marta spriedumu lietā T-141/94 *Thyssen Stahl*/Komisija, *Recueil*, II-347. lpp., un iepriekš 277. punktā minēto spriedumu *Enichem Anic*/Komisija prasītāja uzsver, ka, ja arī Pirmās instances tiesa tajos minēja atkārtoti izdarītu pārkāpumu kā atbildību pastiprinošu apstākli, prasītāji nebija izvirzījuši šī koncepta īstenošanas nelikumību attiecībā pret Regulu Nr. 17.

321 Otrkārt, prasītāja uzsver, ka Komisija pārkāpa *nulla poena sine lege* principu, jo tam, ka tiek ņemts vērā atkārtoti izdarīts pārkāpums kā atbildību pastiprinošs apstāklis, nav likumīga pamata Kopienu tiesību sistēmā. Tātad Tiesa ir noteikusi, ka vispārējais tiesību princips *nulla poena sine lege* ierobežo iestāžu diskrecionāro varu tādā veidā, ka sankcija, lai arī tai nav soda rakstura, var tikt uzlikta tikai tad, ja tā ir balstīta uz skaidra un nepārprotama likumīga pamata (Tiesas 1984. gada 25. septembra spriedums lietā 117/83 *Könecke*, *Recueil*, 3291. lpp., 11. punkts). Turklāt Eiropas Cilvēktiesību tiesa arī ir secinājusi, ka vispārējie principi un ar tiesībām uz aizstāvību

saistītās garantijas ir piemērojamas visām sankcijām, kuru mērķis ir gan preventīvs, gan represīvs, lai kāds būtu pārkāpuma novērtējums iekšējās tiesībās (skat. ECT 1984. gada 21. februāra spriedumu lietā *Ostürk*, A sērija Nr. 73). Tikai Padomei un Parlamentam atbilstoši to likumdošanas varai bija tiesības atkārtoti izdarīta pārkāpuma konceptam piešķirt nepieciešamo likumīgo pamatu, lai Komisija to varētu piemērot kā atbildību pastiprinošu apstākli.

322 Prasītāja arī uzsver, ka Tiesai nav bijusi iespēja izteikties par atkārtoti izdarīta pārkāpuma principa likumību saistībā ar *nulla poena sine lege* principu Komisijas iebildumu rakstā minētajās lietās, proti, iepriekš 154. punktā minētajā spriedumā *PVC II*, iepriekš 320. punktā minētajā spriedumā *Thyssen Stahl*/Komisija, un iepriekš 277. punktā minētajā spriedumā *Enichem Anic*/Komisija.

323 Turklāt valstu tiesību aktu analīze parādīja ļoti stingri noteiktu atkārtoti izdarīta pārkāpuma koncepta piemērošanu dalībvalstīs, kā arī to, ka akti, kas to iedibina, ir likumi.

324 Treškārt, prasītāja apgalvo, ka Komisija ir pārkāpusi tiesiskās drošības principu, kā arī sankciju likumības un tiesību uz aizstāvību ievērošanas principus (Tiesas 1961. gada 22. marta spriedums apvienotajās lietās 42/59 un 49/59 *Snupat*/Augstā iestāde, *Recueil*, 103. lpp., 159. punkts), jo bez jebkāda likumīga pamata, kas tieši noteiktu maksimālo termiņu starp diviem sodiem, kas ļauj piemērot atkārtoti izdarīta pārkāpuma jēdzienu, tā ņēma vērā pārkāpumus, par kuriem bija piemērots sods, attiecīgi, 1984. un 1974. gadā.

325 Valstu tiesību aktu analīze parādīja, ka viens no atkārtoti izdarīta pārkāpuma koncepta piemērošanas striktiem nosacījumiem ir maksimālais termiņš, kas parasti nepārsniedz desmit gadus, ar kuru tiek nodalīts izmeklētais pārkāpums no iepriekšējā soda. Tas, ka Pamatnostādnēs nav laika ziņā ierobežotas tiesības

atsaukties uz atkārtoti izdarītu pārkāpumu, uz ko Komisija atsaucas iebildumu rakstā, ir tieši tas, kas situāciju, kuru prasītāja apstrīd, padara sarežģītu, un kā dēļ tā uzskata, ka Komisijai bija jādefinē šāds ierobežojums Pamatnostādnēs. Tas, ka Komisija var ņemt vērā pirms 40 gadiem pieļautus pārkāpumus, pat citu tiesību kontekstā nebūtu pieņemams.

326 Ceturtkārt, prasītāja uzsver, ka ar apstrīdēto lēmumu divkārt ir pārkāpts Kopienu tiesību vispārējais *non bis in idem* princips. Smagāka soda piemērošana atkārtoti izdarīta pārkāpuma gadījumā balstījās uz diviem galvenajiem iemesliem, proti, nepieciešamību pārliecināt atkārtoti izdarīta pārkāpuma izdarītāju nepieļaut jaunus pārkāpumus nākotnē un faktu, ka atkārtoti izdarīta pārkāpuma izdarītājs pēc iepriekšējā soda apzinājās, ka tā rīcība ir nelikumīga. Tātad, pieņemot, ka atzinums par atkārtoti izdarītu pārkāpumu ir balstīts uz šiem diviem iemesliem, Komisija pieļāva kļūdu, atsaucoties uz katru no tiem otro reizi apstrīdētajā lēmumā un tādējādi palielinot naudas sodu divas reizes vienu un to pašu iemeslu dēļ.

327 Tādējādi apstrīdētajā lēmumā Komisija ir jau ņēmusi vērā, no vienas puses, centienus atturēt no turpmākām tamlīdzīgām darbībām kā pārkāpuma būtiskuma novērtējumu un, no otras puses, to, ka prasītāja zināja, ka tās rīcība ir nelikumīga, paziņojot, ka ir ņēmusi vērā faktu, ka prasītājas rīcībā bija juridiska un ekonomiska rakstura pieredze, kas deva tai iespēju vieglāk konstatēt, ka tās veiktā darbība ir pārkāpums, un tai arī ir jāapzinās sekas, ko izraisa konkurences noteikumu pārkāpumi. Otrkārt, saistībā ar atkārtoti izdarītu pārkāpumu, palielinot naudas soda apmēru to pašu divu iemeslu dēļ, kuri ir bijuši naudas soda apmēra atkarībā no pārkāpuma būtiskuma noteikšanas pamatā, Komisija ir pārkāpusi *non bis in idem* principu.

328 Piektkārt, prasītāja uzsver, ka, ņemot vērā atkārtoti izdarītu pārkāpumu, to pamatojot ar faktiem gandrīz pirms 40 gadiem, un tātad ilgākiem par pieciem

gadiem, kas noteikti ar Padomes 1974. gada 26. novembra Regulas (EEK) Nr. 2988/74 attiecībā uz noilguma termiņiem procesuālās darbībās un sankciju piemērošanā atbilstīgi Eiropas Ekonomikas kopienas transporta un konkurences noteikumiem 1. pantu (OV L 319, 1. lpp), Komisija pārkāpj noilguma termiņus, kas piemērojami procesuālās darbībās un sodu piemērošanā konkurences jomā.

329 Sestkārt un visbeidzot, prasītāja pakārtoti uzsver, ka Komisija pieņēma izpratni, kas ir acīmredzami pārmērīga, salīdzinot ar atkārtoti izdarīta pārkāpuma konceptu.

330 No vienas puses, Komisijas argumenti faktiski būtu pilnībā nepamatoti, jo ar Komisijas 1974. gada 15. maija Lēmumu Nr. 74/292/EEK attiecībā uz EKK līguma 85. panta piemērošanas procedūru (IV/400 — līgumi starp stikla iepakojuma ražotājiem) (OV L 160, 1. lpp., turpmāk tekstā — "lēmums Stikla iepakojums") uzņēmums *Boussois-Souchon-Neuvesel (BSN) SA* (prasītājas priekštecis) netika sodīts, bet pēc paziņojuma par nolīgumiem tie vienkārši tika noraidīti atbilstoši EK līguma 81. panta 3. daļai. Turklāt Komisija to ir netieši atzinusi, iebildumu rakstā norādot, ka, pat ja šis lēmums nebija jāņem vērā, bija pietiekami ar lēmumu lietā "Plakans stikls Benilukss", lai atzītu atkārtoti izdarīta pārkāpuma esamību.

331 Tātad pārmērīga stingrība attiecībā uz prasītāju parādījās faktā, ka, lai atzītu atkārtoti izdarītu pārkāpumu, tika pat ņemts vērā uz paziņojumu balstīts lēmums, kam principā ir jānodrošina tiesiskā drošība uzņēmumiem, kamēr Komisija nav pieņēmusi lēmumu. Līdz ar to tendenciozi bija minēto lēmumu novērtēt kā "atzinumu par pārkāpumu", lai pamatotu prasītājai uzliktā naudas soda palielināšanu.

332 No otras puses, ja pat nav laika ierobežojuma Komisijas pilnvarām atzīt atkārtoti izdarītu pārkāpumu, naudas soda palielināšana, kas izriet no tā, ka tiek ņemti vērā ļoti seni fakti — šajā gadījumā gandrīz pirms 40 gadiem — turklāt, radot tiesiskās nenoteiktības situāciju, bija acīmredzami pārmērīga. Faktiski, Komisija nonāca pie tā, ka no diviem uzņēmumiem — mazākajam tirgū uzlika tādu pašu naudas sodu kā uzņēmumam, kurš ir dominējošais tirgus dalībnieks. Tā arī tiecās likt noticēt, ka prasītāja ir uzņēmums, kas vairākkārt atkārtoti izdarījis pārkāpumus un neievēro Kopienu tiesības jau 40 gadus.

333 Komisija apgalvo, ka atkārtoti izdarīts pārkāpums ir minēts Pamatnostādnēs kā atbildību pastiprinošs apstāklis un ka to likumīgi varēja ņemt vērā. Komisija jau vairākkārt ir piemērojusi šo atbildību pastiprinošo apstākli, par ko Pirmās instances tiesa nav iebildusi.

334 Princips *nulla poena sine lege* izriet no krimināltiesībām un nav piemērojams šajā gadījumā. Turklāt prasītāja neievēroja, ka sodu par konkurences tiesību pārkāpumiem likumīgais pamats ir Regulas Nr. 17 15. pants un ka Komisijai šajā sakarā ir rīcības brīvība naudas sodu apmēra noteikšanā, lai ievirzītu uzņēmumu rīcību konkurences noteikumu ievērošanas virzienā. Padarot atkārtoti izdarītu pārkāpumu par atbildību pastiprinošu apstākli, Pamatnostādnēs nav radīts papildu sods, kam nav likumīga pamata.

335 Attiecībā uz minēto tiesiskās drošības principa pārkāpumu — prasītājas minētie valstu paraugi attiecas uz krimināltiesību sfēru un Pamatnostādnēs nav maksimālā termiņa ierobežojuma starp iepriekšējā pārkāpuma atzīšanu un fakta par atkārtoti izdarīta pārkāpuma ņemšanu vērā. Visbeidzot, prasītāja kļūdaini atsaucas uz 40 gadus seniem faktiem, jo abi pārkāpumi ir izdarīti attiecīgi 19 un 9 gadus pirms šī pārkāpuma sākuma, un centās padarīt ticamu, ka šie atzinumi attiecās uz citām juridiskajām personām, nevis prasītāju, lai gan mainījies ir tikai nosaukums.

336 Attiecībā uz minēto *non bis in idem* principa pārkāpumu — Komisija norāda, ka fakts, ka ir ņemts vērā atkārtoti izdarīts pārkāpums, nepārklājas ar faktu attiecībā uz būtiskumu un to, ka prasītāja, ņemot vērā tās juridiska un ekonomiska rakstura pieredzi, varēja novērtēt, ka tās veiktā darbība ir pārkāpums.

337 Attiecībā uz minēto Regulas Nr. 2988/74 pārkāpumu — attiecīgajiem faktiem nav piemērojami noteikumi par noilguma termiņiem naudas sodu piemērošanas jomā, un būtu neatbilstoši piemērot noilguma termiņu attiecībā uz laiku, kad radās fakti, attiecībā uz kuriem ir iepriekšējais atzinums par pārkāpumu. Jebkurā gadījumā faktu, kuri attiecas uz iepriekšējiem pārkāpumiem, sākuma punkts nav piemērojams, jo atkārtoti izdarīta pārkāpuma jomā noteicošais ir atzinums par pārkāpumu, kas izriet no attiecīgajiem faktiem.

338 Visbeidzot, Komisija apstrīd, ka tai ir bijusi acīmredzami pārmērīga atkārtoti izdarīta pārkāpuma izpratne un pievērš uzmanību, ka jebkurā gadījumā tā ir nostiprināta, ņemot vērā lēmumu lietā "Plakans stikls Benilukss".

b) Pirmās instances tiesas vērtējums

339 Attiecībā uz minēto Regulas Nr. 17 pārkāpumu, vispirms jāatgādina, ka atbilstoši Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktam "Komisija ar lēmumu var uzlikt uzņēmumiem vai uzņēmumu apvienībām naudas sodus no 1000 līdz 1 000 000 norēķinu vienību [EUR] vai lielākā apmērā, bet nepārsniedzot 10 % no katra pārkāpēja uzņēmuma iepriekšējā finanšu gada apgrozījuma, ja tie ar nodomu vai nolaidības dēļ pārkāpj Līguma [81.] panta 1. punktu vai [82.] pantu [..]". Šajos pašos noteikumos ir paredzēts, ka "nosakot naudas soda apmēru, ņem vērā gan pārkāpuma būtiskumu, gan tā ilgumu" (iepriekš 57. punktā minētais spriedums *LR AF 1998*/Komisija, 223. punkts).

340 Tātad, Pamatnostādņu 1. punkta pirmajā daļā ir noteikts, ka, aprēķinot naudas soda apmēru, pamatapjomu nosaka atkarībā no pārkāpuma būtiskuma un ilguma, kas ir vienīgie Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktā izklāstītie kritēriji (iepriekš 57. punktā minētais spriedums *LR AF 1998*/Komisija, 224. punkts).

341 Turpinājumā — Pamatnostādnēs kā piemērs ir minēti atbildību pastiprinoši un mīkstinošu apstākļi, kas var tikt ņemti vērā pamatapjoma palielināšanai vai samazināšanai, pēc tam tajās ir atsauce uz paziņojumu par sadarbību (iepriekš 57.42 punktā minētais spriedums *LR AF 1998*/Komisija, 229. punkts).

342 Kā vispārēja piebilde Pamatnostādnēs ir precizēts, ka naudas sodus aprēķina atbilstoši shēmai (pamatapjoms, kas izmainīts atbildību pastiprinošu vai mīkstinošu procentu ietekmē), gala rezultāts jebkurā gadījumā nedrīkst pārsniegt 10 % no uzņēmumu kopējā apgrozījuma atbilstoši Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktam [5. punkts, a) apakšpunkts]. Turklāt Pamatnostādnēs ir paredzēts, ka atkarībā no apstākļiem un tad, kad veikti visi iepriekš aprakstītie aprēķini, jāņem vērā konkrēti objektīvi nosacījumi, piemēram, īpašie saimnieciskie apstākļi, jebkāds mantisks vai finansiāls labums, ko guvuši likumpārkāpēji, īpašs attiecīgo uzņēmumu raksturojums un to reālā maksātspēja konkrētos sociālos apstākļos, un atbilstoši tam jākoriģē uzlikto naudas sodu apjoms [5. punkts, b) apakšpunkts] (iepriekš 57.42 punktā minētais spriedums *LR AF 1998*/Komisija, 230. punkts).

343 No tā izriet, ka atbilstoši Pamatnostādnēs izklāstītai metodoloģijai naudas sodu apmēra aprēķins tiek izdarīts atkarībā no diviem Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktā minētajiem kritērijiem, proti, pārkāpuma būtiskuma un tā ilguma, ievērojot maksimālo robežu salīdzinājumā ar katra uzņēmuma apgrozījumu, ko nosaka tie paši noteikumi (iepriekš 57.42 punktā minētais spriedums *LR AF 1998*/Komisija, 231. punkts).

344 Līdz ar to nevar uzskatīt, ka Pamatnostādnes ir ārpus atbilstošām sodu tiesību normām, kuras nosaka šie noteikumi (iepriekš 57. punktā minētais spriedums *LR AF 1998*/Komisija, 232. punkts).

345 Pamatnostādņu 2. punkta pirmajā ievilkumā Komisija norādīja iespēju palielināt naudas soda pamatapjomu par viena vai vairāku uzņēmumu atkārtoti izdarītu pārkāpumu kā par atbildību pastiprinošu apstākli.

346 No pastāvīgās judikatūras izriet, ka naudas sodu mērķis atturēt no turpmākām tamlīdzīgām darbībām ir viens no apstākļiem, kuru Komisija var ņemt vērā, novērtējot pārkāpuma būtiskumu, un, līdz ar to, nosakot naudas soda apmēru, jo pārkāpumu būtiskums jānosaka atkarībā no daudziem apstākļiem, it īpaši, tādiem kā lietas īpašie apstākļi, tās konteksts un naudas sodu nozīme, lai atturētu no turpmākām tamlīdzīgām darbībām, un nav noteikts obligāts vai izsmeļošs vērā ņemamo kritēriju saraksts (šajā sakarā skat. iepriekš 137. punktā minēto rīkojumu *SPO* u.c./Komisija, 54. punkts; iepriekš 137. punktā minēto spriedumu *Ferriere Nord*/ Komisija, 33. punkts; iepriekš 137. punktā minēto 1998. gada 14. maija spriedumu *Sarrió*/Komisija, 328. punkts, un iepriekš 245. punktā minēto spriedumu *HFB* u.c./Komisija, 443. punkts).

347 No judikatūras arī izriet, ka, novērtējot pārkāpuma būtiskumu, lai noteiktu naudas soda apmēru, Komisijai jāņem vērā ne tikai konkrētā gadījuma īpašie apstākļi, bet arī konteksts, kādā pārkāpums ir izdarīts, un jārūpējas, lai tās rīcība atturētu no turpmākām tamlīdzīgām darbībām, it īpaši attiecībā uz pārkāpumiem, kuri īpaši kaitē Kopienu mērķu īstenošanai (iepriekš 50. punktā minētie spriedumi *Musique diffusion française* u.c./Komisija, 105. un 106. punkts, un *ABB Asea Brown Boveri*/ Komisija, 166. punkts).

348 Šajā sakarā pieļautā pārkāpuma būtiskuma analīzē jāņem vērā iespējami atkārtoti izdarīti pārkāpumi (iepriekš 185. punktā minētais spriedums *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 91. punkts). Faktiski, atkārtoti izdarīts pārkāpums — no atturēšanas no turpmākām tamlīdzīgām darbībām aspekta — ir apstāklis, kas pamato ievērojamu naudas soda pamatapjoma palielināšanu. Tas ir pierādījums, ka iepriekš uzliktais sods nav pietiekami atturējis no turpmākām tamlīdzīgām darbībām (Pirmās instances tiesas 2003. gada 30. septembra spriedums lietā T-203/01, *Michelin*/Komisija, *Recueil*, II-4071. lpp., 293. punkts).

349 Turklāt, pretēji prasītājas apgalvotajam, atkārtoti izdarīta pārkāpuma apstāklis, lai gan tas attiecas uz pārkāpuma izdarītāja raksturojumu, proti, tā tieksmi pieļaut šādus pārkāpumus, ir ļoti nozīmīgs rādītājs par attiecīgās rīcības būtiskumu, un attiecīgi nepieciešamību palielināt soda apmēru, lai efektīvi atturētu no turpmākām tamlīdzīgām darbībām.

350 Līdz ar to jāatzīst, ka, tā kā Komisijas pienākums ir censties pietiekami atturēt no turpmākām tamlīdzīgām darbībām, it īpaši, attiecībā uz visvairāk kaitējošiem pārkāpumiem, un ciktāl mērķis atturēt no turpmākām tamlīdzīgām darbībām izriet no Komisijas veiktā pārkāpuma būtiskuma novērtējuma Regulas Nr. 17 15. panta ietvaros, Komisija, piemērojot atbildību pastiprinošu apstākli par atkārtoti izdarītu pārkāpumu attiecībā uz prasītāju, nav pieļāvusi minētā panta pārkāpumu.

351 Komisija — atzīstot, ka prasītāja ir atkārtoti izdarījusi pārkāpumu — nav pārkāpusi *nulla poena sine lege* principu, jo nav strīda, ka šī iespēja ir ierakstīta Pamatnostādņu 2. punkta pirmajā ievilkumā, un ka nevar uzskatīt, ka tā iziet ārpus atbilstošām sodu tiesību normām, kuras nosaka Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkts (iepriekš 57.42 punktā minētais spriedums *LR AF 1998*/Komisija, 231. un 232. punkts).

352 Attiecībā uz minēto tiesiskās drošības principa pārkāpumu — jāatgādina, ka noilguma termiņš nodrošinātu tiesiskās drošības aizsardzību un tā pārkāpums ir šī principa neievērošana tikai tad, ja šāds noilguma termiņš iepriekš ir bijis noteikts (šajā sakarā skat. Tiesas 1970. gada 15. jūlija spriedumu lietā 41/69 *ACF Chemiefarma*/Komisija, *Recueil*, 661. lpp., 19. punkts).

353 Tātad, ne Regulas Nr. 17 15. pants, kas ir atbilstošās sodu tiesību normas, kuras Komisija var piemērot Kopienu konkurences noteikumu pārkāpumam (skat. iepriekš 133.–135. punktu), ne Pamatnostādnes neparedz maksimālo termiņu atkārtoti izdarīta pārkāpuma atzīšanai attiecībā uz uzņēmumu. Līdz ar to šajā gadījumā nevar atzīt tiesiskās drošības principa pārkāpumu.

354 Katrā ziņā jāatgādina, ka Komisija, piemērojot atkārtoti izdarītu pārkāpumu, ir balstījusies uz faktu, ka iepriekš 1984. gada 23. jūlijā ar lēmumu Plakans stikls Benilukss ir atzīts pārkāpums attiecībā uz prasītāju. Tātad, ņemot vērā mērķi, kuru Komisija cenšas sasniegt, palielinot naudas sodu par atkārtoti izdarītu pārkāpumu, proti, atturēt pārkāpuma izdarītāju no turpmāka tamlīdzīga pārkāpuma, fakts, ka tā ir piemērojusi pirms septiņpadsmit gadiem atzītu pārkāpumu, nav tiesiskās drošības principa pārkāpums. Vēl jo vairāk, šajā gadījumā pārkāpums sākās 1993. gada 28. janvārī, proti, tikai astoņus gadus un sešus mēnešus pēc lēmuma Plakans stikls Benilukss pieņemšanas. Faktiski, soda par atkārtoti izdarītu pārkāpumu politikai ir lietderīga ietekme uz pirmā pārkāpuma izdarītāju tikai tad, ja draudi par smagāku sodu jauna pārkāpuma gadījumā ir ilgstoši, tādējādi disciplinējot tā rīcību.

355 Šī argumenta spēkā esamību neatceļ fakts, kuru Komisija arī minēja apstrīdētajā lēmumā, ka pirmais līdzīgais pārkāpums attiecībā uz prasītāju tika atzīts 1974. gada 15. maijā lēmumā Stikla iepakojums, proti, 27 gadus pirms šajā gadījumā atzītā pārkāpuma. Vēl jo vairāk, kā to Komisija pareizi atzīmēja tiesas sēdes laikā, fakts, ka

divas reizes pagāja mazāk kā desmit gadi starp pārkāpumu atzinumiem, attiecīgi, 1974. gada 15. maijā un 1984. gada 23. jūlijā, un ka prasītāja atkārtoti izdara pārkāpumus — liecina, ka tā neizdara atbilstošus secinājumus no atzinuma par Kopienu konkurences noteikumu pārkāpumu.

356 Attiecībā uz minēto *non bis in idem* principa pārkāpumu ir svarīgi norādīt, no vienas puses, ka Komisija Pamatnostādņu 1. A punkta ceturtajā daļā norādīja savu nodomu, nosakot naudas soda, kas uzlikts par pārkāpuma būtiskumu, pamatapjomu, ņemt vērā pārkāpumu izdarītāju faktisko ekonomisko spēju izraisīt ievērojamus zaudējumus citiem tirgus dalībniekiem, it īpaši patērētājiem, un noteikt tādu naudas soda apmēru, kas atturētu no turpmākām tamlīdzīgām darbībām. No otras puses, Pamatnostādņu tā paša punkta piektajā daļā Komisija papildināja, ka var arī tikt ņemts vērā fakts, ka lielu uzņēmumu rīcībā parasti ir juridiska un ekonomiska rakstura pieredze, kas dod tiem iespēju vieglāk konstatēt, ka to veiktā darbība ir pārkāpums, un tiem arī ir jāapzinās sekas, ko izraisa konkurences noteikumu pārkāpumi. Visbeidzot, Pamatnostādņu 2. punktā Komisija kā atbildību pastiprinoša apstākļa, kas var būt par iemeslu naudas soda pamatapjoma palielināšanai, piemēru minēja atkārtotu pārkāpumu, ko izdara tas pats uzņēmums.

357 Šajā gadījumā apstrīdētā lēmuma 305. apsvērumā Komisija norādīja, ka, ņemot vērā nepieciešamību noteikt tādu naudas soda apmēru, kas atturētu no turpmākām tamlīdzīgām darbībām, tiek ņemts vērā fakts, ka prasītāja ir liels starptautisks uzņēmums un turklāt uzņēmums, kas ražo vairākus produktus. Turpinājumā 306. apsvērumā Komisija norādīja, ka tiek ņemts vērā fakts, ka prasītājas un lēmuma pieņemšanas brīdī arī tās filiāles *Alken-Maes* rīcībā bija juridiska un ekonomiska rakstura pieredze, kas deva tām iespēju vieglāk konstatēt, ka to veiktā darbība ir pārkāpums, un tām arī ir jāapzinās sekas, ko izraisa konkurences noteikumu

pārkāpumi. Visbeidzot, apstrīdētā lēmuma 314. apsvērumā Komisija izklāstā par naudas soda palielināšanu attiecībā uz atbildību pastiprinošu apstākli norādīja, ka prasītāja jau ir divreiz sodīta par līdzīgiem EK līguma 81. panta pārkāpumiem.

358 Saistībā ar šo vispirms jāatzīst, ka šajā gadījumā nav apvienoti principa *non bis in idem* piemērošanas apstākļi, kuri ir definēti konkurences jomas judikatūrā (skat. iepriekš 185. punktu), jo Komisija, aprēķinot naudas soda apmēru, piemēroja atbilstošus faktiskos apsvērumus, lai noteiktu tādu naudas soda apmēru, kas atturētu no turpmākām tamlīdzīgām darbībām.

359 Jebkurā gadījumā redzams, ka ir atšķirīgi iemesli, kādēļ, novērtējot būtiskumu, tiek ņemts vērā katrs no šiem kritērijiem. Tādējādi — vispirms — nepieciešamība noteikt naudas sodu tādā apmērā, kas pietiekami attiecībā uz prasītājas ekonomisko un finansiālo spēju atturētu to no turpmākām tamlīdzīgām darbībām, pamato to, ka tiek ņemts vērā, ka prasītājas uzņēmums ir starptautisks un ražo vairākus produktus (skat. iepriekš 167.–182. punktu). Pēc tam — to, ka ir ņemts vērā, ka prasītājas rīcībā bija juridiska un ekonomiska rakstura pieredze, kas deva tai iespēju vieglāk novērtēt, ka tās veiktā darbība ir pārkāpums un šīs darbības sekas, pamato papildu nepieciešamība atturēt prasītāju no turpmākām tamlīdzīgām darbībām, par ko liecina fakts, ka prasītāja attiecīgo pārkāpumu pieļāva, neskatoties uz tās rīcībā esošiem līdzekļiem, ņemot vērā spēju veikt īpašu analīzi, lai novērtētu, ka tās darbība ir pārkāpums, un šīs darbības sekas (skat. iepriekš 175. punktu). Visbeidzot — to, ka ir ņemts vērā, ka pārkāpums ir izdarīts atkārtoti, pamato papildu nepieciešamība atturēt no turpmākām tamlīdzīgām darbībām, par ko liecina fakts, ka divu iepriekšējo pārkāpumu atzīšana nav bijusi pietiekama, lai aizkavētu atkārtot trešo pārkāpumu.

360 Attiecībā uz minēto Regulas Nr. 2988/74 pārkāpumu ir pietiekami atzīt, ka tā nosaka noilguma termiņu, kas piemērojams Komisijas pilnvarām izsludināt naudas soda piemērošanu attiecībā uz konkurences noteikumu pārkāpumu, bet tajā nav neviens noteikums, kas ierobežo Komisijas pilnvaras, nosakot naudas sodu par konkurences tiesību pārkāpumu, kā atbildību pastiprinošu apstākli ņemt vērā faktu, ka uzņēmums

jau ir bijis sodīts par līdzīgu konkurences noteikumu pārkāpumu. Līdz ar to no Komisijas atzinuma par šādu atbildību pastiprinošu apstākli attiecībā uz prasītāju neizriet Regulas Nr. 2988/74 pārkāpums.

361 Attiecībā uz argumentu, saskaņā ar kuru no atkārtoti izdarīta pārkāpuma koncepta Komisija ir izveidojusi acīmredzami pārmērīgu koncepciju, jānorāda, ka Pamatnostādņu 2. punktā Komisija atbildību pastiprinošu apstākli par atkārtoti izdarītu pārkāpumu definēja kā "atkārtots pārkāpums, ko izdara tas pats uzņēmums(-i)".

362 Turklāt jāatgādina, ka zināmā skaitā valsts tiesību sistēmās iekļautais atkārtoti izdarīta pārkāpuma jēdziens nozīmē, ka persona ir pieļāvusi jaunus pārkāpumus pēc tam, kad ir bijusi sodīta par līdzīgiem pārkāpumiem (iepriekš 320. 381punktā minētais spriedums *Thyssen Stahl*/Komisija, 617. punkts, un iepriekš 348. punktā minētais 2003. gada 30. septembra spriedums *Michelin*/Komisija, 284. punkts).

363 Tomēr jāprecizē, ka atkārtoti izdarīta pārkāpuma jēdziens, ņemot vērā tā mērķi, uzreiz nenozīmē iepriekš uzlikta naudas soda konstatēšanu, bet tikai iepriekš izdarīta pārkāpuma konstatēšanu. Faktiski, tas, ka tiek ņemts vērā, ka esošais pārkāpums ir atkārtoti izdarīts pārkāpums, nosaka uzņēmumam, kas ir vainīgs par pārkāpuma rašanās faktiem, smagāku sodu, ja izrādās, ka iepriekšējais atzinums par pārkāpumu nav bijis pietiekams, lai atturētu no pārkāpuma atkārtošanas. Šajā sakarā apstāklis, kas nosaka, ka pārkāpums ir izdarīts atkārtoti, ir nevis iepriekšēja soda uzlikšana, bet iepriekšējs atzinums par pārkāpumu attiecībā uz tā izdarītāju.

364 Attiecībā uz prasītājas argumentu, saskaņā ar kuru lēmums Stikla iepakojums, kura adresāts tā bija 1974. gadā, nebija jāņem vērā, nosakot atkārtoti izdarīta pārkāpuma

apstākli šajā gadījumā, jo šī lēmuma pamatā bija paziņojums un ar to netika uzlikts naudas sods, jānorāda, ka minētā lēmuma 3. pantā noteikts, ka "uzņēmumiem, kas ir 1. pantā norādīto līgumu dalībnieki, nekavējoties jāpārtrauc atzītie pārkāpumi".

365 Tātad prasītāja jau ir bijusi atzinuma par pārkāpumu objekts par faktiem, kas ir līdzīgi šī gadījuma faktiem. Šis apstāklis neaizkavēja prasītāju atkārtot pārkāpumu. Tātad Komisija likumīgi piemēroja atkāroti izdarītu pārkāpumu attiecībā uz prasītāju.

366 Jebkurā gadījumā jāatzīst, ka ar 1984. gada lēmumu Plakans stikls Benilukss tika uzlikts naudas sods prasītājai un līdz ar to atkārtoti izdarīts pārkāpums ir apstiprināts. Apstrīdētajā lēmumā nekas nenorāda, ka ar Komisijas atzinumu par atkārtoti izdarītu pārkāpumu, kas izriet no diviem iepriekšējiem pārkāpumiem, naudas soda apmērs ir palielināts kā par smagāku atbildību pastiprinošu apstākli, nekā gadījumā, ja tas būtu noteikts attiecībā uz vienu iepriekšējo pārkāpumu.

367 Visbeidzot, attiecībā uz argumentu, saskaņā ar kuru naudas soda palielināšana par atkārtoti izdarītu pārkāpumu ir pārmērīga, nonākot līdz tam, ka prasītājai ir uzlikts tāds pats naudas sods kā *Interbrew*, lai gan tā tirgū ir mazāka, jāatgādina, ka no pastāvīgās judikatūras izriet, ka, novērtējot pārkāpuma būtiskumu, atbilstošos gadījumos starp vērtējamiem faktiem var būt preču, kuras ir pārkāpuma priekšmets, apjoms un vērtība, uzņēmuma lielums un ekonomiskā spēja, un attiecīgi ietekme, kādu tas varēja īstenot tirgū. No tā izriet, ka, nosakot naudas soda apmēru, ir atļauts ņemt vērā kā uzņēmuma kopējo apgrozījumu, tā arī preču, kas ir pārkāpuma priekšmets, apgrozījumu, bet ne vienam, ne otram no šiem apgrozījuma apjomiem nevajag piešķirt nesamērīgu nozīmīgumu salīdzinājumā ar citiem vērtējamiem faktiem (šajā sakarā skat. iepriekš 50. punktā minēto spriedumu *Musique diffusion française* u.c./Komisija, 120. un 121. punkts; iepriekš 115. punktā minēto spriedumu *Parker Pen*/Komisija, 94. punkts, un iepriekš 158. punktā minēto spriedumu *SCA Holding*/Komisija, 176. punkts).

368 Turklāt atturēšana no turpmākām tamlīdzīgām darbībām ir viens no apstākļiem, kuru Komisija var ņemt vērā, novērtējot pārkāpuma būtiskumu, un līdz ar to, nosakot naudas soda apmēru, jo pārkāpumu būtiskums jānosaka atkarībā no daudziem apstākļiem, it īpaši, tādiem kā lietas īpašie apstākļi, tās konteksts un naudas soda nozīme, lai atturētu no turpmākām tamlīdzīgām darbībām, un nav noteikts obligāts vai izsmeļošs vērā ņemamo kritēriju saraksts (iepriekš 137. punktā minētais rīkojums *SPO* u.c./Komisija, 54. punkts; iepriekš 137. punktā minētais spriedums *Ferriere Nord*/Komisija, 33. punkts, un iepriekš 137. punktā minētais 1998. gada 14. maija spriedums *Sarrió*/Komisija, 328. punkts).

369 No tā izriet, ka fakts, ka prasītājai ir uzlikts naudas sods, kas nav samērīgs ar tā ietekmi attiecīgajā tirgū, neizriet no acīmredzami pārmērīgas koncepcijas atkārtoti izdarīta pārkāpuma kontekstā, bet no apsvērumiem, kurus Komisija varēja likumīgi ņemt vērā, lai noteiktu prasītājai uzliekamā naudas soda apmēru.

370 Noraidot šī pamata ietvaros prasītājas izvirzītos iebildumus, pamats kopumā ir jānoraida.

5. *Par pamatu, kas balstīts uz nepietiekami ņemtiem vērā piemērojamiem atbildību mīkstinošiem apstākļiem*

371 Šajā pamatā ir apvienotas četras daļas. Pirmajā daļā prasītāja atsaucas uz Komisijas atteikumu ņemt vērā pārkāpuma ietekmes uz tirgu trūkumu. Otrajā daļā tā uzsver, ka Komisija kļūdaini nav ņēmusi vērā cenu kontroles sistēmas ietekmi uz attiecīgajām darbībām un senas korporatīvas tradīcijas, kas raksturīgas alus ražotāju

sektoram. Trešajā daļā prasītāja atsaucas uz krīzes situāciju, kas valdīja faktu rašanās laikā. Visbeidzot, ceturtajā daļā tā atsaucas uz *Interbrew* stāvokļa draudīgo raksturu.

a) Par pirmo daļu, kas balstīta uz Komisijas atteikumu ņemt vērā pārkāpuma ietekmes uz tirgu trūkumu

Lietas dalībnieku argumenti

372 Prasītāja uzsver, ka atbilstoši Pamatnostādnēm, kas veltītas Komisijas parastai praksei šajā jautājumā, pēdējai kā atbildību mīkstinošu apstākli jāņem vērā fakts, ka aizliegtā vienošanās bija tikai ar ierobežotu ietekmi uz konkurenci. Vairākās lietās Komisija kā atbildību mīkstinošu apstākli ir ņēmusi vērā apstrīdēto līgumu ietekmes uz tirgu trūkumu, kā arī faktu, ka minētie līgumi nav bijuši ieviesti praksē vai ir bijuši ieviesti tikai daļēji. Fakts, ka Komisiju nesaista tās iepriekšējā prakse, nepamato, ka, pastāvot līdzīgiem faktiem, šī prakse tiek ignorēta.

373 Turklāt Komisija radīja sajukumu starp aizliegtās vienošanās būtiskuma novērtējumu un atbildību mīkstinošo apstākļu ņemšanu vērā. Lai gan Komisijai, novērtējot pārkāpuma būtiskumu, bija jāņem vērā tā ietekme uz tirgu, tai kā atbildību mīkstinošs apstāklis bija jāņem vērā tas, ka faktiski attiecīgie līgumi vai darbības, ar ko tiek izdarīts pārkāpums, netika īstenoti.

374 Secinot — fakts, ka dalībnieki neīstenoja visus no aizliegtās vienošanās izrietošos īpašos līgumus, tomēr nenozīmē, ka aizliegtā vienošanās kā tāda netika ieviesta, un ka fakts, ka daži pārkāpuma elementi nav īstenoti, nav pietiekams, lai secinātu, ka pastāv atbildību mīkstinoši apstākļi, Komisija ir ignorējusi šo faktu esamību.

375 Vispirms — pēdējie liecina, ka [vienošanās] pēc pārrunām, kas notika starp *Interbrew* un prasītāju par cenu struktūru un reklāmas politiku, tika ieviestas tikai daļēji, kam līdz ar to bija ļoti ierobežota ietekme uz tirgu.

376 Turpinājumā — *Alken-Maes* un *Interbrew* vairākkārt, tai skaitā saskaņoto darbību laikā tapušos iekšējos dokumentos, ir norādījuši, ka pārrunas ir apstājušās mēģinājuma stadijā un nav radījušas ietekmi uz konkurenci. Vairāki apstrīdētajā lēmumā Komisijas minētie dokumenti un paziņojumi norādīja uz pārrunu neefektivitāti praksē. Vairāki konkurences aspekti palika neskarti, par ko tieši liecināja aizliegtās vienošanās dalībnieku neatlaidīgā cīņa noslēgt līgumus ar saistītām kafejnīcām. Turklāt Komisijas lietas materiālos bija vairāki citi dokumenti, kuros bija minēts ietekmes uz konkurenci trūkums.

377 Turklāt pārdošanas statistika pietiekami parādīja pārrunu starp *Interbrew* un *Alken-Maes* faktiskas ietekmes uz tirgu trūkumu vai vismaz vāju ietekmi. Dalībnieki ir turpinājuši realizēt nežēlīgu konkurenci visos tirgus segmentos. No lietas materiāliem it īpaši izrietēja, ka *Alken-Maes* īstenoja agresīvu tirdzniecības atlaižu politiku pārtikas izplatīšanas sektorā 1992. un 1993. gadā. Turklāt *Alken-Maes* ir turpinājis zaudēt tirgus daļas laikā no 1993. līdz 1998. gadam un ir galvenais zaudētājs inkriminētā perioda laikā kā gaišā alus segmentā, tā arī bezalkoholiskā alus segmentā.

378 Turklāt 1994. gada laikā *Alken-Maes*, lai realizētu savu tirdzniecības politiku, ir turpinājis veikt cenu pielāgojamības pētījumus, iedibinot, ka *Interbrew* būtu galvenais zaudētājs cenu samazināšanas gadījumā. Tātad *Alken-Maes* ir turpinājis uz konkurenci vērstu politiku, kuras galvenais mērķis bija pārņemt *Interbrew* pārdošanas daļas, neskatoties uz *Interbrew* uzsāktām sarunām par cenu struktūru.

379 Visbeidzot, prasītāja norāda uz piespiedu mehānismu, kas spēj nodrošināt līguma ievērošanu un īstenošanu praksē, trūkumu — apstākli, kuru Komisija ir ņēmusi vērā kā atbildību mīkstinošu apstākli lēmumā Polipropilēns.

380 Komisija apgalvo, ka prasītājas minētie precedenti nav atbilstoši, jo tā ir prakse pirms Pamatnostādņu publicēšanas un attiecas uz situācijām, kuras nav salīdzināmas ar šo gadījumu. Šajā gadījumā pret konkurenci vērstās vienošanās ir īstenotas un dažu aspektu daļēja ieviešana ir pienācīgā veidā ņemta vērā, novērtējot aizliegtās vienošanās būtiskumu.

381 Arguments, saskaņā ar kuru dalībnieku neatlaidīgā cīņa noslēgt līgumus ar kafejnīcām liecināja par saglabātu brīvu konkurenci, nav atbilstošs. Attiecībā uz *Interbrew* atbildīgās personas izteiktajām šaubām par aizliegtās vienošanās efektivitāti, tas nav pietiekami, lai mazinātu atzinuma, kuru 1998. gada 28. janvāra sapulces laikā izteica aizliegtās vienošanās dalībnieki, attiecībā uz dažu mērķu sasniegšanu nozīmi. Visbeidzot, *Alken-Maes* tirgus daļas samazināšanās nepierāda ietekmes trūkumu, jo bez aizliegtās vienošanās tā varēja būt vēl ievērojamāka. Attiecībā uz *Alken-Maes* pētījumiem par cenu pielāgojamību — tie bija tikai iestrādes projekti, neradot nekādas šaubas par vienošanās pārkāpuma raksturu.

Pirmās instances tiesas vērtējums

382 Tādējādi, kā izriet no iepriekš 277. un 278. punktā minētās judikatūras, ja pārkāpumā iesaistīti vairāki uzņēmumi, jāpārbauda katra uzņēmuma nodarītā kaitējuma būtiskums, kas, it īpaši, ietver, ka jānosaka katra uzņēmuma loma pārkāpumā, kamēr ir tajā piedalījies.

383 Pamatnostādņu 3. punktā ar nosaukumu atbildību mīkstinoši apstākļi ir iedibināts apstākļu, kuriem pastāvot var tikt samazināts naudas soda pamatapjoms, neizsmeļošs saraksts. Tādējādi tas attiecas uz uzņēmumu vienīgi pasīva vērotāja vai sekotāja lomu pārkāpumā, pārkāpumus izraisošu līgumu vai prakses neīstenošanu, pārkāpumu pārtraukšanu, tiklīdz iejaucas Komisija, pamatotām šaubām no uzņēmuma puses attiecībā uz to, vai ierobežojošā rīcība patiešām ir pārkāpums, pārkāpumiem, kas veikti nolaidības dēļ vai netīši, kā arī uzņēmuma efektīvu līdzdalību tiesvedībā, kas neattiecas uz jomu, kas noteikta paziņojumā par sadarbību. Tādējādi visi minētie apstākļi ir balstīti uz katra uzņēmuma paša rīcību.

384 No tā izriet, ka, novērtējot atbildību mīkstinošus apstākļus, attiecībā uz apstākli par līguma neīstenošanu — jāņem vērā nevis ietekme, kas izriet no pārkāpuma kopumā, kur, novērtējot pārkāpuma būtiskumu, jāņem vērā tā faktiskā ietekme uz tirgu (Pamatnostādņu 1. A punkta pirmā daļa), bet katra uzņēmuma individuālā rīcība, novērtējot būtiskumu atkarībā no katra uzņēmuma līdzdalības pārkāpumā.

385 Šajā gadījumā ir svarīgi pārbaudīt, vai prasītājas izvirzītie argumenti iedibina, ka laikā, kad tā pievienojās pret konkurenci vērstiem līgumiem, tā faktiski ir izvairījusies

tos īstenot, rīkojoties par labu konkurencei tirgū (šajā sakarā skat. iepriekš 31. punktā minēto spriedumu *Ciment*, 4872.–4874. punkts).

386 Atbildību mīkstinoša apstākļa par līgumu faktisku neīstenošanu pamatojumam prasītāja būtībā atsaucas uz pieciem argumentiem.

387 Attiecībā uz pirmo argumentu, kas balstīts uz [vienošanos] pēc pārrunām, kas notika starp *Interbrew* un prasītāju, daļēju ieviešanu — jāatzīst, ka pēdējā neatsaucas uz vienošanās par cenu struktūras un reklāmas politikas rezultātu neīstenošanu, bet tikai to daļēju īstenošanu praksē. Līdz ar to ir svarīgi uzsvērt, ka minētā vienošanās ir tikai daļa no atzītā pārkāpuma, kas tieši ietvēra vispārēju neuzbrukšanas līgumu, līgumu par cenām mazumtirdzniecībā, klientūras sadali vireka sektorā, investīciju un reklāmas ierobežojumus vireka tirgū, kā arī informācijas apmaiņu par pārdošanas apjomu vireka sektorā un mazumtirdzniecībā.

388 Attiecībā uz otro argumentu, kas balstīts uz faktu, ka pārrunas ir apstājušās mēģinājuma stadijā un nav radījušas ietekmi uz konkurenci, ir pietiekami norādīt, ka šāds fakts, kaut arī tas būtu pierādījies, liecinātu nevis par faktisku līgumu neīstenošanu, bet tieši pretēji vēlmi, ja arī tā ir bijusi veltīga, tos ieviest. Tas pats attiecas uz to, kāda nozīme piešķirama *Interbrew* un *Alken-Maes* sarakstei par saistītām kafejnīcām. Šajā sakarā savstarpēju apvainojumu formulējums jālasa vispārēja neuzbrukšanas līguma, kas noslēgts starp šiem diviem uzņēmumiem, aspektā (skat. iepriekš 147. punktu), un šajā sakarā vispirms liecina par vēlmi ievērot šo līgumu, nevis faktiski to neīstenot. Jebkurā gadījumā sarakste, kas, domājams, ilustrē neatlaidīgu cīņu noslēgt līgumus ar saistītām kafejnīcām, notika tikai sešus mēnešus, proti, no 1996. gada augusta līdz 1997. gada janvārim.

389 Attiecībā uz trešo argumentu, proti, statistikas pierādījumu par ietekmes uz tirgu trūkumu — jāatzīst, ka tas nav atbilstošs, kaut arī būtu pierādīts, jo nekādi nepierāda faktisku līgumu neīstenošanu. Tas pats attiecas uz, domājams, realizēto agresīvu atlaižu politiku — prasītāja nav pierādījusi, ka minētā politika var tikt vērtēta kā izvairīšanās no līgumiem, kuros tā piedalījās. Katrā ziņā jāatzīst, ka šāda rīcība tikai ierobežoti ietekmēja līgumu īstenošanu, jo kā to būtības, tā arī ilguma apmērs pārspēj cīņas par konkurenci epizodes, uz kurām prasītāja atsaucas. Tādējādi, domājams, *Alken-Maes* realizētā agresīva tirdzniecības atlaižu politika pārtikas izplatīšanā atbilstoši prasītājai aprobežojās ar 1992. un 1993. gadu.

390 Attiecībā uz ceturto argumentu jānorāda — fakts, ka *Alken-Maes* turpināja 1994. gadā veikt pielāgojamības pētījumus, lai arī tie pierādītu, ka *Interbrew* no alus cenu pazemināšanas varēja zaudēt vairāk nekā *Maes*, neiedibina, ka prasītāja un tās filiāle faktiski izvairījās īstenot līgumus, rīkojoties par labu konkurencei tirgū.

391 Neviens no pirmajiem četriem prasītājas izvirzītajiem argumentiem neļauj secināt, ka tā laikā, kad pievienojās pret konkurenci vērstiem līgumiem, ir faktiski izvairījusies tos īstenot, rīkojoties par labu konkurencei tirgū.

392 Turklāt jānorāda, ka secinājums, kuru prasītāja balsta uz saviem argumentiem, proti, ka saskaņotām darbībām bija ierobežota ietekme uz tirgu, liecina tikai par faktu, ka šie argumenti neattiecas uz jautājumu par atbildību mīkstinošiem apstākļiem, bet pārkāpuma kopumā būtiskumu, kas nav šī pamata priekšmets.

393 Tas pats attiecas uz piekto prasītājas izvirzīto argumentu, proti, piespiedu mehānismu, kas spēj nodrošināt līgumu ievērošanu un ieviešanu praksē, trūkumu, jo šis raksturojums, ja tas pierādītos, atbilstoši Pamatnostādnēm bija jāņem vērā attiecībā uz pārkāpuma būtiskumu, un nav atbildību mīkstinošs apstāklis, kas balstīts uz prasītājas specifisku rīcību. Faktiski, judikatūrā ir iedibināts, ka aizliegtās vienošanās ieviešanas kontroles mehānismu trūkums pats par sevi nav atbildību mīkstinošs apstāklis (Pirmās instances tiesas 1998. gada 14. maija spriedums lietā T-348/94 *Enso Española*/Komisija, *Recueil*, II-1875. lpp., 318. punkts).

394 Turklāt jānorāda, ka lēmumā Polipropilēns, uz kuru atsaucas prasītāja, Komisija piespiedu mehānismu trūkumu neuzskatīja par atbildību mīkstinošu apstākli, kas individuāli jāpiemēro uzņēmumiem — adresātiem, bet tieši pretēji kā faktoru, kas jāņem vērā, novērtējot pārkāpuma kopumā būtiskumu.

395 Visbeidzot, attiecībā uz argumentu, saskaņā ar kuru, kā ietekmes uz tirgu, tā arī piespiedu mehānismu trūkumu Komisija iepriekš ir ņēmusi vērā kā atbildību mīkstinošu apstākli, jāprecizē, ka tas vien, ka Komisija savā iepriekšējā praksē uzskatīja, ka daži fakti bija atbildību mīkstinoši apstākļi, nosakot naudas soda apmēru, nenozīmē, ka tai ir pienākums saglabāt tādu pašu novērtējumu vēlāk pieņemtā lēmumā (skat. iepriekš 57. punktu). Komisijas iepriekšējā prakse nekalpo kā atbilstošās tiesību normas attiecībā uz naudas sodiem konkurences tiesību jomā (skat. iepriekš 153. punktā minēto judikatūru). Tātad no iepriekš 133. un 135. punktā minētās judikatūras izriet, ka Regulas Nr. 17 ietvaros Komisijas novērtējumā var būt starpība naudas sodu apmēra noteikšanā, lai ievirzītu uzņēmumu rīcību konkurences noteikumu ievērošanas virzienā, un ka fakts, ka Komisija iepriekš piemēroja noteikta apmēra naudas sodus noteikta veida pārkāpumiem, neliedz tai iespēju

paaugstināt šo apmēru Regulā Nr. 17 noteiktajās robežās, ja tas ir nepieciešams Kopienu konkurences politikas īstenošanas nodrošināšanai. Tieši pretēji — Kopienu konkurences noteikumu efektīva piemērošana pieprasa, lai Komisija varētu jebkurā brīdī pielāgot naudas sodu apmēru šīs politikas vajadzībām.

396 Pamata pirmā daļa tātad ir jānoraida.

b) Par otro daļu, kas balstīta uz to, ka Komisija nav ņēmusi vērā cenu kontroles sistēmas ietekmi un senas korporatīvas tradīcijas, kas raksturīgas alus ražotāju sektoram

Lietas dalībnieku argumenti

397 Prasītāja uzsver, ka, ievērojot Komisijas pieņemto nostāju lēmumā Grieķijas prāmji, pretēji tam, kas ir apliecināts apstrīdētā lēmuma 320. apsvērumā, abas lietas ir salīdzināmas, un Komisijai bija jāņem vērā cenu noteikšanas tradicionālās prakses alus ražotāju tirgū ietekme kā atbildību mīkstinošs apstāklis.

398 Tādējādi Komisija ir ignorējusi, ka likums par cenām, kas bija spēkā no 1945. līdz 1993. gadam, uzlika pienākumu visiem kontrolei pakļautiem uzņēmumiem — starp tiem prasītājai un citiem alus ražotājiem — iesniegt individuālus vai kolektīvus lūgumus atļaut cenu palielināšanu un tas ilga līdz 1993. gada maijam, tādējādi iekļaujoties senās korporatīvās alus ražotāju tradīcijās attiecībā uz saskaņotām darbībām un informācijas apmaiņu. Turklāt prasītāja atgādina, ka, lai gan pastāvēja divas atšķirīgas procedūras, cenu paaugstināšanas lūgumus kolektīvi iesniedza

BARK, jo šai procedūrai priekšroku deva Ekonomikas ministrs administratīvu atvieglojumu dēļ. Turklāt cenu kontroles sistēma, pieprasot, lai BARK kolektīvi iesniegtais lūgums attiecībā uz cenām un citiem pārdošanas nosacījumiem būtu ļoti detalizēts, neizbēgami veicināja vienošanos par cenām starp alus ražotājiem.

399 Attiecībā uz inkriminētās rīcības nepārtraukšanu pēc 1993. gada maija mēneša — tā iekļāvās tiesiskā regulējuma turpinājumā, kas tikai nostiprināja senu tradīciju saskaņot darbības starp alus ražotājiem. Šī tradīcija izskaidro grūtības, ar kādām dalībnieces saskārās, nekavējoties izstājoties no tradicionālās shēmas. Tādējādi cenu kontroles sistēma, kas radīja inercei labvēlīgus ieradumus, bija jāņem vērā kā atbildību mīkstinošs apstāklis, kā Komisija to ir darījusi 1982. gada 15. decembra Lēmumā 82/896/EEK par EK līguma 85. panta piemērošanu (IV/29.883 — *UGAL/BNIC*) (OV L 379, 1. lpp., turpmāk tekstā — "lēmums *BNIC*", 77. apsvērums) un 1986. gada 26. novembra Lēmumā 86/596/EEK par EK līguma 85. panta piemērošanu (IV/31.204 — *MELDOC*) (OV L 348, 50. lpp., turpmāk tekstā — "lēmums *MELDOC*", 77. apsvērums).

400 Turklāt Komisija ir kļūdījusies, nosakot datumu — ka cenu kontrole ir ietekmējusi darbību saskaņošanu tikai līdz 1992. gada 23. decembrim, kad BARK iesniedza pēdējo kolektīvo lūgumu palielināt cenas, kaut gan alus ražotāji faktiski un ar likumu līdz 1993. gada 1. maijam, datumu, kad stājās spēkā ministrijas lēmums, kas atcēla cenu kontroles sistēmu, tika mudināti saskaņot dažas alus cenas. Apstrīdētā lēmuma 247. apsvērumā Komisija ir kļūdaini secinājusi, ka 1993. gada 28. janvāra sapulce, kas notikusi pēc 1992. gada 23. decembra, nevar tikt uzskatīta par sapulci, kas notikusi starp alus ražotājiem BARK ietvaros attiecībā uz kolektīvu paziņojumu par cenu palielināšanu.

401 Visbeidzot, apstrīdētā lēmuma 247. apsvērumā, atsaucoties uz sapulci ar alus lieltirgotājiem, atteikuma ņemt vērā cenu kontroli kā atbildību mīkstinošu apstākli

pamatojumam, Komisija nenovērtēja faktu, ka cenu kontroles sistēma attiecās ne tikai uz ražotājiem, bet arī uz alus importētājiem.

402 Komisija uzsver, ka apstrīdētajā lēmumā tā norādīja, ka pretēji lēmumā Grieķijas prāmji norādītajiem faktiem, alus ražotāju kolektīva pieeja, paziņojot par cenu palielināšanu, bija tikai iespēja, nevis pienākums. Šajā sakarā nebija būtiski, ka Ekonomikas ministrs ir devis priekšroku kolektīviem pasākumiem. Komisija papildina, ka, ja cenu tiesiskam regulējumam būtu tāda ietekme, kādu prasītāja tam piedēvē, tad vienošanās būtu iesaistīti visi alus ražotāji, nevis tikai divi galvenie alus ražotāji, kas bija iesaistīti.

403 Komisija papildina, ka, ja arī cenu kontrole beidzās 1993. gada 1. maijā, jebkurā gadījumā pēdējais kopējais paziņojums par cenu palielināšanu bija iesniegts 1992. gada 23. decembrī, un ka pirmie fakti attiecībā uz vienošanos, kas ņemti vērā, ir datējami ar 1993. gada 28. janvāri, kas ir pēc minētā datuma. Tātad "korporatīva tradīcija", ja arī tā pierādītos, nemainīgi nebūtu atbildību mīkstinošs apstāklis. Attiecībā uz lēmumiem *BNIC* un *MELDOC* — tie ir bijuši pirms Pamatnostādņu publicēšanas, un tajos cenu kontroles sistēmas esamība nav piemērota kā atbildību mīkstinošs apstāklis.

Pirmās instances tiesas vērtējums

404 Ievadā vispirms jānorāda, ka prasītāja neapstrīd Komisijas atzinumu par pārkāpuma esamību kopš 1993. gada 28. janvāra. Turpinājumā — no apstrīdētā lēmuma izriet, ka cenu kontroles mehānisms bija piemērojams Beļģijas alus ražotāju sektorā līdz 1993. gada 1. maijam, datumam, kad tas tika atcelts, kas netik nav apstrīdēts. Tātad jānosaka, vai minētā mehānisma esamība līdz šim laikam ir atbildību mīkstinošs apstāklis, kurš Komisijai bija jāņem vērā. Šajā sakarā jānorāda, ka prasītājas

arguments būtībā ir atsauce uz Pamatnostādņu 3. punkta ceturtajā ievilkumā minētā atbildību mīkstinošā apstākļa, proti, "pamatotas šaubas no uzņēmuma puses attiecībā uz to, vai ierobežojošā rīcība patiešām ir pārkāpums", piemērošanu.

405 Pirmkārt, jānorāda, ka atbildē uz Pirmās instances tiesas jautājumiem tiesas sēdes laikā par cenu kontroles mehānisma, kas bija spēkā līdz 1993. gada 1. maijam, konkrētu nozīmi, prasītāja norādīja, ka no dokumentiem attiecībā uz cenu kontroli skaidri izriet, ka alus ražotāji varēja iesniegt Ekonomikas ministra izskatīšanai kolektīvu lūgumu ar BARK starpniecību, ja nepieciešams, saglabājot cenu konfidencialitāti, vai individuālus lūgumus.

406 Otrkārt, jāatzīst, ka, ņemot vērā, no vienas puses, ka attiecīgie fakti pēc to veida bija sevišķi būtiski (skat. iepriekš 145.–155. punktu), un, no otras puses, prasītājas un tās filiāles *Alken-Maes* rīcībā esošos materiālos un intelektuālos resursus, kas tām ļāva novērtēt vides, kurā tās atrodas, tiesiskā regulējuma raksturojumu, un sekas, kas var no tā izrietēt, attiecībā uz to rīcību no Kopienu konkurences tiesību viedokļa nevar likumīgi apgalvot, ka cenu kontroles mehānisms, kas bija spēkā līdz 1993. gada 1. maijam, radīja prasītājai pamatotas šaubas attiecībā uz ierobežojošās rīcības pārkāpuma raksturu. Vēl jo vairāk, ja iepriekš attiecībā uz prasītāju ir bijuši atzinumi par līdzīgiem Kopienu konkurences tiesību pārkāpumiem.

407 Treškārt, attiecībā uz lēmumiem, kas atbilstoši prasītājai, bija precedenti tam, ka Komisija ir ņēmusi vērā cenu kontroles sistēmas esamību kā atbildību mīkstinošu apstākli, jāatzīst, ka atbilstoši iepriekš 395. punktā minētajai judikatūrai tas vien, ka Komisija savā iepriekšējā praksē uzskatīja, ka daži fakti bija atbildību mīkstinoši apstākļi, nosakot naudas soda apmēru, nenozīmē, ka tai ir pienākums saglabāt tādu pašu novērtējumu vēlāk pieņemtā lēmumā. Komisijas iepriekšējā prakse nekalpo kā

atbilstošās tiesību normas attiecībā uz naudas sodiem konkurences tiesību jomā. Regulas Nr. 17 ietvaros Komisijas novērtējumā var būt starpība naudas sodu apmēra noteikšanā, lai ievirzītu uzņēmumu rīcību konkurences noteikumu ievērošanas virzienā, un ka fakts, ka Komisija iepriekš piemēroja noteikta apmēra naudas sodus noteikta veida pārkāpumiem, neliedz tai iespēju paaugstināt šo apmēru Regulā Nr. 17 noteiktajās robežās, ja tas ir nepieciešams Kopienu konkurences politikas īstenošanas nodrošināšanai. Tieši pretēji — Kopienu konkurences noteikumu efektīva piemērošana pieprasa, lai Komisija varētu jebkurā brīdī pielāgot naudas sodu apmēru šīs politikas vajadzībām.

408 Tā kā cenu kontroles mehānisma esamība šajā gadījumā nav atbildību mīkstinošs apstāklis laika periodā no 1993. gada 28. janvāra līdz 1. maijam, no tā jāsecina, ka šāds apstāklis *a fortiori* nav atzīstams attiecībā uz prasītāju laika posmā pēc 1993. gada 1. maija.

409 Tātad pamata otrā daļa ir jānoraida.

c) Par trešo daļu, kas balstīta uz Komisijas atteikumu ņemt vērā sektora krīzes situāciju

Lietas dalībnieku argumenti

410 Atbilstoši prasītājai, Komisijai atbilstoši tās iepriekšējai praksei līdz 1998. gadam un Tiesas judikatūrai bija jāņem vērā fakts, ka aizliegtā vienošanās ir attīstījusies tirgus

krīzes kontekstā un šis konteksts jāuzskata par atbildību mīkstinošu apstākli. Komisija tikai norāda, ka situācija šajā gadījumā nebija salīdzināma ar situācijām, kas norādītas lēmumos, kuros krīzes situācija ir ņemta vērā, bez papildu paskaidrojumiem norādot uz lēmumiem *Ciment*, *PVC II* un Tērauda caurules bez metinātas šuves.

411 Beļģijas alus ražotāji tomēr ir saskārušies ar nepārtrauktu pieprasījuma krišanos un ražošanas jaudas pārpalikumu, kā arī lielo izplatītāju spiedienu uz gaišā alus cenām. Turklāt apstrīdētajā lēmumā Komisija pati ir atzinusi, ka 90-tajos gados ir fiksētas grūtības tirgū. Šajā gadījumā prasītājas filiāles darbības Beļģijā finansiāli ir bijušas ļoti vājas 1993. gadā. Prasītāja papildina, ka, ja patiesi šī ir vērā ņemama sektora krīzes situācija, nevis uzņēmuma, atsevišķi ņemot, krīzes situācija, tā vēlas uzsvērt, ka sarežģītais finansiālais stāvoklis, ar kuru saskārās *Alken-Maes*, tieši izrietēja no alus tirgus lejupslīdes, kas nebija "maznozīmīga" — kā to norādīja Komisija, jo patēriņa samazināšanās par 15 % ir bijusi laikā no 1993. gada līdz 1998. gadam, radot ražošanas jaudas pārpalikumu, kas Komisijai arī bija jāņem vērā, tāpat kā lēmumos *PVC II* un *Ciment*.

412 Komisija vispirms uzsver, ka uzņēmuma finansiālais stāvoklis neliecina par attiecīgā sektora ekonomisko krīzi, kas ņemama vērā kā atbildību mīkstinošs apstāklis, un ka Tiesas judikatūra vienmēr ir atteikusies ņemt vērā uzņēmuma zaudējumus nesošu stāvokli kā atbildību mīkstinošu apstākli. Turklāt lēmumi, uz kuriem prasītāja atsaucas, galvenokārt bija [pieņemti] pirms Pamatnostādņu publicēšanas un līdz ar to nav atbilstoši. Katrā ziņā krīzes situācija, uz kuru ir izdarīta atsauce, nav salīdzināma ar situācijām, kuras Komisija līdz šim ir ņēmusi vērā.

Pirmās instances tiesas vērtējums

413 Vispirms jānorāda, ka atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai Komisijai, nosakot naudas soda apmēru, nebija pienākums ņemt vērā uzņēmuma finansiālās grūtības, kas radītu nepamatotas konkurences priekšrocības uzņēmumiem, kuri nav pietiekami pielāgojušies tirgus apstākļiem (šajā sakarā skat. iepriekš 281. punktā minēto spriedumu *IAZ* u.c./Komisija, 54. un 55. punkts; Pirmās instances tiesas 1998. gada 14. maija spriedumu lietā T-319/94 *Fiskeby Board*/Komisija, *Recueil*, II-1331. lpp., 75. un 76. punkts, un iepriekš 393. punktā minēto spriedumu *Enso Española*/Komisija, 316. punkts). Argumenti, kas ir balstīti uz to, ka *Alken-Maes* bija finansiāli vāja 1993. gadā, novērtējot atbildību mīkstinošu apstākļu esamību, nav piemērojami.

414 Turklāt tādi apstākļi kā pieprasījuma nepārtraukta krišanās, kuru jebkurā gadījumā, kā to norādīja Komisija, prasītāja sākotnēji atbildē uz paziņojumu par iebildumiem bija novērtējusi par 15 % desmit nevis piecos gados, no tā izrietošs ražošanas jaudas pārpalikums vai vēl spiediens, ko lielie izplatītāji ir izdarījuši uz cenām, ja arī tie pierādītos, attiecās uz riskiem, kas piemīt katrai ekonomiskai darbībai, kas paši par sevi neraksturoja strukturālu vai konjunkturālu izņēmuma stāvokli, kas ņemams vērā, nosakot naudas soda apmēru.

415 Visbeidzot, attiecībā uz argumentu, saskaņā ar kuru Komisijas iepriekšējā prakse to saistīja, jāatgādina, ka atbilstoši iepriekš 395. punktā minētajai judikatūrai tas vien, ka Komisija savā iepriekšējā praksē uzskatīja, ka daži fakti bija atbildību mīkstinoši apstākļi, nosakot naudas soda apmēru, nenozīmē, ka tai ir pienākums saglabāt tādu pašu novērtējumu vēlāk pieņemtā lēmumā. Komisijas iepriekšējā prakse nekalpo kā atbilstošās tiesību normas attiecībā uz naudas sodiem konkurences tiesību jomā. Regulas Nr. 17 ietvaros Komisijas novērtējumā var būt starpība naudas sodu apmēra noteikšanā, lai ievirzītu uzņēmumu rīcību konkurences noteikumu ievērošanas virzienā, un ka fakts, ka Komisija iepriekš piemēroja noteikta apmēra naudas sodus

noteikta veida pārkāpumiem, neliedz tai iespēju paaugstināt šo apmēru Regulā Nr. 17 noteiktajās robežās, ja tas ir nepieciešams Kopienu konkurences politikas īstenošanas nodrošināšanai. Tieši pretēji — Kopienu konkurences noteikumu efektīva piemērošana pieprasa, lai Komisija varētu jebkurā brīdī pielāgot naudas sodu apmēru šīs politikas vajadzībām.

416 Tātad pamata trešā daļa ir jānoraida.

d) Par ceturto daļu, kas balstīta uz *Interbrew* stāvokļa draudīgo raksturu

Lietas dalībnieku argumenti

417 Atbilstoši prasītājai, Komisijai atbilstoši tās iepriekšējai praksei un Tiesas judikatūrai kā atbildību mīkstinošs apstāklis bija jāņem vērā, ka aizliegtās vienošanās laikā *Alken-Maes* attiecībā pret *Interbrew* atradās vājākā pozīcijā un atkarībā no tās, jo pēdējā dominējošu stāvokli tirgū ieņēma kopš 1987. gada.

418 Lietas materiāli skaidri pierādīja *Interbrew* stāvokļa draudīgo raksturu. Tādējādi 1993. gada 19. augusta C. kungam adresētos komentāros M. kungs apstiprināja, ka ir gatavs "pārliecināt" *Alken-Maes* sekot *Interbrew* pēc tam, kad tā bija vienpusēji izlēmusi palielināt cenas. Turklāt sarakste starp *Interbrew* un *Alken-Maes* pēc pēdējās iebildumiem par *Interbrew* mēģinājumu vienoties par dzērienu, kuri bija līgumiski saistīti ar *Alken-Maes*, ražošanu, kur *Interbrew* piedāvāja uzņemties

kompensāciju par līgumu laušanu apmaiņā pret jauna līguma parakstīšanu ar to, liecināja par stratēģiju izstumt *Interbrew*, kuru pastiprināja pieaugošā vertikālā integrācija. Turklāt pārmērīga reakcija, kuru *Interbrew* izrādīja pret *Alken-Maes* politiku 1994. gadā, norādīja uz tādu spēju kaitēt, ka *Alken-Maes* uztraucās par savu pastāvēšanu.

419 Turklāt prasītāja uzskata, ka Komisija kļūdaini apgalvo, ka *Interbrew* stāvokļa draudīgais raksturs pret *Alken-Maes* ir neloģisks un pretējs pārkāpuma veidam. Komisija nav ievērojusi *Interbrew* interesi noslēgt un turpināt aizliegto vienošanos. Turklāt izbrīna, ka Komisija nesaskata nesaderību starp apgalvojumu, no vienas puses, ka prasītāja atradās draudīgā stāvoklī attiecībā pret *Interbrew* un, no otras puses, ka tajā pašā laikā tā ir vienojusies ar *Interbrew*.

420 Visbeidzot, izvirzot apsūdzību prasītājai, ka tā, atsaucoties uz *Interbrew* draudīgo raksturu, nav ņēmusi vērā savu līdzdalību aizliegtajā vienošanās, Komisija ir kļūdaini pārspīlējusi prasītājas ietekmi uz *Alken-Maes*, kaut gan tai nebija aktīva loma *Alken-Maes*, prasītāja tieši pretēji centās pārtraukt savu darbību attiecībā uz "alu" pēc iespējas labākos apstākļos.

421 Atbilstoši Komisijai — prasītāja, atsaucoties uz *Interbrew* stāvokļa draudīgo raksturu, pazaudēja no redzesloka ne tikai savu lielumu un nozīmību Francijas alus tirgū, bet arī faktu, ka gadījumā, ja prasītāja vai tās filiāle ir bijusi pilnīgā atkarībā no *Interbrew*, tad līgumam nav bijis priekšmeta. Turklāt pastāvēja atšķirība starp draudiem, kurus izteica prasītāja, tiecoties paplašināt aizliegto vienošanos Beļģijas tirgū, un iespējamiem *Interbrew* izteiktajiem draudiem, kas, domājams, attiecās uz to pašu tirgu, uz kuru attiecās aizliegtā vienošanās. Ja tas, ka Francijā izteiktie draudi liek *Interbrew* piekrist paplašināt aizliegto vienošanos Beļģijā, ir loģiski, tad savukārt tas, ka *Interbrew* ir piekritis vienoties ar uzņēmumu, kas ir pakļauts tā ietekmei, ir neloģiski.

Pirmās instances tiesas vērtējums

422 Vispirms jāatgādina, ka šajā gadījumā prasītāja neapstrīd, ka ir piedalījusies EK līguma 81. panta pārkāpumā, kas ir pret konkurenci vērstu līgumu kopums. Tātad atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai līguma EK līguma 81. panta 1. daļas nozīmē esamība ietver, ka attiecīgie uzņēmumi ir izteikuši kopēju vēlmi noteiktā veidā darboties tirgū (šajā sakarā skat. iepriekš 352. punktā minēto Tiesas spriedumu *ACFChemiefarma*/Komisija, 112. punkts, un 1980. gada 29. oktobra spriedumu apvienotajās lietās no 209/78 līdz 215/78 un 218/78 *Van Landewyck* u.c./Komisija, *Recueil*, 3125. lpp., 86. punkts; iepriekš 57. punktā minēto Pirmās instances tiesas 1991. gada 17. decembra spriedumu *Hercules Chemicals*/Komisija, 256. punkts; 2000. gada 26. oktobra spriedumu lietā T-41/96 *Bayer*/Komisija, *Recueil*, II-3383. lpp., 67. punkts, un 2004. gada 14. oktobra spriedumu lietā T-56/02 *Bayerische Hypo- und Vereinsbank*/Komisija, Krājums, II-3495. lpp., 59. punkts). No tā izriet, ka līguma jēdziens EK līguma 81. panta 1. daļas nozīmē, kā tas ir iztulkots judikatūrā, ir balstīts uz to, ka sakrīt vismaz divu dalībnieku vēlmes (iepriekš minētie spriedumi *Bayerische Hypo- und Vereinsbank*/Komisija, 61. punkts, un *Bayer*/Komisija, 69. punkts, un minētā judikatūra). Tātad prasītāja nevar apgalvot, ka ir darbojusies tikai *Interbrew* ietekmes rezultātā.

423 Turklāt judikatūrā ir iedibināts, ka uzņēmumam, kurš piedalās sapulcēs, kuru mērķis ir vērsts pret konkurenci, pat citu dalībnieku ar lielāku ekonomisku spēju ietekmē, vienmēr ir iespēja drīzāk iesniegt sūdzību Komisijai, ziņojot par attiecīgajām pret konkurenci vērstajām darbībām, nekā turpināt piedalīties minētajās sapulcēs (iepriekš 245.164 punktā minētais spriedums *HFB* u.c./Komisija, 226. punkts).

424 No tā izriet, ka ne tas, ka prasītāja, domājams, ir atradusies *Interbrew* ietekmē, ne draudīgs stāvoklis, ko pēdējā, domājams, ir ieņēmusi attiecībā pret prasītāju, neraksturo situāciju, kas Komisijai jāņem vērā kā atbildību mīkstinošs apstāklis.

425 Tātad pamata ceturtā daļa jānoraida, un attiecīgi pamats kopumā ir jānoraida.

6. *Par pamatu, kas balstīts uz nepareizu prasītājas sadarbības apmēra novērtējumu, pārkāpjot vienlīdzīgas attieksmes principu un paziņojumu par sadarbību*

426 Prasītāja uzsver, ka, piemērojot paziņojuma par sadarbību D. punktu, tai uzliktais naudas sods bija jāsamazina par 50 %. Šim pamatam ir divas daļas. Pirmajā daļā prasītāja apgalvo, ka Komisija nepareizi novērtēja tās sadarbību atbilstoši paziņojuma par sadarbību D. 2. punkta pirmajam ievilkumam, pienācīgi nenovērtējot sadarbības apmēru no lēmumu pieņemšanas prakses viedokļa un pārkāpjot vienlīdzīgas attieksmes principu. Otrajā daļā prasītāja apgalvo, ka pēc paziņojuma par iebildumiem saņemšanas pēc būtības nav apstrīdējusi faktus, uz kuriem Komisija balstīja savu apsūdzību, un atsaucas uz paziņojuma par sadarbību pārkāpumu, jo Komisija ir uzskatījusi, ka prasītājai nav jāsamazina naudas sods atbilstoši paziņojuma par sadarbību D. 2. punkta otrajam ievilkumam.

a) Par pirmo daļu, kas balstīta uz to, ka Komisija nepareizi novērtēja prasītājas sadarbības apmēru, it īpaši, ņemot vērā tās lēmumu pieņemšanas praksi un pārkāpjot vienlīdzīgas attieksmes principu

Lietas dalībnieku argumenti

427 Pirmkārt, prasītāja uzsver, ka Komisija pienācīgi nenovērtēja tās sadarbības apmēru pirms paziņojuma par iebildumiem nosūtīšanas. Tā apgalvo, ka Komisija pati atzina,

ka *Alken-Maes* sniedza plašāku informāciju nekā atbildi uz tai attiecinātu lūgumu sniegt informāciju. Turklāt prasītāja uzsver, ka, lai Komisijai paskaidrotu sadarbības starp *Alken-Maes* un *Interbrew* vēsturi un mehānismus, 2000. gada 7. martā tās filiāle iesniedza attiecīgo faktu kopsavilkumu, kas balstīts uz tajā laikā uzņēmuma rīcībā esošiem arhīva materiāliem, ieskaitot notikušo sapulču un sazināšanos starp *Alken-Maes* un *Interbrew* hronoloģisku kopsavilkumu kopš 1990. gada, norādot uz atbilstošiem dokumentiem, un pievienojot dokumentus, kurus tā darīja zināmus. Informācija tika arī sniegta 1999. gada 10. decembra un 27. decembra vēstulēs, par kurām Komisija noklusēja.

428 Uz Komisijas argumentu, saskaņā ar kuru tā jau bija informēta par lielāko daļu no iesniegtās informācijas, prasītāja iebilst, ka šis arguments ne tikai nav norādīts apstrīdētajā lēmumā, bet arī, ka tas atspoguļo paziņojuma par sadarbību D. 2. punkta pirmā ievilkuma nepareizu piemērošanu. Ar šiem noteikumiem nav paredzēts ierobežot labvēlīgu attieksmi tikai attiecībā uz tiem uzņēmumiem, kuri informējuši Komisiju par tai nezināmiem faktiem, bet to nodrošināt arī tiem, kuri, atvieglojot Komisijas izmeklēšanu, ļāvuši labāk izmantot tās resursus, un attiecīgi uzsākt lietas izskatīšanu pret vairāk pārkāpumiem. Faktiski, paziņojuma par sadarbību D. 2. punkta pirmajā ievilkumā ir paziņots, ka naudas sodu samazina uzņēmumiem, kuri sniedz Komisijai ne tikai tai nezināmus faktus, bet arī faktus, kuri "palīdz apstiprināt izdarītā pārkāpuma esamību". Šajā gadījumā *Alken-Maes* sniegtie dokumenti un informācija lielā mērā palīdzēja Komisijai iedibināt vai apstiprināt pārkāpuma esamību.

429 Prasītāja uzskata, ka tai piemērotais samazinājums ir acīmredzami mazāks par samazinājumu, kādu Komisija parasti piemēro, ko apliecina dažu kopš 1998. gada janvāra Komisijas pieņemto lēmumu analīze.

430 Tādējādi Komisija ir piemērojusi naudas sodu samazinājumu no 40 līdz 50 % uzņēmumiem, kuri tāpat kā prasītāja, ir bijuši pirmie, kas atzīst pārkāpuma esamību, ir snieguši bijušo darbinieku paziņojumus un ir pārskatījuši savus dokumentus. Komisija ir piemērojusi naudas sodu samazinājumu no 20 līdz 50 % uzņēmumiem, kuri tai snieguši faktus, kas ļāva apstiprināt pārkāpuma esamību vai papildināt informāciju par to, un lēmumā Siltumizolētas caurules pat piemērots 20 % samazinājums diviem uzņēmumiem tikai tādēļ, ka tie nav apstrīdējuši faktus, un 50 % samazinājums uzņēmumam, kurš Komisijai izskaidroja tās rīcībā jau esošus dokumentus, ļaujot iegūt skaidrāku priekšstatu par attiecīgajiem faktiem.

431 Tātad *Alken-Maes* bija ne tikai pirmā, kas oficiāli atzina pārkāpuma esamību savos 1999. gada 27. decembra komentāros, bet arī veica rūpīgu arhīvu pārbaudi, kas tai ļāva uzrādīt dažus jaunus dokumentus. Turklāt, kaut arī Komisija nepamatoti apstrīdēja to, ka prasītāja iesniedza jaunus faktus, tā savukārt nav apstrīdējusi, ka apstākļi, par kuriem tika ziņots 1999. gada 10. decembra vēstulē un, it īpaši 2000. gada 7. marta vēstulē, kurā bija hronoloģisks un pilnīgs faktu kopsavilkums, kas ir izmantots apstrīdētajā lēmumā, detalizēti apstiprināja attiecīgos faktus.

432 Otrkārt, prasītāja uzsver, ka, piešķirot tai mazāku naudas soda samazinājumu nekā *Interbrew*, Komisija pārkāpa vienlīdzīgas attieksmes principu.

433 Tā apgalvo, ka pēc pārbaudēm 1999. gada 26. un 27. oktobrī, lai Komisijai palīdzētu tās uzdevumā, prasītājas filiāle *Alken-Maes* nekavējoties uzsāka iekšēju izmeklēšanu, izjautājot katru no padomes locekļiem par iespējamu sazināšanos ar *Interbrew*, un uzsāka arhīvu pārbaudi. Kaut gan šis uzdevums bija īpaši sarežģīts, jo īsi pirms izmeklēšanas uzsākšanas bija pilnībā nomainīta augstākā līmeņa vadītāju komanda,

1999. gada 10. decembra atbilde tika iesniegta Komisijas noteiktā termiņā, un *Alken-Maes* iesniedza Komisijai minētajā lūgumā norādīto atbildīgo personu un bijušo darbinieku paziņojumus.

434 Tādējādi savas 1999. gada 10. decembra atbildes uz 1999. gada 11. novembra lūgumu sniegt informāciju pavadvēstulē, kurā bija nepārprotama atsauce uz arhīvu pārbaudi, *Alken-Maes* ir detalizēti apstiprinājusi faktus, uz kuriem bija attiecināts lūgums, pielikumā pievienojot tabulas un komentārus attiecībā uz tās norādītajām sapulcēm. Arī *Interbrew* atbilde uz to pašu pieprasījumu trīspadsmit dienas vēlāk, 1999. gada 23. decembrī, ir apstiprinājusi Komisijai jau zināmus faktus.

435 Savukārt *Interbrew*, kura augstākā līmeņa vadītāju komanda tomēr bija tā pati inkriminēto faktu rašanās laikā, iesniedza savu atbildi Komisijai tikai 1999. gada 23. decembrī pēc Komisijas atteikuma pagarināt termiņu līdz 2000. gada 10. janvārim. Šajā laikā *Interbrew* atbildē nebija iekļauts neviens no Komisijas pieprasījumā norādīto atbildīgo personu paziņojumiem, un septiņus no sešpadsmit minētajā pieprasījumā minēto personu paziņojumiem *Interbrew* iesniedza tikai ar 2000. gada 14. janvāra vēstuli.

436 Turklāt *Alken-Maes* pirmā 1999. gada 27. decembrī iesniedza komentārus, kuros bija tās bijušā izpilddirektora oficiāls paziņojums, formāli atzīstot Komisijas izmeklēšanā norādītā pārkāpuma esamību un saturu un, it īpaši: a) faktu, ka aizliegtās vienošanās aizsākums bija BARK iedibinātā komisija "Vīzija 2000"; b) faktu, ka 1994. gada beigās bija noslēgts līgums starp *Alken-Maes* un *Interbrew* attiecībā uz izplatīšanas apriti Beļģijā; c) faktu, ka šis līgums aptvēra vispārēju neuzbrukšanas līgumu, komercieguldījumu vireka sektorā un reklāmu samazināšanu un cenu saskaņošanu, un d) faktu, ka pienācīga līguma piemērošana balstījās uz

regulāru darbību saskaņošanu starp *Alken-Maes* un *Interbrew* vadītājiem. Tātad, ja arī Komisija jau bija informēta par d) punktu, pārbaudes laikā iegūtie dokumenti un lūgumi sniegt informāciju tai vēl neļāva no tiesību viedokļa pietiekami iedibināt no a) līdz c) punktus.

437 Šajā sakarā prasītāja apgalvo, ka, ja arī 2000. gada janvārī un februārī *Interbrew* iesniedza papildu paziņojumus un dokumentus, šis uzņēmums, neskatoties uz tā iespējamo sadarbības kvalitāti, nevarēja iesniegt paziņojumu, kurš iedibinātu versiju par prasītājas izteiktajiem draudiem, lai gan tā GID (M. kungs) piedalījās 1994. gada 11. maija sapulcē.

438 Turklāt 2000. gada 7. martā prasītāja ir iesniegusi paziņojumu, papildinot 1999. gada 10. decembrī sniegtās ziņas, atbilstoši 2000. gada 14. janvāra sapulcei ar Komisiju, it īpaši par to, kādos apstākļos ir bijuši iedibināti dokumenti, kurus *Alken-Maes* iesniedza atbildē uz 1999. gada 11. novembra lūgumu sniegt informāciju, kā arī par BARK projektu "Vīzija 2000". Tika arī iesniegti jauni dokumenti, kas pa to laiku bija atrasti bijušā sabiedrības mārketinga vadītāja dokumentos.

439 No šiem faktiem izrietēja, no vienas puses, ka prasītājas un *Alken-Maes* sadarbībai, kaut arī tā bija ātra un pilnīga, Komisija ir piešķīrusi pārmērīgi maz nopelnu salīdzinājumā ar *Interbrew* izrādīto attieksmi un, no otras puses, ka Komisija nav ņēmusi vērā faktu, ka prasītāja un tās filiāle, neskatoties uz to pieliktajām pūlēm, tika sodītas par to, ka izmeklēšanas brīdī tām bija jauna augstākā līmeņa vadītāju komanda, kamēr *Interbrew* saņēma priekšrocības, ka tam ir tās pašas par attiecīgajām pret konkurenci vērstajām darbībām atbildīgās personas. Šāda attieksme raksturo vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu.

440 Visbeidzot un treškārt, kaut gan apstrīdētajā lēmumā Komisija naudas soda apmēra samazināšanas par sadarbību atšķirību pamatoja ar to, ka prasītāja pēc paziņojuma

par iebildumiem saņemšanas, domājams, ir apstrīdējusi faktus, un nevis ar to, ka pastāvēja atšķirība dalībnieku sadarbības kvalitātē pirms paziņojuma par iebildumiem nosūtīšanas, savā iebildumu rakstā Komisija norādīja uz šādu atšķirību, tādējādi mēģinot aizstāt apstrīdētā lēmuma argumentu nepilnības. Tas attiecas uz netiešu nevienlīdzīgas attieksmes, kur cietēja ir bijusi prasītāja, atzīšanu.

441 Komisija, iebildumu rakstā apgalvojot, ka *Interbrew* tai iesniedza izšķirošas ziņas pirms prasītājas, it īpaši, minot *Interbrew* 2000. gada 14. un 19. janvāra un 2., 8. un 28. februāra vēstules, nonāca pretrunā ar sevi, jo šīs vēstules ir iesniegtas pēc *Alken-Maes* 1999. gada 27. decembra vēstules, kurā bija tās bijušā izpilddirektora paziņojums, ar kuru formāli tika iedibināti pārkāpuma galvenie jautājumi.

442 Turklāt Komisija nepareizi apgalvoja, ka viena daļa no sniegtajām ziņām bija par laiku pirms 1993. gada 28. janvāra, kuru neskar pārkāpums, lai gan 1999. gada 10. decembra vēstules 3.–23. un 26.–29. pielikumā pievienotie dokumenti attiecās uz periodu pēc 1993. gada 28. janvāra.

443 Jebkurā gadījumā Komisija pieļāva kļūdu, uzskatot, ka faktiem, kuri attiecas uz laiku pirms 1993. gada 28. janvāra, nav piemērojams paziņojums par sadarbību, jo 1999. gada 11. novembra lūgums sniegt informāciju bija par laiku no 1992. gada septembra līdz 1999. gada decembrim. Ar to Komisija sajauca periodu, attiecībā uz kuru tā atzina pārkāpumu, ar savas izmeklēšanas periodu. Pēc prasītājas domām, tieši pēdējais periods jāuzskata par atbilstošu attiecībā uz sadarbību. Šajā gadījumā prasītāja ir iesniegusi informāciju attiecībā uz laiku no 1992. gada septembra līdz 1993. gada janvārim, kas ir ļāvusi noskaidrot, ka *Interbrew* bija galvenā loma, un cenu tiesiskā regulējuma ietekmi.

444 Komisija norāda, ka prasītājas sadarbības apmērs ir bijis pietiekami novērtēts, un apstrīd, ka tai piemērotais samazinājums bija acīmredzami zemāks par samazinājumu, kādu tā parasti piemēro. Prasītājas sadarbības pakāpe nav salīdzināma ar sadarbības pakāpēm lietās, uz kurām prasītāja atsaucas savu argumentu pamatojumam. Attiecībā uz iespējamu vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu — Komisija norāda, ka *Interbrew* sadarbība ir bijusi kvantitatīvi un kvalitatīvi daudz nozīmīgāka nekā prasītājas sadarbība, par ko liecina dokumentu, kurus iesniegusi katra no dalībniecēm un uz kuriem izdarītas atsauces apstrīdētā lēmuma pamatojumam, salīdzinoša analīze. Tātad par sadarbību piemēroto samazinājuma procentu dažādība ir bijusi nevainojami pamatota un nav izskaidrojama tikai ar Komisijas secinājumu, saskaņā ar kuru prasītāja apstrīdēja faktus.

Pirmās instances tiesas vērtējums

445 Ievadā jāatgādina, ka Komisija paziņojumā par sadarbību noteica nosacījumus, kuros uzņēmumi, kas sadarbojas ar Komisiju to izmeklēšanas par aizliegto vienošanos laikā, var tikt atbrīvoti no naudas soda vai kuros uzņēmumiem samazina naudas sodu, kas citādi tiem būtu jāsamaksā (paziņojuma par sadarbību A 3. punkts).

446 Attiecībā uz paziņojuma par sadarbību piemērošanu prasītājas gadījumā — nav apstrīdēts, ka tās rīcība jāvērtē atbilstoši minētā paziņojuma D. punktam, sauktam "Nozīmīga naudas soda apmēra samazināšana".

447 Atbilstoši šī paziņojuma D. 1. punktam, "ja uzņēmums sadarbojas, neizpildot visus B. un C. [punktā] uzskaitītos nosacījumus, tam no 10 līdz 50 % samazina naudas soda apmēru, kas tam būtu uzlikta, ja tas nesadarbotos".

448 Paziņojuma par sadarbību D. 2. punktā ir precizēts:

"Proti, tāds gadījums var būt, ja:

— pirms paziņojuma par iebildumiem nosūtīšanas uzņēmums sniedz Komisijai informāciju, dokumentus vai citus pierādījumus, kuri palīdz apstiprināt izdarītā pārkāpuma esamību,

— uzņēmums pēc paziņojuma par iebildumiem saņemšanas ziņo Komisijai, ka pēc būtības neapstrīd faktus, uz kuriem Komisija balsta savu apsūdzību."

449 Jāatgādina, ka atbilstoši judikatūrai naudas soda samazināšana par sadarbību administratīvā procesa laikā ir pamatota tikai tad, ja attiecīgā uzņēmuma rīcība atviegloja Komisijai atzīt pārkāpumu, un, ja nepieciešams, to pārtraukt (iepriekš 158. punktā minētais spriedums *SCA Holding*/Komisija, 156. punkts, un iepriekš 278. punktā minētais spriedums *Krupp Thyssen Stainless et Acciai speciali Terni*/Komisija, 270. punkts).

450 Turklāt ir svarīgi atgādināt, ka atbilstoši 11. panta 1. punktam Regulā Nr. 17 Komisija, it īpaši, izpildot uzdevumus, kuri tai uzlikti ar EK līguma 85. pantu, var pieprasīt visu nepieciešamo informāciju no uzņēmumiem un uzņēmumu apvienībām, kam atbilstoši minētā panta 4. punktam ir pienākums sniegt pieprasīto informāciju. Ja uzņēmums vai uzņēmumu apvienība nesniedz pieprasīto informāciju Komisijas noteiktajā termiņā vai to sniedz nepilnīgi, Komisija atbilstoši 11. panta 5. punktam Regulā Nr. 17 var to pieprasīt ar lēmumu, tad uzņēmumam vai

uzņēmumu apvienībai turpmāka atteikuma sniegt norādīto informāciju gadījumā var tikt uzlikts naudas sods.

451 Šajā sakarā atbilstoši judikatūrai uzņēmuma sadarbība izmeklēšanā nedod tiesības uz naudas soda samazināšanu, ja šī sadarbošanās nepārsniedza to, kas izriet no uzņēmumam piekrītošiem pienākumiem atbilstoši 11. panta 4. un 5. punktam Regulā Nr. 17 (iepriekš 135.175 punktā minētais 1992. gada 10. marta spriedums *Solvay*/Komisija, 341. un 342. punkts). Savukārt gadījumā, ja, atbildot uz lūgumu sniegt informāciju atbilstoši 11. pantam Regulā Nr. 17, uzņēmums sniedza plašāku informāciju, nekā Komisija var pieprasīt atbilstoši minētajam pantam, attiecīgajam uzņēmumam naudas sods var tikt samazināts (šajā sakarā skat. Pirmās instances tiesas 1998. gada 14. maija spriedumu lietā T-308/94 *Cascades*/Komisija, *Recueil*, II-925. lpp., 262. punkts).

452 Jānorāda arī, ka fakts, ka izmeklēšanas par aizliegto vienošanos ietvaros uzņēmums nodod Komisijas rīcībā informāciju attiecībā uz darbībām, par kurām jebkurā gadījumā tas nebūtu jāatbrīvo no naudas soda atbilstoši Regulai Nr. 17, nav sadarbība, kas izriet no paziņojuma par sadarbību piemērošanas jomas, un vēl jo vairāk kas izriet no paziņojuma par sadarbību D. punkta.

453 Turklāt jānorāda, ka atbilstoši judikatūrai Komisija, novērtējot uzņēmuma sniegto sadarbību, nav pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes principu, vispārēju Kopienu tiesību principu, kas atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai ir pārkāpts, ja līdzīgas situācijas izskatītas dažādi vai dažādas situācijas ir izskatītas vienādi, ja vien šāda pieeja nav objektīvi pamatota (iepriekš 278. punktā minētais Pirmās instances tiesas spriedums *Krupp Thyssen Stainless et Acciai speciali Terni*/Komisija, 237. punkts).

454 Šajā sakarā ir iedibināts, ka uzņēmumu sniegtās sadarbības novērtējuma pakāpe nav atkarīga no pilnībā netīšiem faktoriem. Tātad atšķirība attieksmē pret attiecīgajiem uzņēmumiem ir izskaidrojama ar nesalīdzināmām sadarbības pakāpēm, it īpaši, ja ir sniegta atšķirīga informācija vai šī informācija ir sniegta atšķirīgās administratīvā procesa stadijās vai citādos apstākļos (šajā sakarā skat. iepriekš 278. punktā minēto spriedumu *Krupp Thyssen Stainless et Acciai speciali Terni*/Komisija, 245. un 246. punkts).

455 Turklāt jāuzskata, ka, ja uzņēmums sadarbības ietvaros tikai apstiprina, turklāt neprecīzāk un mazāk izskaidrojoši, tādu informāciju, kuru sadarbības ietvaros jau ir sniedzis cits uzņēmums, šī uzņēmuma sniegtās sadarbības pakāpe, kaut arī zināmā mērā tā ir bijusi Komisijai lietderīga, nav uzskatāma kā salīdzināma ar sadarbības pakāpi, kādu sniedzis pirmais uzņēmums, kurš sniedza minēto informāciju. Paziņojums, kurš zināmā mērā tikai apstiprina jau Komisijas rīcībā esošu paziņojumu, būtiski neatvieglo Komisijas darbu, un attiecīgi nav pietiekams, lai pamatotu naudas soda apmēra samazināšanu par sadarbību.

456 Tieši šo principu aspektā šajā gadījumā jāpārbauda, vai naudas soda samazināšana, kuru Komisija piešķīra prasītājai atbilstoši paziņojuma par sadarbību D. 2. punkta pirmajam ievilkumam, izriet no prasītājas sadarbības apmēra nepareiza novērtējuma, it īpaši, ņemot vērā Komisijas lēmumu pieņemšanas praksi un vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu.

457 Pirmkārt, jānorāda, no vienas puses, ka paziņojumā par sadarbību Komisija norādīja, ka, ja uzņēmums sadarbojas atbilstoši minētā paziņojuma D. punktam, tam no 10 līdz 50 % samazina naudas soda apmēru, kas tam būtu uzlikta, ja tas nesadarbotos, un, no otras puses, ka prasītāja neapstrīd, ka tās sadarbības apmērs jānovērtē paziņojuma par sadarbību D. punkta ietvaros. Attiecībā uz prasītāju Komisija norādīja, ka 10 % naudas soda samazinājums atbilstoši paziņojuma par

sadarbību D. 2. punkta pirmajam ievilkumam ir bijis atbilstošs, ņemot vērā faktu, ka prasītājas filiāle sniedza informāciju par pārkāpuma esamību un saturu, kas bija plašāka nekā vienkārša atbilde uz lūgumu sniegt informāciju atbilstoši 11. pantam Regulā Nr. 17. Tātad jāatzīst, ka, piemērojot prasītājai 10 % naudas soda samazinājumu atbilstoši paziņojuma par sadarbību D. 2. punkta pirmajam ievilkumam, Komisija nav novirzījusies no naudas sodu samazināšanas amplitūdas, kas piemērojami tāda veida sadarbībai, kādu sniedza prasītāja.

458 Otrkārt, attiecībā uz argumentu, kas balstīts uz iepriekšēju Komisijas lēmumu pieņemšanas praksi, ir pietiekami atgādināt, ka tas vien, ka Komisija savā iepriekšējā praksē piemēroja naudas soda samazināšanas likmi noteikta veida rīcībai, nenozīmē, ka tai ir pienākums piemērot proporcionāli tādu pašu samazinājumu, novērtējot līdzīgu rīcību vēlāka administratīvā procesa ietvaros (iepriekš 57. punktā minētais spriedums *Mayr-Melnhof*/Komisija, 368. punkts, un iepriekš 50. punktā minētais spriedums *ABB Asea Brown Boveri*/Komisija, 239. punkts). Tātad šis arguments ir jānoraida.

459 Treškārt, jāpārbauda, vai ar naudas soda samazināšanu, kuru Komisija piešķīra prasītājai atbilstoši paziņojuma par sadarbību D. 2. punkta pirmajam ievilkumam, ir pārkāpts vienlīdzīgas attieksmes princips.

460 Šajā sakarā jāatzīst, ka, apvienoti lasot apstrīdētā lēmuma 324. un 325. apsvērumu, izriet, ka Komisija piešķīra *Interbrew* 30 % uzliktā naudas soda samazinājumu, pamatojoties uz diviem kumulatīviem apstākļiem, proti, no vienas puses, tās sadarbību, iedibinot faktus, kas bija plašāka par tās pienākumiem, kuri izriet no 11. panta Regulā Nr. 17 (paziņojuma par sadarbību D. 2. punkta pirmais ievilkums) un, no otras puses, faktu, ka tā pēc būtības neapstrīdēja faktus, kuri ir atzītā pārkāpuma pamatā (paziņojuma par sadarbību D. 2. punkta pirmais ievilkums).

461 Savukārt, apvienoti lasot 326. un 327. apsvērumu, tie ļauj secināt, ka Komisija piešķīra prasītājai tikai 10 % samazinājumu, ciktāl tās sadarbība faktu iedibināšanā bija plašāka par pienākumiem, kuri izriet no 11. panta Regulā Nr. 17 (paziņojuma par sadarbību D. 2. punkta pirmais ievilkums). Faktiski, Komisija uzskatīja, ka prasītāja pēc būtības apstrīdēja faktus, uz kuriem tā balstīja savu apsūdzību, un tātad prasītājai nav piemērojams samazinājums atbilstoši paziņojuma par sadarbību D. 2. punkta otrajam ievilkumam.

462 No tā izriet, ka naudas soda samazinājuma, kas piemērots, attiecīgi, *Interbrew* un prasītājai atbilstoši paziņojuma par sadarbību D. 2. punkta pirmajam ievilkumam, atšķirība ir mazāka nekā uz to norāda galīgās piešķirtās naudas soda samazinājuma procentu likmes, attiecīgi, 30 un 10 %, jo *Interbrew* piemērotie 30 % samazinājuma ietver arī samazinājumu, kas tai piešķirts atbilstoši paziņojuma par sadarbību D. 2. punkta otrajam ievilkumam.

463 Attiecībā uz piešķirtajiem samazinājumiem, attiecīgi, prasītājai un *Interbrew*, pamatojoties uz to sadarbību atbilstoši paziņojuma par sadarbību D. 2. punkta pirmam ievilkumam, jānorāda, ka apstrīdētajā lēmumā Komisija netieši atsaucas uz atšķirību *Interbrew* un prasītājas sadarbības kvalitātē. Lai arī Komisija atzina, ka abi uzņēmumi, atbildot uz 1999. gada 11. novembra lūgumu sniegt informāciju, iesniedza plašāku informāciju nekā vienkārši atbildi uz to, Komisija tomēr norādīja, ka *Interbrew* "ļoti lielā mērā piedalījās faktu iedibināšanā", un vienlaikus tā norādīja, ka prasītāja tikai "par pārkāpuma esamību un saturu iesniedza informāciju, kas bija plašāka nekā vienkārši atbilde uz lūgumu sniegt informāciju atbilstoši 11. pantam Regulā Nr. 17".

464 Lai noteiktu, vai ir nozīmīga atšķirība starp, attiecīgi, *Interbrew* un prasītājas sniegtās sadarbības pakāpēm, sadarbības apmērs jāsalīdzina, kā no hronoloģiskā, tā arī kvalitatīvā aspekta.

465 Pirmkārt, attiecībā uz attiecīgo uzņēmumu sadarbības salīdzinošu analīzi no hronoloģiska aspekta, jānorāda, no vienas puses, vispirms attiecībā uz prasītāju un tās filiāli *Alken-Maes*, ka uz 1999. gada 11. novembra lūgumu sniegt informāciju pēdējā atbildēja ar 1999. gada 10. decembra vēstuli. Pēc tam — 1999. gada 27. decembrī *Alken-Maes* iesniedza Komisijai paziņojumu, kurā tā atsaucās uz paziņojumu par sadarbību un kuru tā papildināja un precizēja 2000. gada 7. martā. Turklāt 2000. gada 5. aprīlī *Alken-Maes* atbildēja uz jaunu 2000. gada 22. marta Komisijas lūgumu sniegt informāciju atbilstoši 11. pantam Regulā Nr. 17. Visbeidzot, 2000. gada 10. maijā prasītāja atbildēja uz jaunu lūgumu sniegt informāciju, kurš tai bija nosūtīts 2000. gada 14. aprīlī.

466 No otras puses, attiecībā uz *Interbrew* sniegto sadarbību vispirms jānorāda, ka uz 1999. gada 11. novembra lūgumu sniegt informāciju tā atbildēja 1999. gada 23. decembrī. Pēc tam — 2000. gada 14. un 19. janvāra vēstulēs *Interbrew* iesniedza informāciju, papildinot 1999. gada 23. decembra vēstulē sniegto informāciju. Atsaucoties uz šo informāciju, 2000. gada 21. janvārī Komisija nosūtīja *Interbrew* telefaksu ar papildu neoficiālu lūgumu sniegt informāciju. *Interbrew* uz to atbildēja 2000. gada 2. februāra vēstulē un nosūtīja papildu informāciju 2000. gada 8. un 28. februārī. Turklāt 2000. gada 29. februārī, atsaucoties uz paziņojumu par sadarbību, *Interbrew* iesniedza Komisijai paziņojumu par Beļģijas tirgu. Visbeidzot, 2000. gada 21. decembrī, proti, pēc procedūras uzsākšanas un 2000. gada 20. septembra paziņojuma par iebildumiem nosūtīšanas, *Interbrew* nosūtīja Komisijai vēl divus dokumentus attiecībā uz divām sapulcēm, kuras noturētas ar *Alken-Maes* noslēgta divpusēja līguma ietvaros.

467 No iepriekš minētā izriet, ka Komisijas arguments, saskaņā ar kuru informācijai, kuru sniedza prasītāja, ir bijusi mazāka vērtība nekā informācijai, kuru sniedza *Interbrew*, jo tā ir bijusi nosūtīta vēlāk, nav piemērojams. Faktiski, lietas dalībnieki visu informāciju ir snieguši ļoti īsā laika intervālā, gandrīz vienādā administratīvā

procesa stadijā. Līdz ar to neviens apsvērums par hronoloģisko secību nav piemērojams kā izšķirošs, lai salīdzinoši novērtētu prasītājas un *Interbrew* sadarbības vērtību.

468 Otrkārt, attiecībā uz lietas dalībnieku sadarbības salīdzinošu analīzi no kvalitatīvā aspekta jāatzīst, no vienas puses, attiecībā uz prasītāju un tās filiāli *Alken-Maes*, ka 1999. gada 10. decembra atbildē uz 1999. gada 11. novembra lūgumu sniegt informāciju *Alken-Maes* tieši neatsaucās uz paziņojuma par sadarbību priekšrocībām. Tomēr *Alken-Maes* tajā norāda, ka "atbilde ir balstīta uz sabiedrības pūliņiem pilnībā sadarboties ar Komisiju, pamatojoties uz dokumentiem, kuri ir saglabājušies uz šo brīdi, un informāciju, kas pieejama no attiecīgiem sabiedrībā vēl strādājošiem darbiniekiem". Tā arī norāda, ka "turklāt *Alken-Maes* ir centusies sazināties ar bijušajiem sabiedrības darbiniekiem, un saņemtās atbildes ir pievienotas", un ka "neskatoties uz tās ievērojamiem pūliņiem, *Alken-Maes* nevar garantēt savas atbildes vispusību un patur tiesības to papildināt vai grozīt". Atsauce uz pieliktajiem pūliņiem, lai saņemtu informāciju no sabiedrības bijušajiem darbiniekiem padara ticamu apgalvojumu, ka *Alken-Maes* sadarbība ir bijusi plašāka par pienākumiem, kuri izriet no 11. panta Regulā Nr. 17. Tomēr jāatzīst, ka nevar uzskatīt, ka informācija un dokumenti, ko sniedza *Alken-Maes*, ir plašāki par minēto pienākumu loku. Sniegtie fakti neko neiedibināja, izņemot ar zināmiem nosacījumiem faktus attiecībā uz informācijas apmaiņu starp *Alken-Maes* un *Interbrew* un pārskatu par rīcību, kas ir acīmredzami vērsta pret konkurenci, pārskatu, kura iesniegšanai Komisijai ir inkriminējošs raksturs, izslēdzot, ka minētā nodošana ietilpst pienākumu, kuri izriet no 11. panta Regulā Nr. 17, ietvaros.

469 Savā 1999. gada 27. decembra vēstulē *Alken-Maes* pirmo reizi tieši piesaka savu sadarbību paziņojuma par sadarbību ietvaros. Turklāt šajā vēstulē tā atzina pārkāpuma esamību, jo *Alken-Maes* izpilddirektors raksta, ka pēdējā pēc būtības neapstrīd faktus, kurus Komisija apraksta savā 1999. gada 11. novembra lūgumā sniegt informāciju, un ka, it īpaši, atzīst saskaņotu darbību starp *Interbrew* un *Alken-Maes* esamību, atbilstoši kurām, no vienas puses, katru mēnesi apmainījās ar informāciju par alus pārdošanas apjomu Beļģijā un, no otras puses, ir notikušas

vairākas sapulces starp *Alken-Maes* un *Interbrew* darbiniekiem, kuru laikā ir saskaņotas darbības attiecībā uz alus izplatīšanu un pārdošanu Beļģijā. Visbeidzot, šīs vēstules pielikumā *Alken-Maes* pievienoja komentārus, kuros tā norāda, ka redzams, ka 1994. gada beigās "ir bijis noslēgts līgums starp abām sabiedrībām, pārklājot izplatīšanas apriti Beļģijā, bet, it īpaši, attiecībā uz vireka apriti". Šis līgums "tieši ietvēra [..] neuzbrukšanas līgumu, komercieguldījumu vireka sektorā un ārējas reklāmas samazināšanu, un cenu saskaņošanu" un "pienācīga līguma piemērošana balstījās uz regulārām konsultācijām starp abu sabiedrību vadītājiem".

470 Jānorāda, ka 2000. gada 7. marta paziņojumā *Alken-Maes* atzina faktu, kurus var uzskatīt par darbībām, kas vērstas pret konkurenci, esamību, un kas tādējādi, kā Komisija pati to atzīst, palīdzēja apstiprināt pārkāpuma esamību. Tomēr jāatzīst, ka paziņojums galvenokārt balstās uz dokumentiem un informāciju, kas jau bija Komisijas rīcībā. Tādējādi, kaut gan dokuments, kuru *Alken-Maes* iesniedza ar 2000. gada 7. marta paziņojuma pielikumu Nr. 42, bija ļoti noderīgs Komisijai, jo tieši uz tā pamata tā varēja iedibināt, ka aizliegtā vienošanās, pretēji tam, ko apgalvo prasītāja, turpinājās pēc 1996. gada jūlija, jānorāda, ka minētais dokuments jau bija iesniegts Komisijai *Alken-Maes* 1999. gada 10. decembra atbildes pielikumā Nr. 37 uz 1999. gada 11. novembra lūgumu sniegt informāciju, kas samazina *Alken-Maes* nosūtītā dokumenta palīdzības vērtību sadarbības ietvaros, jo minētā nosūtīšana izrietēja no uzņēmuma pienākumiem atbilstoši 11. pantam Regulā Nr. 17 (skat. iepriekš 451. punktu).

471 Jāatzīst arī, ka ievērojama daļa informācijas, kuru *Alken-Maes* sniedza savā 2000. gada 7. marta paziņojumā, attiecas uz laiku pirms pārkāpums tika atzīts. Līdz ar to šī informācija, pretēji prasītājas apgalvojumam, nevar tikt uzskatīta par tādu, kas palīdzēja Komisijai atzīt apstrīdētajā lēmumā norādīto pārkāpumu. Šajā sakarā fakts, ka uzņēmums nodeva Komisijas rīcībā tās izmeklēšanas ietvaros informāciju attiecībā uz darbībām, par kurām uzņēmumam nav jāmaksā naudas

sods, atbilstoši Regulai Nr. 17 nav sadarbība attiecībā uz paziņojuma par sadarbību piemērošanas jomu (šajā sakarā skat. iepriekš 451. punktā minēto judikatūru).

472 Attiecībā uz 2000. gada 5. aprīļa un 10. maija atbildēm, attiecīgi, uz 2000. gada 22. marta un 14. aprīļa lūgumiem sniegt informāciju, attiecībā uz pirmo atbildi jāatzīst, ka tā acīmredzami bija par aizliegto vienošanos attiecībā uz alu, kas tiek pārdots ar izplatītāja preču zīmi, un attiecībā uz otro atbildi, kaut arī tā ir sešas reizes minēta apstrīdētajā lēmumā, nenoskaidrojot lietas dalībnieku nostāju šajā jautājumā, nav iespējams noteikt, ka palīdzība bijusi plašāka par pienākumiem, kuri izriet no 11. panta Regulā Nr. 17.

473 No otras puses, attiecībā uz *Interbrew* sniegto sadarbību, jāatzīst, ka, ja arī tās 1999. gada 23. decembra atbilde uz 1999. gada 11. novembra lūgumu sniegt informāciju daļēji iekļaujas uzņēmuma pienākumu ietvaros atbilstoši 11. pantam Regulā Nr. 17, tā tomēr nozīmīgi pārsniedz pienākumu ietvarus un skaidri palīdz iedibināt EK līguma 81. panta pārkāpuma faktus. Faktiski, *Interbrew* tajā aprakstīja un izskaidroja aizliegto vienošanos tādā apmērā, kas lielā mērā pārsniedz pienākumus, kuri tai uzlikti ar 11. pantu Regulā Nr. 17.

474 Attiecībā uz *Interbrew* 2000. gada 14. un 19. janvāra vēstulēm, kuras tika nosūtītas 2000. gada 2., 8. un 28. februārī, atbildot uz neoficiālo 2000. gada 21. janvāra lūgumu sniegt informāciju, 2000. gada 29. februāra paziņojumu un, visbeidzot, pēdējiem diviem dokumentiem, kuri tika nosūtīti 2000. gada 21. decembrī, jānorāda, ka šajās vēstulēs un to pielikumos ir sniegta detalizēta informācija par sazināšanos, kas notikusi starp *Interbrew*, *Alken-Maes* un prasītāju, kas skaidri ietilpst paziņojuma par sadarbību ietvaros.

475 No iepriekš minētā izriet, ka no kvalitatīvā aspekta *Interbrew* palīdzība bija izšķirošāka pieļautā pārkāpuma esamības iedibināšanai un apstiprināšanai.

476 Ņemot vērā iepriekš minēto, jāsecina, ka atšķirība procentu likmēs naudas soda samazinājumam, kuru Komisija piešķīra atbilstoši paziņojuma par sadarbību D. 2. punkta pirmajam ievilkumam, nav vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpums.

477 Tātad pamata pirmā daļa ir jānoraida.

b) Par otro daļu, kas balstīta uz nepareizu Komisijas secinājumu, saskaņā ar kuru prasītāja pēc būtības ir apstrīdējusi faktus, uz kuriem Komisija balsta savu apsūdzību

Lietas dalībnieku argumenti

478 Prasītāja norāda, ka Komisija acīmredzami nepareizi interpretēja atbildes uz paziņojuma par iebildumiem priekšmetu un saturu, uzskatot, ka ir apšaubīta pārkāpuma esamība, kas bija aprakstīta paziņojumā par iebildumiem. Tātad atbildē uz minēto paziņojumu tā tikai ir norādījusi apstākļus, kurus uzskatīja par nepieciešamiem faktu pareizai novērtēšanai no Komisijas puses, un ir apstrīdējusi nevis faktus pēc būtības, bet tikai nozīmi vai vērtējumu, kuru Komisija bija tiem piešķīrusi. Prasītāja ir norādījusi, ka, pēc būtības neapstrīdot Komisijas iedibinātos faktus, tā vēlas noskaidrot dažus jautājumus un atjaunot prāvas faktus, lai pierādītu, ka tiem nav tāda nozīme, kādu piešķīrusi Komisija. Šajā sakarā prasītāja uzskata, ka tas ir pretēji viselementārākajām tiesībām uz aizstāvību, ja Komisija var pieprasīt

uzņēmumiem, kuri lūdz paziņojuma par sadarbību priekšrocības, atteikties apstrīdēt ne tikai faktus, bet arī to novērtējumu, naudas soda apmēru vai vēl Komisijas izmantotos tiesiskos argumentus. Pēdējā pati ir atzinusi šīs nodalīšanas pamatotību lēmumā Siltumizolētas caurules, kurā tā nesodīja uzņēmumu, kurš, pēc būtības nenoliedzot faktus, apstrīdēja nozīmi, kādu tiem piešķīra Komisija, proti, ka tas bija pārkāpums. Tā kā prasītājai tikai sniedza atšķirīgu faktu novērtējumu, Komisijas secinājums, saskaņā ar kuru tās sadarbība nav turpinājusies un nav bijusi pilnīga, ir nepareizs (iepriekš 147. punktā minētais spriedums *Tate & Lyle* u.c./Komisija, 162. punkts).

479 Tādējādi prasītāja savā prasībā vispirms kā epigrāfu izmanto piecus jautājumus, kurus tā ir norādījusi atbildē uz paziņojumu par iebildumiem, to neinterpretējot kā pārkāpuma, kuru Komisija ir apsrakstījusi minētajā paziņojumā, esamības apšaubīšanu.

480 Pirmkārt, prasītāja ir uzsvērusi, ka Komisija nav ņēmusi vērā, ka *Interbrew* ir ļaunprātīgi izmantojis dominējošu stāvokli Beļģijā, kaut gan ir pastāvējusi saikne starp to un sadarbību, kas attīstījās starp prasītāju un *Interbrew*, un tas, ka to ņemtu vērā, ļautu noskaidrot pārkāpuma apstākļus un spēka attiecības, kas bija starp līdzdalībniecēm.

481 Otrkārt, tā ir atgādinājusi tā laika Beļģijas regulējuma ietvaru īpatnības, kas neapstrīdot pārkāpuma esamību, ļautu labāk novērtēt faktu būtiskumu un atbildību mīkstinošu apstākļu esamību.

482 Treškārt, tā ir uzsvērusi, ka *Interbrew* ir bijusi iniciatora loma, tas ir uzņēmies iniciatīvu attiecībā uz dažādām sarunām un līgumu ar *Alken-Maes*.

483 Ceturtkārt, tā ir apstrīdējusi nozīmi, kas piešķirta tās izteikumiem attiecībā pret *Interbrew*, kam nav bijis traucējošs raksturs.

484 Piektkārt, prasītāja ir precizējusi nozīmi un novērtējumu, kas, pēc tās domām, ir jāpiešķir faktiem, par kuriem izteikts pārmetums, kuri, lai arī ir EK līguma 81. panta pārkāpums, nebija jāvērtē kā divpusējs līgums par cenām un tirgus sadali, bet tikai kā neuzbrukšanas līgums un investīciju un reklāmas samazināšana.

485 Turpinājumā — replikas rakstā prasītāja punktu pa punktam atbild uz Komisijas iebildumu rakstā izvirzītajiem argumentiem attiecībā uz faktiem, kurus, pēc Komisijas domām, tā apstrīdēja administratīvā procesa laikā. Pēc Komisijas domām, divi no šiem faktiem tika vēl apstrīdēti Pirmās instances tiesā, kamēr pieci citi, kā redzams, nav apstrīdēti. Ņemot vērā katru no šiem punktiem, prasītāja atkārtoi apgalvo, ka nav pēc būtības apstrīdējusi attiecīgos faktus, bet tikai Komisijas piešķirto nozīmi vai vērtējumu.

486 Pirmkārt, attiecībā uz diviem faktiem, kuri tika apstrīdēti Pirmās instances tiesā, proti, pret *Interbrew* izteiktiem draudiem un pārkāpuma ilgumu, attiecībā uz pirmo prasītāja apgalvo, ka tā neapstrīd, ka pārrunās starp aizliegtās vienošanās dalībniecēm par attiecīgi katras politiku Francijā, kad bija konstatēti *Interbrew* pārkāpumi Beļģijā, prasītāja to likumīgi un no komerciālā viedokļa leģitīmi brīdināja, savukārt prasītāja turpina apstrīdēt, ka šie izteikumi, kaut arī tajos ir atsauce uz 500 000 hektolitriem, var tikt uzskatīti par draudiem tādā nozīmē, kādā to saprot Komisija, it īpaši, ņemot vērā, ka minētam brīdinājumam nav ierobežojošs rezultāts.

487 Attiecībā uz pārkāpuma ilgumu — prasītāja apgalvo, ka tā turpina apstrīdēt, ka aizliegtā vienošanās ir turpinājusies pēc 1996. gada jūlija. Tomēr tas nav dažu iedibināto faktu stingrs atspēkojums, kā to nepareizi apgalvo Komisija, jo tiek apstrīdēta nozīme, kādu Komisija ir piešķīrusi tam, ka dalībnieces sazinājās pēc 1996. gada jūlija, kas ir nesamērojami ar minētās sazināšanās apstākļiem un ietekmi, jo pēc šī datuma sazināšanās vairs nebija vērsta pret konkurenci. Tā kā 1996. gada laikā *Interbrew* izplatīja klientiem savu cenu un to piemēroja no 1997. gada 1. janvāra, tad tādas pārrunas vairs nenotika.

488 Otrkārt, attiecībā pieciem citiem faktiem, par kuriem Komisija uzskata, ka tie ir apstrīdēti atbildē uz paziņojumu par iebildumiem, kaut gan netiek vairs apstrīdēti prasībā, prasītāja tos komentē šādi.

489 Pirmkārt, attiecībā uz, domājams, apstrīdēto faktu, ka aizliegtā vienošanās bija arī par klientūras sadali un, it īpaši cenu līmeni, prasītāja apgalvo, ka atzīst šo faktu esamību un neapstrīd, ka tas ir EK līguma 81. panta pārkāpums, bet uzsver, ka tie nevar tikt novērtēti kā divpusējs līgums par cenām, kas ietekmē nevis pārkāpuma esamību, bet tā būtiskumu. It īpaši, tā kā nav apstrīdēts, ka 1994. gada 9. novembra sapulces laikā ir bijušas pārrunas par cenām, prasītāja turpina uzskatīt, ka, novērtējot, ka tās ir līdzvērtīgas īstam līgumam par cenām, Komisija faktus ir vērtējusi ārkārtīgi stingri. Prasītāja, it īpaši, ir domājusi apstrīdēt nozīmi, kuru Komisija piešķīra formulai rokrakstā "J=SA=A-M=275,-".

490 Otrkārt, attiecībā uz aizliegtās vienošanās sākumu — prasītāja atzīst, ka tas, ka atbildē uz paziņojumu par iebildumiem tā apgalvoja, ka aizliegtā vienošanās sākās tikai 1994. gada oktobrī, atbilst patiesībai. Komisija tomēr piemirsa norādīt, ka šī atbilda attiecās uz pārrunām starp dalībniecēm kopš 1992. gada beigām. Tātad, nenoliedzot sazināšanās un informācijas apmaiņas ar konkurentiem par cenu

struktūru esamību kopš 1992. gada, prasītāja apgalvo, ka fakti jāatjauno un jāuzskata par to, kas tie patiesi ir, it īpaši BARK lomas cenu palielināšanas regulējumā ietvaros.

491 Treškārt, attiecībā uz argumentu, saskaņā ar kuru 1994. gada 11. maija sapulce nebija tikai iepazīstināšana ar prasītājas jauno "alus" nodaļas direktoru, prasītāja norāda, ka tā, protams, norādīja, ka sapulces mērķis galvenokārt bija minētā iepazīstināšana, bet arī, ka plašāks šīs sapulces mērķis ietvēra *Interbrew* priekšlikumu noslēgt neuzbrukšanas līgumu, iekļaujot Franciju.

492 Ceturtkārt, attiecībā uz 1994. gada 6. jūlija pārrunām — prasītāja apgalvo, ka pretēji tam, uz ko atsaucas Komisija, tā nav apstrīdējusi, ka šīs pārrunas attiecās uz sadarbību starp *Interbrew* un *Alken-Maes*. Tā ir norādījusi, ka pārrunas galvenokārt bija par *Interbrew* komerciālo situāciju Francijā, taču nekavējoties ir precizējusi, ka šo pārrunu ietvaros *Interbrew* piedāvāja noslēgt neuzbrukšanas līgumu attiecībā uz Franciju un Beļģiju.

493 Piektkārt, attiecībā uz jautājumu par *Interbrew* ietekmi uz BARK — prasītāja nav apstrīdējusi Komisijas iedibinātu faktu, ka *Interbrew* nenoteica BARK politiku. Turklāt, pat ja prasītāja būtu to apstrīdējusi, tas attiektos uz Komisijas interpretācijas par *Interbrew* ietekmi apstrīdēšanu, nevis iedibināta fakta apstrīdēšanu.

494 Visbeidzot, attiecībā uz Komisijas atsaukšanos uz to, ka prasītāja ir paziņojusi, ka atturās apstrīdēt tikai tos faktus, kuri bija paziņojumā par iebildumiem un kurus pati ir atzinusi, prasītāja uzsver, ka Komisija nepareizi interpretēja pat šo paziņojumu saturu, tos izkropļojot.

495 Tādējādi Komisija ir izkropļojusi prasītājas izteikumu, papildinot tās paziņojumu ar apstākļa vārdu "tikai", proti, rakstot, ka prasītāja "neapstrīd paziņojumā par iebildumiem esošos faktus, ciktāl šie fakti ir daļēji balstīti uz informāciju, kuru Komisijai ir sniegusi *Alken-Maes*". Faktiski prasītāja rakstīja, ka neapstrīd "faktu, kuri notikuši attiecīgajā periodā, esamību, ciktāl tie daļēji ir balstīti uz informāciju, kuru Komisijai sniedza *Alken-Maes* pārstāvji".

496 Turklāt Komisija kļūdījās attiecībā uz vārda "ciktāl" nozīmi. Lietojot šo formulējumu, nebija vēlme samazināt — kaut arī tikai daļēji — faktu atzīšanas pēc būtības pakāpi, bet tieši pretēji, uzsvērt, ka no prasītājas puses ir bijis, it īpaši, nevietā apstrīdēt Komisijas iedibināto faktu esamību, ja tie daļēji ir iedibināti, pamatojoties uz faktiem, kurus tā pati ir sniegusi. Šīs kļūdas rezultātā Komisija nepareizi secināja, ka prasītāja apšauba pārkāpuma esamību.

497 Replikas rakstā prasītāja apgalvo, ka iebildumu rakstā Komisija, rakstot, ka prasītāja "ir aprobežojusies atzīt faktus "ciktāl tie daļēji ir balstīti uz informāciju, kuru Komisijai sniedza *Alken-Maes* pārstāvji"", turpina piemērot nepareizu, pat tendenciozu, interpretāciju attiecībā uz prasītājas atbildē uz paziņojumu par iebildumiem lietotajiem vārdiem. Lietojot izteicienu "ir aprobežojusies", Komisija ir ieviesusi ierobežojumu, kurš oriģinālajā tekstā nav. Faktiski, ja arī vārdam "ciktāl" var būt ierobežojoša nozīme, kad tam seko noliegums vai ierobežojošs darbības vārds, tad gadījumā, ja tam neseko noliegums vai ierobežojošs darbības vārds, tas ir jāsaprot paskaidrojuma nozīmē.

498 Turklāt prasītāja uzsver, ka vēl jo vairāk ir kaitēts ar to, ka attiecībā uz to, domājams, ir piemērota faktu apstrīdēšana, jo, kā izriet no Komisijas lēmumu prakses, par vienkāršu faktu neapstrīdēšanu, nedarot zināmus jaunus faktus, var piešķirt naudas

soda samazinājumu aptuveni par 20 %, kā to parāda lēmumi Grieķijas prāmji un Siltumizolētas caurules. Iepriekš Komisija ir piemērojusi tādu pašu samazinājumu kā šajā gadījumā prasītājai uzņēmumam, kurš nav sadarbojies [Komisijas 1998. gada 21. janvāra Lēmums Nr. 98/247/EOTK par EOTK līguma 65. panta piemērošanu, 98. apsvērums, IV/35.814 — *Extra d'alliage* (OV L 100, 55. lpp.)].

499 Komisija vispirms norāda, ka atbilstoši judikatūrai naudas sodu samazināšana par faktu neapstrīdēšanu pēc būtības ietver tiešu faktu, kuri ir iedibināti paziņojumā par iebildumiem, apstiprināšanu. Kā no prasītājas atbildes uz paziņojumu par iebildumiem, tā arī no prasības izrietēja, ka tā centās stingri atspēkot — un turpina to darīt — faktu, ka pret *Interbrew* ir izteikti draudi, kā arī faktu, ka aizliegtā vienošanās turpinājās pēc 1996. gada jūlija. Turklāt atbildē uz paziņojumu par iebildumiem prasītāja sākotnēji ir apstrīdējusi dažus būtiskus faktus, kurus tā neturpināja apstrīdēt prasībā.

500 Attiecībā uz argumentu, saskaņā ar kuru Komisija analizēja kā faktu apstrīdēšanu to, kas patiesībā bija nozīmes vai tiesiskā vērtējuma, kuru tā piešķir šiem faktiem, apstrīdēšana, Komisija norāda, ka tieši pretēji vairāki fakti ir apstrīdēti pēc būtības.

501 Jebkurā gadījumā ir nepareizi apgalvot, ka faktu neapstrīdēšana parasti pamato naudas soda samazināšanu par 20 %, parasti par to piemērojamais samazinājums ir bijis 10 % apmērā. Atsaukšanās uz to, ka dalībnieki, kuri nav sadarbojušies ar Komisiju, ir saņēmuši tādu pašu samazinājumu kā prasītāja, ir nepamatota.

502 Visbeidzot, Komisija norāda, ka, izņemot gramatikas neizpratni, iespējama faktu atzīšana no prasītājas puses ir bijusi nosacīta. Faktiski, atbildē uz paziņojumu par iebildumiem prasītāja ir aprobežojusies apstiprināt faktus "ciktāl tie daļēji ir balstīti uz informāciju, kuru Komisijas darbiniekiem sniedza *Alken-Maes* pārstāvji".

Pirmās instances tiesas vērtējums

503 No paziņojuma par sadarbību D. 2. punkta otrā ievilikuma izriet (skat. iepriekš 448. punktu), ka, ja uzņēmums sadarbojas, atbilstoši D. punktam, tam no 10 līdz 50 % samazina naudas soda apmēru, kas tam būtu uzlikta, ja tas nesadarbotos, ja pēc paziņojuma par iebildumiem saņemšanas ziņo Komisijai, ka pēc būtības neapstrīd faktus, uz kuriem Komisija balsta savu apsūdzību.

504 Lai saņemtu naudas soda apmēra samazināšanu par faktu neapstrīdēšanu atbilstoši paziņojuma par sadarbību D. 2. punkta otrajam ievilkumam, uzņēmumam skaidri jāinformē Komisija, ka tas negrasās pēc būtības apstrīdēt faktus pēc tam, kad ir iepazinies ar paziņojumu par iebildumiem (iepriekš 57. punktā minētais spriedums *Mayr-Melnhof*/Komisija, 309. punkts).

505 Tomēr nav pietiekami ar to, ka uzņēmums vispārēji apstiprina, ka neapstrīd faktus, uz kuriem ir izdarīta atsauce, atbilstoši paziņojumam par sadarbību, ja konkrētā gadījuma apstākļos šis apstiprinājums nav necik lietderīgs Komisijai (Pirmās instances tiesas 2004. gada 8. jūlija spriedums lietā T-48/00 *Corus UK*/Komisija,

Krājums, II-2325. lpp., 193. punkts). Faktiski, lai uzņēmums varētu saņemt naudas soda samazinājumu par sadarbību administratīvā procesa laikā, tā rīcībai ir jāatvieglo Komisijas uzdevums atzīt un sodīt Kopienu konkurences noteikumu pārkāpumus (šajā sakarā skat. iepriekš 57. punktā minēto spriedumu *Mayr-Melnhof*/Komisija, 309. punkts).

506 Tieši šo principu aspektā jānosaka, vai, kā to apgalvo prasītāja, apstrīdētā lēmuma 326. apsvērumā Komisija ir nepareizi uzskatījusi, ka prasītājas paziņojums par faktu neapstrīdēšanu, kā arī pārkāpuma esamības apstrīdēšana, kura aprakstīta paziņojumā par iebildumiem, nav pamats naudas soda samazināšanai atbilstoši paziņojuma par sadarbību D. 2. punkta otrajam ievilkumam.

507 Šajā sakarā jāatzīst, pirmkārt, attiecībā uz prasītājas vispārējiem paziņojumiem par faktu neapstrīdēšanu pēc būtības, ka pirms paziņojuma par iebildumiem nosūtīšanas *Alken-Maes* norādīja savā 1999. gada 27. decembra vēstulē Komisijai, ka "tā neapstrīd pēc būtības faktus, kurus Komisija ir aprakstījusi 1999. gada 11. novembrī nosūtītajā lūgumā sniegt informāciju, un, it īpaši, ka ir bijušas saskaņotas darbības starp *Interbrew* un *Alken-Maes*, saskaņā ar kurām katru mēnesi notika informācijas apmaiņa par alus pārdošanas apjomu Beļģijā; ir bijušas vairākas sapulces starp *Alken-Maes* darbiniekiem, galvenokārt Vakselēra [*Vaxelaire*] kungu — izpilddirektoru no 1992. gada līdz 1998. gadam — un *Interbrew* darbiniekiem, galvenokārt, M. T. un J. D. kungiem, kuru laikā ir saskaņotas darbības attiecībā uz alus izplatīšanu un pārdošanu Beļģijā". Tā papildināja, ka "ar iebildumu par atbildību mīkstinošiem apstākļiem, kuri ir izklāstīti Komisijas dienestiem, *Alken-Maes* atzīst un neapstrīd, ka šie fakti ir EK līguma 81. panta pārkāpums".

508 Jāatzīst arī, ka atbildē uz paziņojumu par iebildumiem prasītāja norādīja, ka, "neapstrīdot sazināšanās un saskaņotu darbību starp *Interbrew* un *Alken-Maes*

esamību, ciktāl tas ir daļēji balstīts uz informāciju, kuru Komisijas darbiniekiem ir snieguši *Alken-Maes* darbinieki, tā vēlējās noskaidrot dažus jautājumus un atjaunot faktus, lai pierādītu, ka tiem nav tāda nozīme, kādu piešķīrusi Komisija". Atbildes uz minēto paziņojumu 1. lapaspusē prasītāja savus izteikumus formulēja mazliet atšķirīgi, norādot, ka, "neapstrīdot faktu, kuri notikuši attiecīgajā periodā, esamību, ciktāl tie daļēji ir balstīti uz informāciju, kuru Komisijas darbiniekiem snieguši *Alken-Maes* pārstāvji pēc atbilstoša prasītājas rīkojuma, šajā atbildē prasītāja vēlas noskaidrot dažus jautājumus un atjaunot faktus, lai pierādītu, ka tiem nav tāda nozīme, kādu piešķīrusi Komisija vai pat, ka dažos gadījumos Komisijas tiesiskie secinājumi izriet no nepareiza prāvas faktu novērtējuma".

509 Tātad jāatzīst, ka, ņemot vērā prasītājas atbildi uz paziņojumu par iebildumiem, ka, ja arī tā apgalvo, ka neapstrīd "sazināšanās un saskaņotu darbību starp *Interbrew* un *Alken-Maes*" vai "faktu, kuri notikuši attiecīgajā periodā" esamību, tā nav skaidri un precīzi tieši apstiprinājusi, ka neapstrīd pēc būtības faktus, uz kuriem Komisija balsta savu apsūdzību. Tieši pretēji, prasītāja savu apstiprinājumu pieskaņoja iebildumam par tās nolūku "noskaidrot dažus jautājumus", lai pierādītu, ka tiem nav "tāda nozīme, kādu piešķīrusi Komisija", vai ka Komisijas tiesiskie secinājumi "izriet no nepareiza prāvas faktu novērtējuma".

510 Otrkārt, attiecībā uz prasītājas apgalvojumiem attiecībā uz specifiskiem faktiem, kurus Komisija norādījusi savā paziņojumā par iebildumiem (skat. iepriekš 486.–493. punktu), izrādās, ka prasītāja ne tikai noskaidroja nozīmi, kādu Komisija tiem piešķīra, bet attiecībā uz dažiem no tiem apstrīdēja to saturu vai esamību.

511 Tādējādi attiecībā uz pārkāpuma ilgumu paziņojumā par iebildumiem Komisija norādīja, ka tās rīcībā ir pierādījumi par aizliegto vienošanos laikā no 1993. gada 28. janvāra līdz 1998. gada 28. janvārim, un tātad aizliegtā vienošanās ir turpinājusies līdz 1998. gada 28. janvārim. Par laika posmu pēc 1996. gada jūlija mēneša Komisija šo secinājumu ir balstījusi uz trīs faktiem, proti, pirmkārt, ka 1996. gada 9. decembrī ir notikusi telefonsaruna starp *Alken-Maes* (L. B. kungu) un *Interbrew* (A. B. kungu); otrkārt, ka 1997. gada 17. aprīļa sapulces Parīzē starp *Interbrew*, prasītāju un *Alken-Maes* mērķis bija vērsts pret konkurenci un, treškārt, ka 1998. gada 28. janvāra sapulce starp *Interbrew* un *Alken-Maes* bija par aizliegto vienošanos.

512 Tātad jānorāda, ka atbildē uz paziņojumu par iebildumiem prasītāja norādīja, ka tā "ir izbrīnīta, ka Komisija kā inkriminēto darbību beigu datumu norāda 1998. gada 28. janvāri, jo visi izmeklēšanas lietas materiāli pierāda, ka jebkādas divpusējas pārrunas ir pārtrauktas kopš 1996. gada otrā semestra". It īpaši prasītāja apgalvoja, ka "pārrunas par cenu struktūru netika turpinātas līdz ar *Interbrew* 1996. gada jūlija lēmumu piemērot savas jaunās cenas ar 1997. gada 1. janvāri" un ka "pārrunu neesamību pēc 1996. gada jūlija" atspoguļo, piemēram, tas, ka pastāvēja *Alken-Maes* konsultanta piezīmes, kurās salīdzināti *Interbrew* jaunie vispārējie noteikumi ar *Alken-Maes* projektu, kas būtu lieki, "ja abi uzņēmumi ir sazinājušies par šo jautājumu", un ka 1998. gada 28. janvāra sapulces mērķis nebija "atjaunot iepriekšējās darbības".

513 Ņemot vērā iepriekš minēto, un it īpaši prasītājas izteiktos apgalvojumus attiecībā uz pārkāpuma ilgumu, jāuzskata, ka tās paziņojumi, saskaņā ar kuriem tā neapstrīd pēc būtības faktus, nav pamats naudas soda samazināšanai atbilstoši paziņojuma par sadarbību D. 2. punkta otrajam ievilkumam.

514 Faktiski, pirmkārt, šajā gadījumā attiecībā uz aizliegto vienošanos, kuras mērķis ir vērsts pret konkurenci, ir svarīgi norādīt, ka ar to vien, ka ir iedibināti fakti, principā pietiek, lai iedibinātu divus galvenos EK līguma 81. panta 1. punkta pārkāpuma nosacījumus, tas ir, līguma esamību un to, ka tā mērķis ir vērsts pret konkurenci. Līdz ar to jāatzīst, ka prasītāja savā atbildē uz paziņojumu par iebildumiem nevarēja apstrīdēt prāvas faktu, kuri radās 1996. gada jūlija mēnesī, nozīmi, un kurus Komisija likumīgi iedibināja, un kas paši par sevi ir attiecīgais pārkāpums, neapstrīdot pēc būtības faktus paziņojuma par sadarbību D. 2. punkta otrā ievilkuma nozīmē (skat. pēc analoģijas iepriekš 505. punktā minēto spriedumu *Corus UK*/Komisija, 195. un 197. punkts).

515 Otrkārt, paziņojums par to, ka neapstrīd pēc būtības faktus, kas kā šajā gadījumā ir pieskaņots apgalvojumu kopumam, ar kuriem prasītāja, domājams, tiecas noskaidrot dažu faktu nozīmi, bet ar kuriem patiesībā tiek apstrīdēti pēc būtības fakti, nav uzskatāmi par tādiem, kas atvieglo Komisijas uzdevumu atzīt un sodīt attiecīgo konkurences noteikumu pārkāpumu.

516 Šajā sakarā jāatzīst, ka, pretēji prasītājas apgalvotajam, prasītāja apstrīd nevis nozīmi, kuru Komisija nepareizi ir piešķīrusi dažiem faktiem, proti, 1996. gada 9. decembra, 1997. gada 17. aprīļa un 1998. gada 28. janvāra sazināšanās, bet šo faktu iedabu. Tādējādi savā atbildē uz paziņojumu par iebildumiem (skat. iepriekš 512. punktu) prasītāja apstrīdēja ne tikai sazināšanās, kas starp *Alken-Maes* un *Interbrew* notika 1996. gada 9. decembrī, nozīmi, bet apstrīdēja pašu faktu, ka šajā datumā starp abiem konkurentiem ir notikusi sazināšanās. Tāpat prasītāja noliedza pašu faktu, ka 1997. gada 17. aprīļa sapulces mērķis bija vērsts pret konkurenci, nevis šim faktam Komisijas piešķirto nozīmi vai tiesisko vērtējumu. Visbeidzot, attiecībā uz 1998. gada 28. janvāra sapulci — prasītāja ne tikai apgalvoja, ka faktam, ka aizliegtā vienošanās ir uztverta kā pašreizēja, kā to likumīgi iedibināja Komisija, nav bijusi tāda nozīme vai tiesiskais vērtējums, kādu tam piešķīra Komisija, proti, ka tas ir pārkāpums, bet arī, ka pārrunu par aizliegto vienošanos saturs piešķīra pašreizēju raksturu.

517 Tātad jāsecina, ka nav nepieciešams pārbaudīt citus prasītājas izvirzītos argumentus un ka apstrīdētā lēmuma 326. apsvērumā Komisija likumīgi atzina, ka prasītāja ir apšaubījusi pārkāpuma, kurš ir bijis aprakstīts paziņojumā par iebildumiem, esamību, un uzskatīja, ka nav pamats naudas soda samazinājumam paziņojuma par sadarbību D. 2. punkta otrā ievilkuma nozīmē.

518 Tātad pamata otrā daļa un attiecīgi pamats kopumā ir jānoraida.

Par naudas soda aprēķina metodi un galīgo apmēru

519 Tādējādi, kā izriet no iepriekš minētā 313. punkta, naudas soda pamatapjoma palielināšana par atbildību pastiprinošiem apstākļiem jāsamazina no 50 uz 40 %.

520 Attiecībā uz naudas soda galīgā apmēra aprēķinu, kas izriet no šīm izmaiņām, jānorāda, ka, aprēķinot prasītājai uzlikto naudas sodu, Komisija ir novirzījusies no Pamatnostādnēs norādītās metodoloģijas.

521 Faktiski, ņemot vērā Pamatnostādņu redakciju, procentuāls palielinājums vai samazinājums, ko piemēro par atbildību pastiprinošiem vai mīkstinošiem apstākļiem, jāpiemēro naudas soda pamatapjomam, kuru nosaka atkarībā no pārkāpuma

būtiskuma un ilguma, un nevis rezultātam pēc pirmā palielinājuma vai samazinājuma par atbildību pastiprinošiem vai mīkstinošiem apstākļiem (šajā sakarā skat. iepriekš 95. punktā minēto spriedumu *Cheil Jedang*/Komisija, 229. punkts).

522 Tātad šajā gadījumā jāatzīst, ka, tā kā Komisija pielāgoja naudas soda apmēru, ņemot vērā, no vienas puses, divus atbildību pastiprinošus apstākļus un, no otras puses, vienu atbildību mīkstinošu apstākli, no uzliktā naudas soda galīgā apmēra izriet, ka Komisija vienu no šiem diviem pielāgojumiem piemēroja apmēram, kas izrietēja pēc pirmā palielinājuma vai samazinājuma. Šī metode līdz ar to izmainīja naudas soda galīgo apmēru salīdzinājumā ar to, kuru iegūtu, piemērojot Pamatnostādnēs norādīto metodi.

523 Šajā sakarā, lai arī naudas soda apmēra aprēķina metode, kas ir Pamatnostādnēs, protams, nav vienīgā iespējamā metode, tā nodrošina vienotu lēmumu praksi naudas soda piemērošanas jomā, kas savukārt ļauj garantēt vienlīdzīgu attieksmi pret uzņēmumiem, kuri tiek sodīti par konkurences tiesību noteikumu pārkāpumiem. Šajā gadījumā Pirmās instances tiesa atzīst, ka Komisija ir novirzījusies no Pamatnostādnēm attiecībā uz naudas soda galīgā apmēra aprēķināšanas metodi, nesniedzot nekādu pamatojumu.

524 Tātad šajā gadījumā atbilstoši pilnvarām lemt neierobežotas kompetences ietvaros, kas Pirmās instances tiesai piešķirtas ar 17. pantu Regulā Nr. 17, par atbildību pastiprinošu apstākli, kas ir saistīts ar atkārtoti izdarītu pārkāpumu, prasītājai uzliktā naudas soda pamatapjoms jāpalielina par 40 %.

525 Tātad prasītājai uzliktā naudas soda galīgais apmērs ir aprēķināts šādi: naudas soda pamatapjomam (36,25 miljoni euro) vispirms tiek pieskaitīti 40 % no pamatapjoma

(14,5 miljonmi euro) un atņemti 10 % no minētās summas (3,625 miljoni euro), kā rezultātā ir summa 47,125 miljoni euro. Pēc tam no šīs summas atņem 10 % par sadarbību, kā rezultātā naudas soda galīgais apmērs ir 42,4125 miljoni euro.

Par tiesāšanās izdevumiem

526 Atbilstoši Reglamenta 87. panta 3. punktam, ja abiem lietas dalībniekiem spriedums ir daļēji labvēlīgs un daļēji nelabvēlīgs, Pirmās instances tiesa var nolemt, ka tiesāšanās izdevumi ir jāsadala vai ka lietas dalībnieki sedz savus tiesāšanās izdevumus paši. Šajā gadījumā ir jānolemj, ka prasītāja segs savus tiesāšanās izdevumus, kā arī trīs ceturtdaļas Komisijas tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu

PIRMĀS INSTANCES TIESA (piektā palāta)

nospriež:

1) Prasītājai uzliktā naudas soda apmērs tiek noteikts 42,4125 miljoni euro.

2) Pārējā daļā prasība ir noraidīta.

3) Prasītāja sedz savus tiesāšanās izdevumus un trīs ceturtdaļas Komisijas tiesāšanās izdevumus. Komisija sedz vienu ceturto daļu no saviem tiesāšanās izdevumiem.

Vilaras Martins Ribeiro Jürimäe

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2005. gada 25. oktobrī.

Sekretārs

E. Coulon

Priekšsēdētājs

M. Vilaras

Satura rādītājs

Atbilstošās tiesību normas ..... II - 4427

Prāvas rašanās fakti ..... II - 4430

Process un lietas dalībnieku prasījumi ..... II - 4433

Juridiskais pamatojums ..... II - 4435

A — Par prasījumiem atcelt apstrīdēto lēmumu ..... II - 4436

1. Par pamatu, kas balstīts uz tiesību uz aizstāvēšanos un labas pārvaldības principa pārkāpumu ..... II - 4436

a) Par pirmo daļu, kas balstīta uz to, ka prasītāja nevarēja izpētīt apstākļus, kādos dokuments, ko Komisija izmanto kā pierādījumu, bija uzrakstīts II - 4436

Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 4436

Pirmās instances tiesas vērtējums ..... II - 4438

b) Par otro daļu, kas balstīta uz to, ka Komisija nav ļāvusi prasītājai pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas iepazīties ar faktiem, kas ņemti vērā naudas soda aprēķinā ..... II - 4442

Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 4442

Pirmās instances tiesas vērtējums ..... II - 4443

c) Par trešo daļu, kas balstīta uz to, ka sapulces starp Komisiju un *Interbrew* nebija protokolētas, kā arī par Komisijas atteikumu darīt zināmu prasītājai *Interbrew* atbildi uz paziņojumu par iebildumiem ... II - 4446

Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 4446

Pirmās instances tiesas vērtējums ..... II - 4448

2. Par pamatu, kas balstīts uz pienākuma norādīt pamatojumu pārkāpumu .. II - 4454

a) Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 4454

b) Pirmās instances tiesas vērtējums ..... II - 4458

B — Par pakārtoti izvirzītiem prasījumiem attiecībā uz uzliktā naudas soda apmēra samazināšanu ..... II - 4461

1. Par pamatu, kas balstīts uz kļūdainu pārkāpuma būtiskuma novērtējumu naudas soda pamatsummas noteikšanā, pārkāpjot samērīguma, vienlīdzīgas attieksmes un non bis in idem principus ..... II - 4462

a) Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 4462

Prasītājas argumenti ..... II - 4462

— Par pārkāpuma būtiskuma novērtējumu: vienlīdzīgas attieksmes principa un samērīguma principa pārkāpums ..... II - 4463

— Par prasītājas faktiskās ekonomiskās spējas radīt ievērojamus zaudējumus citiem tirgus dalībniekiem novērtējumu: samērīguma principa pārkāpums ..... II - 4466

— Par naudas soda noteikšanu tādā apmērā, kas atturētu no turpmākām tamlīdzīgām darbībām: samērīguma principa pārkāpums ..... II - 4468

— Par to, ka ņemta vērā juridiska un ekonomiska rakstura pieredze, kas parasti ir lielu uzņēmumu rīcībā: non bis in idem principa pārkāpums ..... II - 4469

Komisijas argumenti ..... II - 4470

b) Pirmās instances tiesas vērtējums ..... II - 4471

Par pārkāpuma būtiskuma novērtēšanu ..... II - 4476

Par prasītājas faktiskās ekonomiskās spējas izraisīt ievērojamus zaudējumus citiem tirgus dalībniekiem vērtējumu ..... II - 4480

Par naudas soda apmēra noteikšanu, kas atturētu no turpmākām tamlīdzīgām darbībām ..... II - 4484

Par juridiska un ekonomiska rakstura pieredzes, kas parasti ir lielu uzņēmumu rīcībā, ņemšanu vērā ..... II - 4489

Par īpašās pamatsummas atbilstību, ņemot vērā apstākļus, uz kuriem atsaucas prasītāja ..... II - 4490

2. Par pamatu, kas balstīts uz kļūdainu pārkāpuma ilguma novērtējumu .... II - 4493

a) Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 4493

b) Pirmās instances tiesas vērtējums ..... II - 4496

Par 1996. gada 9. decembra telefonsarunu ..... II - 4499

Par 1997. gada 17. aprīļa sapulci ..... II - 4502

Par 1998. gada 28. janvāra sapulci ..... II - 4506

3. Par pamatu, kas balstīts uz atbildību pastiprinoša apstākļa — uz *Interbrew* izdarīta spiediena — nepamatotu raksturu ..... II - 4509

a) Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 4509

b) Pirmās instances tiesas vērtējums ..... II - 4518

4. Par pamatu, kas balstīts uz nepamatoti ņemtu vērā atbildību pastiprinošu apstākli par to, ka prasītāja ir atkārtoti izdarījusi pārkāpumu ..... II - 4529

a) Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 4529

b) Pirmās instances tiesas vērtējums ..... II - 4536

5. Par pamatu, kas balstīts uz nepietiekami ņemtiem vērā piemērojamiem atbildību mīkstinošiem apstākļiem ..... II - 4545

a) Par pirmo daļu, kas balstīta uz Komisijas atteikumu ņemt vērā pārkāpuma ietekmes uz tirgu trūkumu ..... II - 4546

Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 4546

Pirmās instances tiesas vērtējums ..... II - 4549

b) Par otro daļu, kas balstīta uz to, ka Komisija nav ņēmusi vērā cenu kontroles sistēmas ietekmi un senas korporatīvas tradīcijas, kas raksturīgas alus ražotāju sektoram ..... II - 4553

Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 4553

Pirmās instances tiesas vērtējums ..... II - 4555

c) Par trešo daļu, kas balstīta uz Komisijas atteikumu ņemt vērā sektora krīzes situāciju ..... II - 4557

Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 4557

Pirmās instances tiesas vērtējums ..... II - 4559

d) Par ceturto daļu, kas balstīta uz *Interbrew* stāvokļa draudīgo raksturu . II - 4560

Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 4560

Pirmās instances tiesas vērtējums ..... II - 4562

6. Par pamatu, kas balstīts uz nepareizu prasītājas sadarbības apmēra novērtējumu, pārkāpjot vienlīdzīgas attieksmes principu un paziņojumu par sadarbību ..... II - 4563

a) Par pirmo daļu, kas balstīta uz to, ka Komisija nepareizi novērtēja prasītājas sadarbības apmēru, it īpaši, ņemot vērā tās lēmumu pieņemšanas praksi un pārkāpjot vienlīdzīgas attieksmes principu .... II - 4563

Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 4563

Pirmās instances tiesas vērtējums ..... II - 4569

b) Par otro daļu, kas balstīta uz nepareizu Komisijas secinājumu, saskaņā ar kuru prasītāja pēc būtības ir apstrīdējusi faktus, uz kuriem Komisija balsta savu apsūdzību ..... II - 4579

Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 4579

Pirmās instances tiesas vērtējums ..... II - 4586

Par naudas soda aprēķina metodi un galīgo apmēru ..... II - 4591

Par tiesāšanās izdevumiem ..... II - 4593